

פרשת ואתה תצוה

(א) ואתה תצוה את בני ישראל וגו'. ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך וגו'. אמר רבי חייא, מאי שנא הכא א מבכל אתר, דכתיב ואתה הקרב אליך ואתה תדבר אל כל חכמי לב. ואתה תצוה את בני ישראל. (ב) ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור. אלא כלא ברזא עלאה איהו, לאכללא שכינתא בהדיה. (ב) אמר רבי יצחק, נהורא עלאה, ונהורא תתאה כליל כחדא, ב אקרי ואתה. כמה דאת אמר ג ואתה מחיה את כלם. ועל דא לא כתיב, והקרבת את אהרן אחיך. וצוית את בני ישראל. ודברת אל כל חכמי לב. בגין דההוא זמנא שריא שמשא בסיהרא, ואשתתף כלא כחדא, לשריא על אומנותא דעובדא. אמר רבי אלעזר, מהכא, ד אשר נתן יי חכמה ותבונה בהמה. (ג) רבי שמעון אמר מהכא, ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתיו

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

(א) (שמות כז) ת"ו תכס עג. תק"ח צה ט"ד
 ש"ג קג ט"ב ש"ל. (ב) (שמות ל) ה"ג ג: ז"ח מז ט"ד של"ג. (ג) (נחמיה ט) ב"א שמ צ"ו.
 (ד) (שמות לו)

מאמר

הסולם

ואתה תצוה

(א) ואתה תצוה וגו' ואתה הקרב וגו': אמר רבי חייא, מה השינוי שבכאן מבכל המקומות, שכתוב, ואתה הקרב אליך. ואתה תדבר אל כל חכמי לב. ואתה תצוה את בני ישראל. ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור. שלא כתוב כבכל המקומות, והקרבת, ותדבר, ותצוה, ותקח. ומשיב. אלא הכל הוא בסוד עליון, כדי לכלול עמו השכינה. כי השכינה נקראת אתה, וכשכתוב ואתה היינו לכלול עמו השכינה בהצווי ובהדבור וכו'.
 (ב) אמר רבי יצחק וכו': אר"י אור העליון, שהוא ז"א, ואור התחתון, שהוא הנוקבא, כלולים יחד במלה ואתה, כי אתה הוא שם הנוקבא כנ"ל. והו' הנוספת היא ז"א. כמו (דפו"י דף קע"ט ע"ב)

שאתה אומר. ואתה מחיה את כולם, שסובב על ז"א ונוקבא. ועל כן לא כתוב, והקרבת את אהרן אחיך. וצוית את בני ישראל ודברת אל כל חכמי לב. משום שבעת שהוא היה שורה השמש, שהוא ז"א, בלבנה, שהיא הנוקבא, ונשתתף הכל כאחד, דהיינו ז"א ונוקבא, לשרות על אומנותה של המלאכה. וע"כ כתוב בהם ואתה, שורה על ז"א ונוקבא. אמר ר' אלעזר מכאן נשמע שהש"ת היה שורה על האומנות של מלאכת המשכן, שנאמר, אשר נתן ה' חכמה ותבונה בהמה.
 (ג) רבי שמעון אמר וכו': רש"א מכאן נשמע, שז"א ונוקבא היו שוריים על אומנות מלאכת המשכן. שכתוב, ואתה תדבר אל כל חכמי

רוח חכמה. אשר מלאתים מבעי ליה. אלא אשר מלאתיו, לההוא לבא, מלאתיו רוח חכמה. כד"א ^(ג) ונחה עליו רוח יי רוח חכמה וגו' ועל דא ג' אצטריך אשר מלאתיו רוח חכמה, דשריא שמשא בסיהרא באשלמותא דכלא, ועל דא אתרשים ד כלל בכל אתר. אמר רבי אלעזר, אי הכי ה' הגי ואתה ואתה, היאך מתישבן בקראי.

(ד) אמר ליה, כלהו מתישבן ניהו. ואתה הקרב אליך: ליחדא בהדיה, ולקרבא בהדיה, רזא דשמא קדישא כדקא יאות. ואתה תדבר אל כל חכמי לב: בגין דכלהו לא אתיין למעבד עבדתא, עד דרוח קדשא ממלא בגווייהו, ולחש לון בלחישו, וכדין עבדי עבדתא. ואתה תצוה את בני ישראל: רוח קדשא פקדא עלייהו, ואנהיר עלייהו, למעבד עובדא ברעותא שלים. ואתה קח לך: כמה דאוקימנא. ואתה הקרב אליך, והגי כלהו, הכא בעובדא דמשכנא. דכלא אתעביד ברזא דא.

(ה) פתח ר"ש ואמר ^(ו) ואתה יי אל תרחק אילותי לעזרתי חושה. ואתה יי כלא חד. אל תרחק: ^(א) לאסתלקא מינן, למהוי סליק נהורא עלאה מתתאה. דהא כד אסתלק נהורא עלאה מתתאה, כדין אתחשך ^(ב) כל נהורא, ולא אשתכח כלל בעלמא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ה) (ישעיה יא) וירא צ"א. (ו) (תהלים כב) ח"א ג' ליג אצטריך. ד הכל. ה הא. ו מוסיף דכתיב בהשמות רסא. ח"ב קלח: ח"ג סת. ואתה. ז ליג ר"ש. ח כלא נהורה.

דרך אמת א] המשוור ביקש לבל יסתלק פני הרחמים למעלה שאז אולי יתעורר ח"ו דין הקשה על ידי הסתרת פני הרחמים בסוד אסתירה פני וגו'.

מאמר

הסולם

ואתה תצוה

ויקרב ויחד השם ואתה, שהוא זו"ג, אל כל חכמי לב. משום שכולם לא באו לעשות מלאכת המשכן, עד שרוח הקדש היה מדבר בהם, ולחש להם בחשאי איך לעשותה, ואז עשו המלאכה. ועל דרך זה, ואתה תצוה את בני ישראל, דהיינו שרוח הקדש, הרמוז בהשם ואתה, יצוה את בני ישראל, ויאיר עליהם, כדי שיעשו המעשה ברצון השלם. וכן ואתה קח לך, פירושו, כמו שהעמדנו. וכן ואתה הקרב, וכן כל אלו ואתה, הכתובים כאן במלאכת המשכן, שהכל נעשה בסוד הזה, של השם, ואתה.

(ה) פתח ר"ש ואמר וכו': פתח ר"ש ואמר, ואתה הויה אל תרחק אילותי לעזרתי חושה. ואתה הויה, אשר אתה הוא הנוקבא והשם הויה, הוא ז"א, מתפלל שהכל יהיה אחד, שיהיו מחוברים זה בזה. אל תרחק, פירושו, שלא יתרחק להסתלק ממנו, שאור העליון, ז"א, לא יסתלק מאור התחתון הנוקבא, כי

חכמי לב אשר מלאתיו רוח חכמה. שהיה צריך לומר אשר מלאתים, לשון רבים, אם הוא טובב על חכמי לב, אלא אשר מלאתיו טובב על לב ההוא, שהוא השכינה שנקראת לב. כש"א ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה וגו'. וע"כ צריך לומר אשר מלאתיו רוח חכמה, ללמד שהשמש שהוא ז"א שורה בלבנה, שהיא הנוקבא הנקראת לב, בשלמות הכל, וע"כ נתרשם הכל, דהיינו ז"א ונוקבא, בכל המקומות, במלאכת המשכן, שכתוב בהם ואתה, הרומז לז"א ונוקבא. אמר ליה ר' אלעזר, א"כ, אלו, ואתה ואתה, איך הם מתישבים בהמשך המקראות, אם נפרש משמעותם על ז"א ונוקבא. (ד) אמר ליה כלהו וכו': אמר ליה ר"ש כולם הם מתישבים, ואתה הקרב אליך, פירושו, שאמר למשה שיקרב את ואתה שהוא ז"א ונוקבא אל אהרן, דהיינו ליחד בו ולקרב אליו סוד השם הקדוש ואתה כראוי. ועל דרך זה, ואתה תדבר אל כל חכמי לב, פירושו שידבר (פירוי דף קע"ט ע"ב)

(ו) ועל דא אתחרב בי מקדשא ביומי דירמיהו. ואע"ג דאתבני לבתר, לא אהדר נהורא לאתריה כדקא יאות. ועל רזא דא, שמא דההוא נביאה * דאתבני על דא, ירמיהו. אסתלקותא דנהורא עלאה, דאסתלק לעילא לעילא, ולא אהדר לאנהרא לבתר כדקא יאות. ירמיהו: אסתלק ולא אהדר לאתריה, ואתחרב בי מקדשא ואתחשכו נהורין.

(ז) אבל ישעיהו, שמא גרים לפורקנא, ולא אהדר נהורא עלאה * לאתריה, ולמבני בי מקדשא, וכל טבין וכל נהורין, יהדרון כדבקדמיתא. ועל דא, * שמהן דתרין נביאין אלין, קיימין דא לקבל דא, בגין דשמא גרים, וצורפא דאתון דא בדא, גרמין עובדא, הן לטב הן לביש. ועל רזא דא, צורפא דאתון דשמהן קדישין, וכן אתון בגרמיהו, גרמין לאתחזאה רזין עלאין, כגוונא דשמא קדישא, דאתון בגרמיהו, גרמין רזין * עלאין קדישין לאתחזאה בהו.

(ח) רזא קדמאה, יו"ד, נקודה קדמאה * דקיימא על תשע סמכין דסמכין לה. ואינון קיימין לארבע סטרי עלמא. כמה דסופא דמחשבה, נקודה בתראה, קיימא לארבע סטרי עלמא. בר דהאי דכר, ואיהי נוקבא.

חלופי גרסאות

ס גרים ול"ג דאתבני ע"ד. * מוסיף לאתריה, ישעיהו לאנהרא ההוא נהורא עלאה ולמעבד פורקנא. כ קיימין תרין נביאין אלין. ל ל"ב עלאין.

ואתה תצוה

הסולם

מאמר

עומדים זה כנגד זה, ששם האחד ירום יח"ו, ושם השני הוא להיפך, ישע יח"ו משום שהשם גורם, וצירוף האותיות אלו עם אלו גורמים מעשה לפי משמעותן, הן לטוב והן לרע. ועל סוד הזה הוא צירוף האותיות של שמות הקדושים, וכן האותיות מבחינתן עצמן, גורמים שיראה סודות עליונים כמשמעותו של השם. שהאותיות בעצמן גורמים סודות עליונים קדושים להראות בהן.

מאמר רזא דאתון דשמא קדישא

(ה) רזא קדמאה יוד וכו': סוד הראשון הוא יוד דהוי"ה שהיא נקודה הראשונה, דהיינו חכמה, העומדת על ט' עמודין הסומכים אותה. והם עומדים לד' רוחות העולם, דרוס צפון מזרח מערב, שהם ג' קוין ומלכות, כמו שסוף המחשבה, הנקודה האחרונה, שהיא מלכות, עומדת לד' רוחות העולם שהם דרוס צפון ומזרח מערב, שהם ג' קוין ומלכות המקבלתם, והן שוות זו לזו, חוץ אשר נקודה העליונה, שהיא י' דהוי"ה היא זכר, ונקודה אחרונה, שהיא מלכות, היא נקבה.

והאי

כי כשאר העליון מסתלק מן אור התחתון, אז כל אור נחשך ואינו נמצא בעולם. כי העולם מקבל רק מן המלכות, שהיא אור התחתון, ואם אור העליון, שהוא ז"א, אינו מאיר בה, אין לה מה להאיר לעולם הזה.

(ו) ועל דא אתחרב וכו': ועל זה, נחרב בית המקדש בימיו של ירמיהו, דהיינו משום שנסתלק ז"א מן המלכות, ואע"פ שנבנה אחר כך, בבית שני, עכ"ז, לא חזר האור למקומו כראוי, וע"כ השם של נביא ההוא שהתנבא על זה, הוא ירמיהו, שהוא אותיות, ירום יח"ו, שפירושו הסתלקות אור העליון למעלה למעלה מן המלכות, ולא חזר להאיר אח"כ כראוי בבית שני. השם ירמיהו, יורה, שאור העליון נסתלק ממלכות, ולא חזר למקומו ונחרב בית המקדש ונחשכו המאורות.

(ז) אבל ישעיהו שמא וכו': אבל ישעיהו, השם, שהוא אותיות ישע יח"ו, גורם לגאולה ולהחזיר אור העליון למקומו למלכות, ולבנות בית המקדש, וכל הטוב וכל האורות יחזרו כבתחילה. וע"כ השמות של ב' נביאים אלו (דפו"י דף קע"ט ע"ב *) דף ק"פ ע"א)

(ט) והאי קיימא בלא גופא, וכד קיימא בלבושא, דאתלבש בהו, איהי קיימא על תשע סמכין, ברזא דאת מ בלא עגולא. ואע"ג דאת ס' איהי בעגולא, וקיימא בעגולא. אבל ברזא דאתון חקיקן, גו ב נקודי, טהירין לעילא, אינון ברבועא, דלתתא איהו בעגולא.

(י) האי ברבוע איהי קיימא בשיעורא דתשע נקודין, תלת תלת לכל סטר. ואינון בשיעורא דחושבנא תמניא נקודין, ואינון תשע. ואלין אינון דקיימין מרזא דבוצינא, ברבועא, בסמכין תשעה לאת יו"ד, נקודה חדא. אינון תשעה. אינון תמניא ברזא דאת מ ברבועא, כגוונא דא :::: תלת תלת לכל סטר.

(יא) ודא איהו רזא. דאת יו"ד מ נקודה חדא, ואף על גב דאיהי נקודה חדא, דיוקנא דילה, רישא לעילא, וקוצא לתתא, ושיעורא דילה תלת נקודין

חלופי גרסאות

מ ל"ג נקודה חדא.

דרך אמת ב] תוך נקודות האורות עליונים, ועיין מזה בפרשת פנחס ר"ן ע"א.

רזא דאתון דשמא קדישא

הסולם

מאמר

תרומה אות כ"ז ע"ש) והם רק ג' בחינות חכמה בינה דעת, שבכל אחת עשר ספירות, שהם ל'. שהיא עגולה. ומה שלעיל (תרומה אות כ"ב) אומר שה' ראשונה הוא מ' סתומה. והי' היא מ', המדובר הוא שם לענין מציאות הארת החסדים, שהם באו"א עלאין בזווג דלא פסיק, שזה נהג בחב"ד חג"ת דבינה, וע"כ הם מ', שש ספירות, שבכל אחת עשר. וישטרות שהם ה' ראשונה דהויה, הם ד' ספירות נהי"מ דאו"א, שה"ס מ סתומה שלהיותם חכמה בלי חסדים, היא נסתמת ואינה יכולה להתאיר.

(י) האי ברבועא איהי וכו': רבוע הזה עומד בשיעור של שלש נקודות, שלש שלש לכל צד. והם בשיעור החשבון שמונה נקודות והם תשע נקודות. ומפרש, ואלו הם העומדים ויוצאים מסוד המאור, שהוא בינה דאו"א, וכתר ד' שהיא או"א במרובע דהיינו מ' בט' עמודים לאות הי', שהיא נקודה אחת מהם, דהיינו חב"ד חג"ת נהי"מ, הם תשע. והם שמונה בסוד אות מ' במרובע ג' ג' לכל צד, כשאין חושבים את הי' עצמה. דהיינו בינה דעת חג"ת נהי"מ. (יא) ודא איהי רזא וכו': ומפרש יתור, ואומר, וזה הוא הסוד. כי אות י' היא נקודה אחת, ואע"פ שהיא נקודה אחת, הרי הצורה שלה, ראש למעלה, שהוא קוץ העליון של הי', וקוץ למטה, ועצם הנקודה, וע"כ השיעור שלה היא ג' נקודות כעין :::: בסוד ימין ושמאל ואמצע, שה"ס ג' קוין, וע"כ ההתפשטות לארבעה

(ט) והאי קיימא בלא וכו': וזהו הי' שהיא חכמה, עומדת בלי גוף, דהיינו שאין לה כלי, כי אין יותר מג' כלים, בינה תי"ת ומלכות, ולחכמה אין כלי, אלא שמתלבשת בפנימיות הבינה ותי"ת ומלכות. וכשהיא נמצאת בלבוש, שנתלבשה בהם, היא עומדת על ט' עמודים, שהם חב"ד חג"ת נהי"מ בסוד אות מ' בלי עגול. ואע"פ שאות מ' היא עגולה ועומדת בעגול, הי' ה"ס מ' וח' ראשונה ה"ס מ' (כנ"ל תרומה אות כ"ב) אבל בסוד האותיות החקוקות בנקודות, דהיינו באותיות הרומזות בחינת החכמה המכונה נקודות, נבחן, שהאורות שלמעלה הן במרובע, ושלמטה הן בעגול.

פירוש. שמתרין, שהמדובר הוא כאן, מבחינת הארת החכמה, אשר בבחינת הגי' נחשבים המוחין בציור מרובע שהיא מ', שהכונה על ד' בחינות חר"ב חר"ג, שבג' קוין חב"ד העליונים דאו"א עלאין, שהם נרמזים ביחד דהויה, שכל אחת כלולה מעשרה והם מ', במרובע, ונחשבים למ' סתומה על היותם בחסדים נעלמים. שקו האמצעי, שהוא דעת, אינו מגלה בהם החכמה, וע"כ נחשב קו אמצעי לב' בחינות, חסד וגבורה. אבל לתתא, דהיינו בחב"ד דישטרות שה"ס ה' ראשונה דהויה, הם בעגול, כלומר שהם בחי' ל' דצלם, שהיא עגול. כי קו האמצעי שבהם, להיותו מיחד את ב' הקוין ומגלה החכמה, נתיחדו החסד וגבורה שבקו אמצעי לבחינה אחת (כנ"ל דפריי דף ק"ם ע"א)

כגוונא דא "ו" ועל דא אתפשטותא לארבע סטריין, תלת תלת לכל סטר, אייה תשע, ואיהי תמניא.

יב) ואלין אינון סמכין דנפקין מרזא דבוצינא, למהוי סמכין לאת יו"ד, ואלין אקרון רתיכא דילה. ולא קיימין בשמא, בר ברזא דתשע נקודין דאורייתא. יג) וברזא דספרא דאדם, אתפלגו אלין תשע דאינון תמניא, בצרופא דאתוון דשמא קדישא, לצרפא לון וליחדא לון בכל אינון גוויין, כד נטלין אלין תמניא דאינון תשע, נהרין ו בנהירו דאת ם ברבועא, ואפיק נהורין תמניא, ם אתחזון ואתוון תשעה. ואתפלגן לתתא לנטלא כל משכנא.

חלופי גרסאות

ג' יג בנהירו דתת ם תמניא אתחזון ואתחזון תשעה ; ואינון תמניא אתחזון תשעה ; ואינון תמניא ואתחזון תשעה (ד"א).

רזא דאתחזון דשמא קדישא

הסולם

מאמר

לארבעה צדדים ג' ג' לכל צד, היא ט' עס הי' / והיא ח' בלי הי' עצמה. כנ"ל. פירוש. כי יש בי' ראש תוך סוף, שהם קוץ העליון וקוץ התחתון והנקודה עצמה, שהם ג' קוין שבה, כי ראש ותוך שלה הם ב' קוין ימין ושמאל, והסוף שלה, הוא קו האמצעי. והם כלולים זה מזה, ונמצא שיש בראש היוד ג' קוין, ובתוך הי' ג' קוין, ובסוף שלה ג' קוין, וג' קוין שבראש הם חב"ד, וג' קוין שבתוך הם חג"ת, וג' קוין שבסוף הם נה"י. וכולם הם במרובע בסוד ה' דצ"ם, דהיינו שקו האמצעי, שבראש ושבבתוך ובסוף, מתחלק לב' בחינות, לחסד ולגבורה, דהיינו לז"א ומלכות, באופן שבכל ג' קוין, יש ארבע רוחות, שב' קוין ימין ושמאל הם דרום צפון, וב' הבחינות שבקו האמצעי הם מזרח מערב, כי ז"א ה"ס מזרח והמלכות ה"ס מערב. וז"ש (להלן אות י"ח) כד אתפשטו תריין אתעבידו תלת, דהיינו כשנתפשטו ב' קוין ימין ושמאל, נעשו ג' קוין, ימין ושמאל ואמצעי, חד אתעביד תריין, והאחד, שהוא קו האמצעי, נעשה שנים, דהיינו ב' בחי', שהם ז"א ומלכות, שהם מזרח מערב כנ"ל.

יב) ואלין אינון סמכין וכו': ואלו, השמונה נקודות הן עמודים היוצאים מסוד המאור, שהוא בינה דא"א וכתר דא"א, להיות סומכים לאות י' כי הי' מתלבשת באלו ח' נקודות, שהן בינה דעת חג"ת נה"י, והן נקראות מרכבה שלה. ואינם נקראים בשם, רק בסוד ט' נקודות שבתורה, שהן קמץ פתח צירי הן ג"ר, סגול שבא חולם, חג"ת, חירק קבוץ שורק, הנקראים ג"כ חירק שורק מלאפוס, הן נה"י. כי ספירות הארתן נקראות נקודות. יג) וברזא דספרא דאדם וכו': ובסוד ספרו של אדם, נחלקו אלו ט' שהן ח', בצירופי האותיות של השם הקדוש. כי הבינה והדעת מאירים לה' ראשונה דהויה, וחג"ת נה"י מאירים לה' דהויה, ועטרת יסוד מאירה לה' אחרונה דהויה. כדי לצרף אותם וליחדם בכל אלו האפנים, כי כשאלו הח' שהן ט' נוסעות, דהיינו שמאירים הארתן בדרך ג' קוין בזה אחר זה, (כמ"ש לעיל בשלח ל"ט ד"ה וג' ע"ש) הן מאירות בהארת אות ה' במרובע, ומציאים שמונה אורות הנראות כתשעה, ומתחלקים למטה, בין הספירות בינה ז"א ומלכות כנ"ל, עד כדי לשאת כל המשכן, שהיא מלכות. כי החכמה אשר בי' דהויה אינה מתגלית בכל הספירות אלא רק במלכות (כנ"ל ב"א רע"ו ד"ה ועוד כמה) וע"כ צריכות הח' נקודות להתפשט עד המלכות, הנקראת משכן, ששם מתגלה החכמה.

ואינון

וזה אומרו כאן, ועל דא אתפשטותא לארבע סטריין, ג' ג' לכל סטר, אייה תשע ואיהי תמניא, כי ג' הקוין מתפשטים לארבע רוחות דרום צפון מזרח מערב, בסוד ה' ונמצא שיש ביוד ג' ממין ה' בראש, שהם ג' קוין חב"ד, ה' בתוך, שהם ג' קוין חג"ת, וה' בסוף שהם ג' קוין נה"י. וז"ש ג' ג' לכל סטר, דהיינו לג' סטריין שבי', יש בכל אחת מהם ג' ג', וספרי פירושו בחינה בהרבה מקומות (דפו"י דף ק"ס ע"א)

יד) ואינו צרופא דשמא קדישא, ברזא דשבועין ותרין אתוון מחקקן, דנפקי מרזא דתלת גוונים, ימינא ושמאלא ואמצעיתא. וכלא מרזא דתלת נקודין, שיעורא דאת יר'ד, דאיהי לד' סטרין, ואינון תמניא נקודין, ואינון תשע . . . נקודין, ואינון תריסר נקודין עלאין. ג' ג' לכל סטר ׁ וסטר, ומהכא . . . נחתין לתתא בתריסר לשית סטרין. וכד אתחקקן תריסר אלין בשית . . . סטרין, אינון שבועין ותרין שמהן, רזא דשמא קדישא דשבועין ותרין דאינון שמא דא קדישא.

טו) וכלא איהו סליק ברעותא, ׁ דסמיכו דמחשבה באינון סמכין דאת יר'ד, ועל דא אתוון בצרופייהו, תלת תלת בכל צרופא דיליה, בגין לסלקא ברעותא ׁ דאת י', דתלת נקודין, כמה דאתמר, ועל דא לא אסתליק בסליקו דצרופא, אלא מעקרא ושרשא דרזא דאלין סמכין, דסמכין לאת י' רזא דאת ׁ ברבועא, ט' נקודין, תמניא נקודין, תריסר נקודין, שבועין ותרין נקודין. אשתכח, דכל רזא דשמא קדישא, קיימא באת י', וכלא רזא חדא, וקיימא ברזא דבוצינא, כמה דאתמר למעבד סמיכו לכל את ואת. ואינון סמכין אינון רתיכא דלהון, דכל את ואת, כמה דאתמר.

חלופי גרסאות

ע ל"ג וסטר. ׁ ל"ג דסמיכו ; דטמירו. צ דאית.

הסולם

רזא דאתוון דשמא קדישא

מאמר

שהם סוד השם הקדוש דע"ב, שהם שם זה הקדוש היוצא מ"ב נקודות ד' דהויה. טו) וכלא איהו סליק וכי': והכל הוא עולה ברצון לסמוך את המחשבה, שהיא חכמה, באלו הסומכים של אות י' כלומר, שכל אלו הצירופים של השם ע"ב, הם כדי לגלות החכמה שב' דהויה, שנקראת מחשבה. ועל כן באים האותיות בצירופיהם בשם ע"ב, ג' ג' אותיות בכל צירוף שבו, (כנ"ל בשלח דף נ"א בציור הג') כדי לעלות ברצון של אות ה' דהויה, שיש בה ג' נקודות, ראש תוך סוף, כמו שאמרנו, וע"כ אינו עולה בעלית הצירוף אלא מעיקר ושרש של סוד אלו הסמכין, הסומכים לאות י', בסוד אות ׁ ברבוע כנ"ל, שהם ג' נקודות רת"ט, שהם עיקר ושרש כל הסמכין המשתלשלים ממנה, שהם, ט' נקודות, ח' נקודות, י"ב נקודות, ע"ב נקודות, נמצא שכל סוד השם הקדוש עומד באות י', והכל סוד אחד, דהיינו סוד המשתכח החכמה. ועומד בסוד המאור, שהיא בינה דא"א שהיא כתר של י' הזאת שהיא אורא, כמו שאמרנו, לעשות סמיכה לכל אות ואות של השם

יד) ואינון צרופא דשמא וכי': והן, הצירוף של השם הקדוש בסוד ע"ב אותיות חקוקות, היוצאות מסוד ג' גוונים, ימין ושמאל ואמצע, שהם חג"ת דז"א, (כנ"ל בשלח אות ק"ס), והכל הוא מסוד ג' נקודות שהן השיעור של אות י', דהיינו ראש תוך סוף שלה כנ"ל, שהיא מאירה לארבע רוחות, דהיינו בסוד ׁ דצלם (כנ"ל אות י"א) והן שמונה נקודות, זולת החכמה, והן ט' נקודות עם החכמה, כנ"ל שכל אחת מג' נקודות דראש תוך סוף של ה' כלולה משלשתן, והן ט', שהן חב"ד חג"ת נה"י, והן י"ב נקודות עליונות, ג' ג' לכל צד וצד. כי להיותה מאירה בם, שיש בה ד' רוחות דרום צפון מזרח מערב, שהוא משום שקו האמצעי נחלק לב', שהם ז"א ומלכות כנ"ל. וא"כ יש לומר, שיש ד' אורות בראש של ה', שהוא חב"ד, וד' אורות בתוך של ה', שהוא חג"ת, וד' אורות בסוף של ה', שהוא נה"י, כי הדעת והת"ת והיסוד נחלקים כל אחד לב' אורות. ומכאן יורדים למטה ב"ב לששה קצוות, וכשי"ב אלו נחקקו בו' קצוות דז"א, הם ע"ב שמות, כי ו' פעמים י"ב הם ע"ב. (דפרי דף ק"ם ע"א)

(טז) רזא תנינא, את ה', דקיימא על חמשה סמכין, דסמכין לה, דנפקין
 מ' מרזא דבוצינא, כד אתכנש לאסתלקא לעילא, מרזא דמשחתא.
 (יז) ר' את דא היכלא מ' קדישא אקרי, לגו, נקודה דקאמרן. וכלא איהו
 ברזא דקאמרן דאת מ' ברבועא. אבל הכא לא אתרשים בר את ה', ורתיכא
 דילה חמשה סמכין דקאמרן.
 (יח) דכד בטש נהירו דבוצינא באת י', אתנהיר, ומהווא ג' בטישותא,
 אתעבידו אינון תשע סמכין דקאמרן. ומגו נהירו דאתנהר את י', אתפשטו תלת

חלופי גרסאות

ק ל"ג מרזא עד מרזא. ר אתרא ול"ג את דא. ש ל"ג קדישא.

דרך אמת ג] ומאותה ההכאה.

רזא דאתון דשמא קדישא

הסולם

מאמר

הס' החמשה סמכין. ואומר, כי כשהאיר אור
 הבוצינא באות י', והוארה, שמאותו ההארה
 שהאיר הבוצינא, שהיא בינה דא"א, נעשו אלו
 ט' עמודים שאמרנו, שה"ס חב"ד חגית נהי'
 שנתפשטו מן רת"ס דל', כנ"ל. ואז, מתוך
 ההארה שהוארה אות ה' נתפשטו ג' נקודות
 של ה' ב' נקודות למעלה שהם בראש ה',
 דהיינו קוץ העליון וגופו של יוד, ונקודה אחת
 למטה, שהיא קוץ התחתון של ה', כעין זה...
 כמו שאמרנו, (לעיל אות י"א) שה"ס ג' קוין
 ימין שמאל ואמצע. וכשנתפשטו שתי נקודות
 בסוד חולם ושורק, ונעשו ב' קוין, נתחבר
 אליהם קו האמצעי בסוד החירק, ונעשו ג',
 והאחד, שהוא קו האמצעי, נעשה ב', דהיינו
 שנחלק לחסד, שהוא ז"א, ולגבורה שהיא
 הנוקבא, (כנ"ל אות י"א) ונתפשטו ד' נקודות
 אלו, ונעשו היכל אחד. היכל הזה, אחר שנעשה
 היכל לנקודה הראשונה, נעשה בהעלם ובמכוסה
 סוד אות ה' ונקודת על ה' אחרות.

ביאור הדברים. נודע, כי ה' קומות יצאו
 באצילות ממ"ה החדש, קומת הכתר בפרצוף
 עתיק, וקומת חכמה בפרצוף א"א, וקומת בינה
 נחלקה בין ב' פרצופין, שכו"ח שלה נעשה
 פרצוף א"א עלאין. ובינה ותו"מ שלה, נעשו
 לפרצוף ישו"ת. וקומת תפארת יצאה בפרצוף
 ז"א. וקומת המלכות יצאה בפרצוף הנוקבא
 דז"א. והנך מוצא שקומת בינה לבדה נחלקה
 בין ב' פרצופין שבכל אחד עשר ספירות.
 והטעם מבואר (בהקס"ז דף י"ג במראות
 הסולם ד"ה נודע ע"ש). והם סוד י"ה דהויה,
 שאו"א עלאין ה"ס יוד, וישו"ת ה"ס ה.
 ומלבד זה נחלקו גם או"א עצמם שהם חו"ד
 דהויה, לב' בחי', בעת יציאת נקודת החולם
 בכל

השם הויה, (כנ"ל אות י"ג) ואלו הסמכים ה"ס'
 והח' והי"ב והע"ב הנ"ל, הם המרכבה של כל
 אות ואות של שם הויה. כמו שאמרנו.

(טז) רזא תנינא את וכו': סוד השני
 הוא, אות ה' של הויה, העומדת על חמשה
 עמודים הסומכים אותה, שהם יוצאים מסוד
 המאור, שהוא בינה דא"א, אחר שנאסף ועלה
 למעלה מסוד המסך, פירו' כי ע"י עלית המלכות
 למקום בינה דא"א, נעשה שם מסך המסיים
 אל הראש דא"א, ובינה ותו"מ דא"א, יצאו לבר
 מראש, למקום חגית דא"א, ששם עומדים או"א
 וישו"ת דאצילות. (כנ"ל בהקס"ז דף ט"ו ד"ה
 והענין) ואח"כ לעת גדלות חוורים בינה ותו"מ
 אל הראש דא"א, שעולים למעלה ממסך
 המסיים, ונעשו שוב בחינת ראש דא"א, כנ"ל
 (בהקס"ז דף ט"ז ד"ה ואגליף). ואז הם מעלים
 עמהם גם או"א וישו"ת, שה"ס י"ה דהויה,
 אל מקום הראש דא"א ומאירים אליהם. (כנ"ל
 בהקס"ז דף כ' ד"ה ואמא) וז"ש, שהבוצינא
 שהיא בינה דא"א מאיר אל ה' דהויה, כד
 אתכנש לאסתלקא לעילא מרזא דמשחתא.
 דהיינו לאחר שחזרה למעלה ממסך המסיים את
 הראש דא"א. כי אז הבוצינא מאירה אל הח'
 דהויה, כמבואר.

(יז) את דא היכלא וכו': אות זו נקראת
 היכל הקדש אל הנקודה שאמרנו, דהיינו ה'
 דהויה, שהכל הוא בסוד שאמרנו, באות מ'
 במרובע, שפירוש, שאין הארת החכמה מתגלה
 שם, והיא בסוד דלא אתיידע, אבל כאן לא
 נרשם אות מ' רק אות ה', משום שכאן מתחיל
 הגילוי בסוד ל' דצלם, והמרכבה שלה היא
 ה' עמודים שאמרנו.

(יח) דכד בטש נהירו וכו': ומפרש מה

(דמרי דף ק"פ ע"א)

נקודין ד'. תרין לעילא, דאינון רישא. וחד לתתא, דאיהו קוצא ד', כגוונא דא . . . דקאמרן. כד אתפשטו, תרין, אתעבידו תלת. חד אתעביד תרין. ואתפשטו, ואתעביד ת חד א היכלא. ב דא היכלא, לבתר דאתעביד היכלא לחד נקודה קדמאה, *) אתעביד בגניזו טמיר רזא דאת דא, וקיימא על חמש אחרנין.

חלופי גרסאות

ת דא ; ל"ג חד. א ל"ג היכלא. ב ודא ; היכלא דא.

רוא דאתון דשמא קדישא

הסולם

מאמר

קומת חכמה, אבל רק מבחינה שכנגדה, שהיא בינה שבא"א, והיא הנקראת בוצינא. כד אתכנש לאסתלקא לעילא מרזא דמשחתא, כי מטרים שהבינה דא"א חזרה ועלתה לראש א"א, היו כל המדרגות בבחינת קטנות כנ"ל, ובינה ותו"מ ד' שה"ס ו"ד דמילוי יוד, ובינה ותו"מ דקומת בינה שה"ס ח' דהויה, שתיהן עוד לא היו במדרגות ה' שיהיו נחשבות לב' נוקבין ד', אלא שהיו בנפילה מחוץ למדרגת ה'. אלא אחר שבינה דא"א חזרה ועלתה לראש דא"א למעלה מן המסך או גם בינה ותו"מ ד' עלתה למדרגת ה' ונעשה לבחינת נוקבא שלה שה"ס ח' בצורת ו"ד דמילוי יוד.

וה"ש, דכד בטש נחירו דבוצינא באות י' וכו' אתעבידו אינון תשע סמכין דקאמרן, כי ה' קבלה מן הבוצינא, כל ג' בחינות חולם שורק חירק, שה"ס ג' קוין, שהם בחינת ראש תוך וסוף של ה', וכל אחד מהם כלול משלשתם, וע"כ יש ג' קוין בראש שהם חב"ד, וג' קוין בתוך שהם חג"ת, וג' קוין בסוף, שהם נה"י. אבל הח' שה"ס בינה ותו"מ ד' שנפלו ממנה בעת הארת נקודת החולם, דהיינו בקטנות כנ"ל, הגה היא לא התחילה להאיר להיות בחינת נוקבא אל ה' ולקבל ממנה, רק אחר שהבוצינא אתכנש לאסתלקא לעילא מרזא דמשחתא כנ"ל שאז היא הארת השורק, שהיא רק בחינת התוך של ה', וחג"ת שלה, ע"כ אינה מקבלת רק הארת ג' הקוין מחג"ת ד'. וזה אמרו ומגו נחירו דאתנחור את י', דהיינו מחלק של הארת ה', אתפשטו ג' נקודין ד' וכו' דהיינו בחלק של הארת התוך ד' שנחלק על ג' קוין, שהם ד' כי תרין, אתעבידו תלת, וחד אתעביד תרין, כמ"ש לעיל, או, ואתעביד חד היכלא, שנתקנה להיות היכל אל ה', שנתקנה להיות נוקבא אל ה', כי הנוקבא

בכל המדרגות, דהיינו בעת עליית המלכות מכל מדרגה לבינה דכל מדרגה, (כנ"ל ב"א דף ד' ד' ד' ביאור) שאז נפלו בינה ותו"מ של ה' למדרגה התחתונה שלה שהיא הח' דהויה, ותדע שכל בינה ותו"מ שנפלו ממדרגתם, כשהם חוזרים למדרגתם בעת נקודות השורק, אינם מתיחדים ממש למדרגה אחת עם הכתר וחכמה שנשארו במדרגה, אלא שנתקנו להיות קו שמאל, ובחינת נוקבא לכתר חכמה שנשארו במדרגה.

ומכאן יצא, שיש ב' נוקבין לבחינת י' דהויה, שה"ס או"א עלאין. א) היא הבינה ותו"מ שנפלו מן ה' בעת הקטנות וירדו לישסו"ת שהיא ח' דהויה, שבינה ותו"מ אלו ה"ס ו' ד' דמילוי היוד, נוקבא הב' היא, יסו"ת עצמם שהם בינה ותו"מ דקומת בינה הכוללת שנתקנה למדרגה בפני עצמה, בסוד ח' דהויה, אמנם בעת קטנות אינן נחשבות לנוקבין, כי אז שתיהן הן למטה ממדרגת או"א שהם י' דהויה, אלא בעת יציאת נקודת השורק, שבינה ותו"מ דכל המדרגות חוזרות ועולות למדרגתם (כנ"ל ב"א דף ר"צ ד"ה בגין) ולוקחות עמהן גם מדרגה התחתונה שהיו בה בשעת נפילה (כנ"ל בהקט"ז דף ג' ד"ה ואמא) נמצא שבינה ותו"מ של ה' חזרו ועלו לי' ונעשו לה לנוקבא. בסוד ו' ד' דמילוי יוד, ובינה ותו"מ אלו העלו עמהן גם ח' דהויה, אל ה' מחמת שהיו מלוכשות בהן בשעת הנפילה, ונתקנה גם ח' דהויה להיות לנוקבא אל ה' דהיינו לקו שמאל שלה, הרי שיש לה אל ה' ב' נוקבין. א) הו"ד דמילוי י', והיא נחשבת לחג"ת אל ה'. ב) היא ח' דהויה והיא נחשבת לנה"י אל ה'.

וזה אמרו, (באות ט"ז), דנפקין מרזא דבוצינא, כי כל מדרגה מקבלת הארתה מבחינה שכנגדה בעליון וכיון שי"ה דהויה הם שניהם קומת בינה, ע"כ הם מקבלים מא"א שהוא (דפו"י דף ק"פ ע"א *) דף ק"פ ע"ב)

(ט) ארבעה גניזין אינזן, ג בחד נקודה דקיימא לגו באמצעיתא, ד אינזן חמש. ואיהי ה'. ה כמה דה"א דלתתא, קיימא על ארבע, ו ואיהי נקודה על ארבע, דקיימא בגו אמצעיתא. אוף הכא נמי האי. ו ומה דקיימא על ה' סמכין, הכי הוא ודאי, ה בגין דהאי נקודה עלאה, איהי על תרין גוונין, חד בלחודוי, וחד בטמירו.

(כ) ובספרא דרזין דחנוך, ה' ודאי קיימא על חמש סמכין דנפקין מגו בוצינא. וכדין אפיק חמש קיימין אחרנין, ו ואשתכח האי ה' ברזא דעשרה. וכד אתפרשת, קיימא ה' דא, על סמכין, ואינזן הוו תליסר מכילן דרחמי, בחד דרגא דאתוסף עלייהו.

חלופי גרסאות

ג חד. ד דאינזן. ה דהא לתתא. ו איהי. ז מה. ח ל"ג בגין; כגון ס ואשתכחת י מוסיף סמכין חמשי

רוא דאתחן דשמא קדישא

הסולם

מאמר

דאמא, (כנ"ל משפטים אות תקכ"ח) הן חמש, והיא ה'. דהיינו הנוקבא ד' הנק' אמא עלאה. כמו שה' שלמטה, דהיינו המלכות, עומדת על ארבע. דהיינו על ג' קוין, והמלכות המקבלת, והיא נקודה על ארבע. כלומר שעצם המלכות, שהיא נקודה, עומדת באמצעם, כי המלכות המקבלת מג' קוין הנחשבת בתוך הארבע, היא בחינת עטרת יסוד, הנקראת מפתחא ולא מלכות ממנו, (כנ"ל בהקדמה דף מ"ה ד"ה ההיא) אף כאן גם כן זה, שיש ד' נקודות גנוחות ובחינת נתיב באמצען. ומה שהיא עומדת על חמשה סמכין אחרים, דהיינו על ה' דהויה, שהיא ישו"ת כנ"ל בדבר הסומך, הוא כך ודאי, משום שנקודה זו העליונה, שהיא ה' דהויה, היא על ב' בחינות, אחת, כשהיא בפני עצמה, ואינה מלוכשת בישו"ת, שאז הו"ד דמילוי י' נעשתה לנוקבא שלה בפני עצמה, שה"ס ה' בחמש גניזין הנ"ל. ואחת במכוסה, כלומר שהיא מלוכשת בישו"ת, ואז נחשב ישו"ת לנוקבא של ה' והו"ד נכללת אז ב' בבחינת דכר, וע"כ יש ב' ההין. (כ) ובספרא דרזין דחנוך וכו': ובספר הסודות של חנוך, אומר, ה' ודאי שעומדת על ה' סמכין היוצאים מן הבוצינא, שהוא בינה דא"א, והיינו הו"ד דמילוי יוד, שה"ס אמא עלאה, ואז מוציאה ה' זו חמש עמודים אחרים, שהיא ה' ראשונה דהויה, הנקראת ישו"ת, ונמצא ה' זו בסוד עשר, דהיינו חמש סמכין שלה וחמש סמכין של ה' דהויה, שהם יחד במקום ה' (כנ"ל אות י"ח בהסולם ד"ה ביאור) וכשנפרדת ה' דהויה מן ה' דו"ד שבמילוי

הנוקבא נקראת היכל. אבל מבחינת ג' קוין דראש ה' אינה מקבלת, כי הארתה מתחלת מן התוך ד' כמבואר.

זה אמרו. דא היכלא, לבתר דאתעביד היכלא לחד נקודה קדמאה, דהיינו אחר שקיבלה מן הארת השורק, ועלתה ממקוב נפילתה ונעשתה נוקבא לנקודה קדמאה שהיא י', אתעביד בגניזו טמיר רוא דאת דא, שבגניזו ובסתר נעשית אות ה' זה, שה"ס ו"ד דמילוי י', שנעשתה נוקבא אליה, דהיינו שהיא גונוז ומעלמת החכמה ונתתקנת בבחינת לא אתידע שה"ס אמא עלאה, וקיימא על חמש אחרנין, שהיא עומדת על ה' אחרת, שה"ס ה' דהויה, שה"ס בינה ותו"מ דבינה הכוללת דאצילות, הנקראת ישו"ת, שבה מתחיל להתגלות הארת החכמה. והיא מלבשת על הסוף של ה', דהיינו על נה"י שלה. באפן, שה' יש לה כל ראש תוך וסוף שבכל אחד ג' מדרגות. וד"ו דמילוי יוד, שהיא בינה ותו"מ ד' עצמה, נעשתה ה' ומלבשת על חג"ת דוד, ושנים אלו נקראים אבא ואמא עלאין. וה' דהויה, שה"ס ישו"ת, מלבשת על נה"י של ה', וע"כ בב' ההין אלו, אין בכל אחת רק ארבע נקודות ולא כל ה' כמו ה', כי לכל אחת יש לה רק בחינה אחת מן ה' לזו תוך, ולזו סוף.

(ט) ארבעה גניזין אינזן וכו': ארבע נקודות גנוחות הן, שהן ב' קוין ימין ושמאל, וימין ושמאל שבקו אמצעי, שהן גנוחות כנ"ל, ועם נקודה אחת העומדת בתוכם באמצע, שה"ס היסוד שבה, ששביל דאבא בנתיב (דפ"י דף ק"פ ע"ב)

(כא) ואלין אינון תריסר דקיימין בשית. כ זמנין : אינון ארבעין ותריין. זמנין שבעין ותריין הוו, אבל נחתין לתתא. והכא אתפרשו שבילין לכל סטר, דאינון תלתין ותריין, ׀ אשתאר ארבעין. ותריין אודנין ימינא ושמאלא, הא ארבעין ותריין. נ אלין מ״ב אתון עלאין, דאינון אתון רברבן דאורייתא.

(כב) בגין דאית אתון רברבן, ואית אתון זעירין. אתון רברבין אינון לעילא, אתון זעירין לתתא. וכלא לתתא כגוונא דלעילא. בגין דאית שמהן קדישין עלאין, דקיימין ברעו דרוחא ולבא בלא מלולא כלל. ואית שמהן קדישין תתאין, דקיימין במלה, ובמשיכו דמחשבה ורעו עלייהו.

(כג) ואית שמהן אחרנין לתתא, דאינון מההוא סטרא אחרא, דאיהו מסטרא דמסאבא, ואלין לא קיימין, אלא ברעו דעובדא לתתא, לסלקא רעו דההוא עובדא דלתתא לגביה. בגין דאיהו סטרא אחרא לאו איהו, אלא בעובדין דהאי עלמא, לאסתאבא בהון. כגוונא דבלעם, ואינון בני קדם, וכל אינון דמתעסקי בההוא סטרא אחרא.

(כד) ואלין, לא קיימי באתון רשימין מן כ״ב דאורייתא, בר תריין, ואלין

חלופי גרסאות

כ סטריין. ז ל״ג אינון ארבעין ותריין (ד״א). ט אשתכחו ; אשתארה. נ ואלין ; ואינון ; ל״ג אלין מ״ב.

רוא דאתון דשמא קדישא

הסולם

מאמר

(כב) בנין דאית אתון רברבן וכו' : כי יש אותיות גדולות, ויש אותיות קטנות, אותיות גדולות הן למעלה, בבינה, ואותיות קטנות למטה במלכות. והכל הוא למטה, במלכות, כעין של מעלה, בבינה. כי יש שמות קדושים עליונים, שבבינה, הנמשכים רק ברצון הרוח והלב בלי דבור כלל. ויש שמות קדושים תחתונים, שבמלכות, הנמשכים בדבור, ובהמשכת המחשבה והרצון עליהם.

(כג) ואית שמהן אחרנין וכו' : ויש שמות אחרים למטה, שהם מסטרא אחרא ההוא, שהוא בצד הטומאה, ואלו אינם נמשכים אלא ברצון של מעשה למטה, להעלות להם הרצון שבמעשה למטה. משום שהסטרא אחרא אינו מתעורר אלא במעשים של עולם הזה להטמאות בהם. כמו בלעם ובני קדם וכל אלו העוסקים בצד אחר ההוא, שהם עוררו אותו ע״י שעשו מעשים למטה לעוררו.

(כד) ואלין לא קיימי וכו' : ואלו שמסטרא אחרא, אינם עומדים באותיות הרשומות של כ״ב אותיות התורה חוץ משתים, ואלו הן ח' וק' שקליפת היסוד נקרא ח' שהיט בני חת שנשאו ונתנו עם אברהם במערת המכפלה. וקליפת המלכות נקרא ק' כנ״ל

שבמילוי ה', ובאה למקומה, עומדת ח' זו על חמשה סמכין, שד' סמכין הם ג' קוין ומלכות המקבלתם, והחמשיית היט נקודה באמצעם, והד' סמכין כלולים זה בזה באופן שיש ג' קוין בכל אחד מהד' סמכין, שהם י״ב, והם י״ג מדות הרחמים עם מדרגה אחת הנוספת עליהם, דהיינו עם הנקודה שבאמצע הד' סמכין. והם מקבלים מ״ג מדות הרחמים שבדיקנא דא״א.

(כא) ואלין אינון תריסר וכו' : ואלו הם י״ב העמודים בששה קצוות. כי ישו״ת הם ו״ק דא״א, ואלו י״ב הנ״ל מאירים בכל קצה שבהם, והם במספר השם ע״ב, כי ו״פ י״ב הוא ע״ב. ופעם נחשבים להשם מ״ב, היינו בישו״ת עצמם, ופעם לע״ב, אבל זה הוא כשיוקדים למטה לו״ק דז״א שרק שם מאיר השם ע״ב, וכאן בישו״ת, מתפשטים מהע״ב שבילים לכל צד, דהיינו ל״ב שבילי החכמה, וכשתגרע ל״ב מע״ב נשאר ארבעים, ועם ב' אונים ימין ושמאל, אשר אונים הם בינה, שהימין הוא ישראל סבא והשמאל הוא תבונה, שהם שורשי האורות, הם ארבעים ושנים, שהיט השם מ״ב. אלו הם מ״ב אותיות עליונות, שהם אותיות הגדולות שבתורה.

(דפריי דף קיפ ע״ב)

ח' וק', וסמכין לון בסמיכו אתוון דשקר. אבל אלין אינון אשתמודעאן לגבייהו יתיר. וע"ד בתהלה לדוד, בכלהו כתיב ו' בכל את ואת, בר מאלין תרין, דלא כתיב ו', דהא ו' שמא דקב"ה איהו.

כה) ובג"כ אינון ארבעין ותריין אתוון, דעלמא דא אתברי בהו, אשתכח האי ה' עלאה, לסלקא לתשעין ותריין, תשעין הוו, בר תרין אודנין ימינא ושמאלא. ורזא דא ואם שרה הבת תשעים שנה תלד. אבל פ' איהו בחשבנא תשעין ותריין, וכד אתוסף דרגא דרזא דברית, דאיהו רקיעא תמינאה, וקיימא לתמינא יומין, הא מאה. ואלין ודאי מאה ברכאן בכל יומא דאצטריכא כנסת ישראל לאתעטרא בהו. וכלא ברזא ז' דה'.

כו) האי ה', איהי דיוקנא דילה בתרין נונין, רזא דמאה, ואינון חמש סמכין רתיכין, דנפקי מגו בוצינא, ואינון חמש אחרנין דנפקין מינה. וע"ד דיוקנהא כגוונא דא פ' ון, תרין נונין, ונקודה דקיימא באמצעינא. וע"ד ו' קיימא בינייהו תדיר, כגוונא דא נון, בגין דהכא איהו אתריה לאתעטרא, ואע"ג דרזין אחרנין אינון ברזא דה', אבל דא איהו ברזין דספרא דחנוך, והכי הוא ודאי.

חלופי גרסאות

ט ר'. ע וסימנך; מוסיף ורזא דא וסימנך. פ הא; מוסיף הא איהו. צ י"ה; יה"ו (ד"א) ק ה'; ה"א

רזא דאתון דשמא קרישא

הסולם

מאמר

ימין שמאל כנ"ל, הן מ"ב, וה' סמכין שלה כל אחד כלול מעשר שהם נ', נ' ומ"ב הן צ"ב. צ' הן, חוץ מ'ב' אודנין ימין ושמאל, ו"ס ואם שרה בת צ' תלד, כי שרה רומזת על אמא, שהיא ה' עליונה דהויה, אבל היא בחשבון צ"ב דהיינו עס ב' האודנין, וכשנוסף עליהם מדרגת הברית שהוא יסוד, שהוא רקיע השמיני ועומד לשמונה ימים, דהיינו שהמילה הוא לשמונה ימים, צ"ב ושמונה דיסוד, הם מאה. ואלו הם ודאי, מאה ברכות, שבכל יום צריכה כנסת ישראל, שהיא המלכות, להתעטר בהן. והכל הוא בסוד הה'.

כו) האי ה' איהי וכו'; ה' זו הצורה שלה היא ב' נונין, שהם סוד מאה, דהיינו ב' ההי, שיש בהן עשרה סמכין, שכל אחד כלול מעשר, הן מאה, ה' אחת היא, ה' סמכין, ומרכבות שיוצאים מתוך הברצינא, שהיא בינה דא"א, דהיינו אמא עלאה שהיא ו"ד דמילוי ו'. וה' שניה היא, חמשה סמכין האחרים היוצאים ממנה, שהיא ה' ראשונה דהויה שהיא ישויות, ועשרה סמכים של ב' ההיין אלו ב' נונין. וע"כ צורותיהן הן כעין זה דין

(כנ"ל תרומה אות תע"ה) וסומכים להם לס"א, בסמיכה ג' אותיות שק"ר, שנאחזים בהם, אבל אלו הח' והק' נודעים אצלם יותר. וע"כ בתהלה לדוד, כתוב בכל הפסוקים ו' באמצע הפסוק אחר הטעם אתנחתא, בכל אות ואות, כלומר בכל פסוק ופסוק, שכל אחד מתחיל באות מיוחדת מאלפא ביתא, חוץ מאלו ב' אותיות ח' וק', דהיינו חנון ורחום ה' ארץ אפים וגדל חסד, שלא כתוב בו ו', שאינו כתוב וארץ אפים וגדל חסד. וכן קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, שלא כתוב, ולכל אשר יקראוהו באמת. שהוא מטעם כי ו' הוא שם הקב"ה, דהיינו קו האמצעי המיוחד הימין והשמאל, ואין הס"א חפצה בקו האמצעי, וע"כ באותיות שיש בהם אחיזה לס"א, לא כתוב ו' באמצע הכתוב, להורות שיש בהם אחיזה לס"א.

כה) ובג"כ אינון ארבעין וכו'; חזר לענין הא, ואומר, וע"כ הם מ"ב אותיות שעולם הזה גברא בהן, (כנ"ל באות כ"ב) נמצא שה' העליונה זו, דהויה, עולה צ"ב. שהם מ' שנשארו מע"ב שבה, ובי אודנין (דפו"י דף ק"פ ע"ב)

(כז) וכד אתתקנא באינן חמשין בלחודייהו, איהו נקודה ו' חדא דקיימא ברזא דנ', כגוונא דא ו' נר', וחד נקודה באמצעיתא דאיהי שלטא עלייהו, וכלא רזא חדא. זכאין אינן דידעי ארחי דאורייתא, למחך בארחי קשוט. זכאין אינן בהאי עלמא, וזכאין אינן בעלמא דאתי.

(כח) רזא תליתאה ה' את ו', האי את דיוקנא דרזא דאדם, כמה דאתמר. והא אוקימנא, דהאי את, קיימא על י"ב רתיכין. וכד מתפרשא, אינן כ"ד רתיכין, דכלילן בהאי את פשיטו דיוקנא דבר נש, לקבל דרועין וירכין א' וגופא (י) שייפין דלהון כ"ד אינן דדרועין, וירכין, וגופא, הא אתמר, אבל כלהו סתימין בגופא, וגופא קיימא בכלהו כ"ד, וכלהו רתיכין כלילן ביה בגופא, ובגין דכלילן כלהו ביה, קיימא, ו' פשיטו חד.

(כט) גופא חד כליל בכ"ד רתיכין, ואלין אינן: רישא בשית. גופא ב"ח, ואע"ג דכל רתיכין אינן ב' י"ב לכל ג' סטר, בכלא קיימא גופא. אבל עשרים

חלופי גרסאות .

ר' ל"ג חדא. ש' ה' נון; ג' נון; ר' ה' ר' ה' הא. נר' ה' הא. ת' ל"ג את. א' וגו'. ב' י"ח; י"ח לכל סטר ג' מוסיף סטר וסטר.

הסולם

רזא דאתון דשמא קדישא

מאמר

התפשטות צורת אדם, כנגד הזרועות שהם חו"ג, וירכיים שהם נר'ה, וגופא, שהוא ת"ת ויטוד, האברים שלהם הם כ"ד בזרועות, וכ"ד בירכיים וכ"ד בגוף. וכבר למדנו, אבל כולם סתומים בגוף, שהוא ת"ת, והגוף עומד בכל ג' כ"ד, וכל ע"ב מרכבות כלולות בגוף, ומשום שכולם כלולות בו, עומדת ה' בהתפשטות אחד, דהיינו קו אחד, הכולל כולם.

(כט) גופא חד כליל וכו': ומפרש, גוף אחד הכולל כ"ד מרכבות, אלו הם, הראש דו', יש בו שש מרכבות, והגוף דו' יש בו י"ח מרכבות, שש וי"ח הם כ"ד. ואע"פ שכל המרכבות הם י"ב לכל קצה שבוק, וששה פעמים י"ב הם ע"ב, ולא כ"ד. ודאי שבכולם עומד הגוף, אבל מבחינת עשרים וארבע, דהיינו שמחשבים הגוף רק לשליש אחד של ע"ב, כנ"ל, הם מתבארים, ששה שבראש, דהיינו חג"ת נה"י שבראש, שהם אברים להכניס בהם הראש, דהיינו הג"ר המכונים ראש. וי"ח, הם שמונה עשרה חוליות שבסדרה, שהראש עומד עליהם והגוף נסמך בהם.

פירוש. כי רישא דמלכא אתתקן בחסד ובגבורה, (כנ"ל משפטים אות תק"כ) שפירושו שחסר ג"ר דראש ואין בו אלא ו"ק דראש. וז"ש, דאינן שייפין לאעלאה רישא, שהם כלים המודדים הג"ר שלו. אמנם הגילוי של הו"ק

ן-ן, ב' נוגין ונקודה העומדת באמצע, וע"כ ו' עומדת ביניהן תמיד, כעין זה, נון, משום שכאן הוא מקומו של ז"א, שהיא ו', להתעטר, דהיינו לקבל מוחין דג"ר. ואע"פ שיש סודות אחרים בסוד ה', אבל אלו הם בסודות ספרו של חנוך, וכך הוא ודאי.

(כז) וכד אתתקנא באינן וכו': וכשנתקנה בחמשים בלבד, דהיינו אחר שנפרשה ח' דהויה מאמא עלאה ובאה למקומה, היא בנקודה אחת העומדת בסוד ה', כעין זה נון, דהיינו שנשמעת כך במבטא, שהו', היא נקודה אחת באמצען השולטת עליהן. והכל הוא סוד אחד. כנ"ל. אשרי הם היודעים דרכיה של התורה ללכת בדרכי אמת, אשרי הם בעולם הזה ואשרי הם בעולם הבא.

(כח) רזא תליתאה את וכו': סוד השלישי הוא אות ו' דהויה, אות הוה היא סוד צורת אדם, דהיינו ז"א, שבו הויה דמילוי אלפין שבגימטריא אדם, דהיינו מ"ה, כמו שלמדנו. והרי העמדנו (לעיל אות י"ד). שאות זו שהוא ו' הרומזת על ג' קצוות שבו, עומדת על י"ב מרכבות, שאלו י"ב מאירים בכל קצה שבו, וי"ב פעמים ו' הוא ע"ב, כמ"ש שם. וכשמתחלקים על ג' שלישים הם כ"ד מרכבות, כי ג"פ כ"ד הם ע"ב. כי באות זו כלולים (דפו"י דף ק"פ ע"ב *) דף קפ"א ע"א)

וארבע אינון שית דרישא, דאינון שייפין ז לאעלאה רישא. תמני סרי חולין דקיימא ה רישא, ו וסמכא גופא עליהו.

(ל) וכלהו פשיטו ז חד, ברישא וגופא, ואינון שיתין כלהו כליל לון, ה דאיהו רזא דשית. ועל דא שיעורא דאת ו, רישא ו שיעורא בשית נקודין ממש, גופא בתמני סרי. כגוונא דא כל אלין רזין מתפרשן, לאכללא לון בגופא, בגין דדרועין וירכין כלהו בגניזו, וע"ד כלא אתכליל ברזא ו דאת ו ודיוקנא דילה.

(לא) וכד שלימו דאת דא ו אתחזי, כדין כל סטרין בישין אסתתמו, ואתפרשן מסיהרא, ולא אתחפיין, בגין דאיהו מבקע כל משקופין דרקיעין, ואנהיר לה, ולא יכלא מקטרגא לאבאשא כלל. וכד האי אסתלק, כדין סליק ואסטי ומפתי, ויכיל לקטרגא על כל בני עלמא, בגין דאיהו מלך זקן וכסיל, והא אוקימנא.

(לב) ו איהו נהורא דנהיר לסיהרא, ואע"ג ו דנהירין סגיין אתכלילן ביה, נהורא דנהיר לסיהרא איהו חד פשיטו למליא לה. ואיהו רזא דאלף, רשימו בכל אינון רזין. וכד נהיר לסיהרא ברזא דו נהיר לה.

חלופי גרסאות

ד לאענאה, ה לאגנא ול"ג רישא. ו ל"ג מן וסמכא עד דאיהו. ז ל"ג חד. ח מוסיף רישא דאיהו. ט ל"ג שיעורא י ל"ג לאכללא לון בגופא בגין. כ דדיוקנא דאת ו וכד. ל אתחזיין. מ דנהירין.

הסולם

מאמר

רזא דאתחזי דשמא קדישא

הו"ק דראש אינו במקום הראש אלא בגוף, דהיינו על ג' קוין שבגוף, שהו"ק דראש מתגלים בכל קו, וג"פ ששה הם י"ח, וז"ס ח"י חוליות שבשדרה, וז"ש תמני פרי חולין דקיימא רישא וסמכא גופא עליהו, כי ג' קוין שבגוף מגלים הארת התכמה שבראש, ונבחן שהראש עומד עליהם, וכן כל הגוף עומד עליהם.

(ל) וכלהו פשיטו חד וכו': וכל, הכ"ד מרכבות הנ"ל, הם התפשטות אחד בראש וגוף של הו', ואלו הששים ספירות כולם כולל אותם הו', שהוא סוד שש ספירות חג"ת נה"י שכל אחת כלולה מעשר. וע"כ השיעור של אות ו, הראש של הו' הוא בשש נקודות ממש, דהיינו חג"ת נה"י, והגוף בשמונה עשרה. כעין זה כל הסודות מתבארים שהם כלולים בגוף, משום שהזרועות והירכיים, שהם חו"ג ונ"ה, הם בהעלם להיותם בחינות ב' קוין העליונים שאינם מאירים, אלא על ידי קו האמצעי המיוחד זה בזה, שהוא הו'. וע"כ נכלל הכל באות ו' וצורתה.

(לא) וכד שלימו דאת וכו': וכשהשלמות

(דפויי דף קפ"א ע"א)

(לב) ו איהו נהורא דנהיר וכו': ו' דהויה, הוא אור המאיר ללבנה, שהיא המלכות, ואע"פ שאורות רבים נכללים בו, שהוא ז"א, האור שהוא מאיר ללבנה, הוא רק התפשטות אחת למלאות אותה. והוא ז"א, הוא סוד א', שצורתה ו' באמצע ב' יודין מימניה ושמאלה דהיינו ז"א שהוא קו אמצעי המכריע ומייחד את הימין ואת השמאל. וע"כ הימין והשמאל דבוקים בו בצורת ב' יודין שבא'. בסוד תלת מחד נפקו, חד בתלת קיימא, (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) והוא נרשם בכל אלו הסודות שבא', וכשהוא מאיר ללבנה, שהיא המלכות, בסוד

לג) ובספרא דאדם נ קדמאה, בדיוקנין דאתון, ו' חד נקודה לעילא, וחמש נקודין דלתתא, וכן שיעורא דילה כגוונא ז דא, וכל נקודה קיימא ברזא דעשר, בגין דלית לך נקודה דלא אשלים לעשר, דכל נקודה אית ביה תשע סמכין רתיכין, וההיא נקודה אשלים לעשר. נקודה דימינא תשע סמכין רתיכין לה, ואיהי עשרה. וכן לשמאלא. וכן לכל סטריין. וע"ד, כלהו נקודין אינון כל חד וחד כללא דעשר, איהי ורתיכו. וכלהו כלילן בההוא פשיטו דאת ו', ז בג"כ ז כלא איהו בדיוקנא ברזא ז דאת ו'.

לד) וכד עייל שמשא ק בסיהרא, נפק מהאי ו' חד פשיטו רזא דברית, כגוונא דא ג', ודא איהו לאעלא בנוקבא. וכד אתכליל כלא בהאי פשיטו דאת ו', כדין קיימא לשמשא בנוקבא. ורזא דא דכתיב, ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך, ו לאתכללא דרועא בגופא, ואת בניו אתו, אלין כל אינון רתיכין וסמכין דיליה. דרועא שמאלא לגביה, דכתיב ז קח את הלוי, לאשתכחא ו' דכליל כלא. בחד פשיטו, למהוי חד.

לה) וע"ד אשתכח יחודא בהאי, ימינא ושמאלא ואמצעיתא, כלא איהו

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז (במדבר ג) ח"א בהשמשות רעט. נ ל"ג קדמאה. ט מוסיף דא ו'. ע ובג"כ; ל"ג מן בגין כך עד וכו. פ כללא (דרך אמת). צ דא. ק מוסיף בסיהרא סיהרא ר מוסיף את לאתכללא

מאמר

הסולם

רזא דאתון דשמא קדישא

בסוד ה' מאיר לה, שצורתה קו אחד, שהוא התפשטות קו אמצעי בלבדו, מבחינת מה, שאינו לא קו ימין ולא קו שמאל, אלא התפשטות הכלול משניהם. לג) ובספרא דאדם קדמאה וכו': ובספרו של אדם הראשון, בצורות האותיות, אומר, שצורת ה', הוא נקודה אחת מלמעלה, הרומזת על י' דהויה, וחמש נקודות שלמטה, שהן ח' ראשונה דהויה, שהי' חמש נקודות (לעיל אות ט"ז) שהם חמש סמכין. וכן השיעור שלו של ה' דהויה שהוא ז"א, הוא כעין זה, דהיינו שכולל בתוכו י"ה דהויה, שהוא סוד בן י"ה. וכל נקודה של עשה נקודות שבו, עומדת בסוד עשר, שאין לך נקודה שאינה משלמת לעשר, כי כל נקודה יש בה ט' סומכים ומרכבות, שהן רת"ס שבה, שכל אחת שברת"ס כלולה מג' קוין, (כנ"ל אות י"א) שהם ג' נקודות כזה... ע"ש. ועצם הנקודה משלמת לעשר. כי נקודת הימין ט' סומכים ומרכבות לה, ועמה עצמה היא עשרה, וכן נקודת השמאל וכן לכל הצדדים. וע"כ הנקודות כולם, הן כל אחת ואחת בכלל עשר, היא ומרכבותיה. וכולן כלולות בהתפשטות ההיא של אות ו', וע"כ הכל הוא

בצורת אות ו' דהיינו שהיא בצירוף נקודה אחת מלמעלה, וה' נקודות שלמטה, כנ"ל. לד) וכד עייל שמשא וכו': וכשנכנס השמש, שהוא ז"א, בלבנה, שהיא המלכות, יוצאת מו' הווי התפשטות אחת שהי' הברית, דהיינו היסוד, שהוא כעין זה ג', שצורתה ו' עם תוספת נקודה בסופה, שהי' העטרה שנתוספה בו, שהי' המסך שבו, שבסודו הוא גומל דלים, שג' היא יסוד, וד' היא המלכות, וזה הוא ליכנס בהנוקבא, שהיא המלכות וכשנכלל כל זה בהתפשטות הווי של אות ה', שהוא ז"א, אז הוא עומד להזדווג עם הנוקבא. וז"ס שכתוב, ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך, שבא לכלול זרוע ימין, שהוא חסד הנקרא אהרן, בגוף, שהוא משה. ואת בניו אתו, אלו הם כל המרכבות והסומכים שלו. זרוע השמאל כלול בו במשה, שהוא מרכבה לז"א, שהוא ו', שכתוב, קח את הלוי. והלוי'ס הם זרוע שמאל, שהוא גבורה. כיו שתמצא הו', שהוא משה, כלול הכל בהתפשטות אחת להיות אחד.

לה) וע"ד אשתכח יחודא וכו': וע"כ נמצא יחוד ב' הווי, בימין שמאל ואמצע, שהאמצע הוא משה והימין אהרן, והשמאל הלוי'ם

(דפרי דף קפ"א ע"א)

חד. וע"ד אתעביד חד פשיטו, ואקרי אחד, ולא תשכח בר פשיטו חד בלחודו, ודא הוא חד.

(לו) ה' בתראה, אתעביד חד גופא, ^ט בהאי נקודה דאמצעיתא. ואעיל בה ו', ואשתכח ו' בין ב' נקודין, חד לעילא, וחד לתתא. וכדין, אתאחיד עלמא עלאה, בעלמא תתאה, ואיהו חד. ואוקימנא. אתא רבי אלעזר ורבי אבא ונשקו ידוי. בכה רבי אבא ואמר, ווי לעלמא כד יתכניש שמשא ויתחשך עלמא. (לז) אמר ר' אלעזר, ירכין לתתא, ברזא דאת ו', מנ"ל דאתכלילו בהאי את. אמר ליה, דכתיב ^ח זכרו תורת משה עבדי, ולא כתיב נביאי, לאתחזאה דכלא אתכליל ברזא דו', ואת ו' אקרי חד, ואיהו חד בלחודה, ופשיטו חד והא אתמר.

(לח) ^ט ואתה הקרב אליך וגו'. אמר רבי שמעון, לא שמש ^ת משה דאיהו שמשא בסיהרא, עד דאתכליל בכל סטרינ ברזא ^ב דו', כמה דאוקימנא. תא חזי, מה כתיב, מתוך בני ישראל לכהנו לי. לכהן לי לא כתיב, אלא לכהנו לי, לשמושא דיליה, לשמושא ^ג דאת דא, לשמושא דיליה ודאי. לי דא את ה', לאעלא ולשמשא ו' בה, למהוי כלא חד. זכאין אינון ישראל, ^ה דעאלו ונפקו, וידעי ברזא ^ד דארחוי דאורייתא, למהך ^ה בארח קשוט.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ח) (מלאכי ג) ז"ח ח ט"ד שי"ט טג של"ה לה ^ט בהי"א. ת שמשא. א ל"ג דאיהו שמשא. ב דו'. ג דאתרא; דא ול"ג דאת; דאת ול"ג דא. ד דארחי. ה ל"ג בארח. ט"א שי"ו. ט (שמות כח) לעיל אות א

מאמר

הסולם

רוא דאתון דשמא קדישא

ו', שהוא ת"ת, מאין לנו שנכללו באות ו'. אמר לו, שכתוב, זכרו תורת משה עבדי, ולא כתוב נביאי, להראות שהכל נכלל בו' שהוא ת"ת, ונביאים, ה"ס נצח והוד, שהם כלולים במשה שהוא ת"ת, וע"כ אין צורך לכתוב משה נביאי. ואות ו' נקרא אחד, והוא אחד בלבדו, והתפשטות אחת, כמו שנתבאר.

מאמר ואתה הקרב אליך

(לח) ואתה הקרב אליך וכו': א"ר שמעון, לא שמש משה, שהוא השמש, בהלבנה, שהיא המלכות, עד שנכלל בכל הצדדים בסוד אות ו', כמו שהעמדנו. (לעיל אות ל"ד) דהיינו שנכלל באהרן ובלויים שהם ימין ושמאל. בוא וראה, מה כתוב, מתוך בני ישראל לכהנו לי. לכהן לי לא כתוב, אלא לכהנו לי, עם ו' יתירה, שפירושו לשמוש שלו, לשמוש של אות הו' הו', לשמוש שלו ודאי, ודומה כמו שהיה כתוב, לכהן ו', שהיא ת"ת, אל, לי שהוא אות ה' דהיינו מלכות, להכניס ולשמש הו' בח' שיהיה הכל אחד. אשרי הם ישראל, שנכנסו

הלויים, והכל הוא אחד. וע"כ נעשה התפשטות אחת ונקרא אחד, ולא תמצא בהו', רק התפשטות אחת לבד, דהיינו קו אחד, וזהו סוד. אחד.

(לו) ה' בתראה, אתעביד וכו': ה' אחרונה, דהויה, שהיא המלכות, נעשית גוף אחד בוז הנקודה האמצעית, כלומר שאע"פ שהיא גוף אחד בעשר ספירות, מכל מקום העיקר שבה היא נקודה האמצעית שהיא מלכות, והשאר היא רק בהתכללות, ונכנס בה הו' דהויה, שהוא ז"א ונמצאת הו' בין שתי נקודות, אחת למעלה, שהיא אמא, ואחת למטה שהיא מלכות, ואז נתאחד עולם העליון, שהוא בינה, בעולם התחתון, שהיא מלכות, והן אחת. והעמדנו זה, באו ר' אלעזר ור' אבא ונשקו ידיו של ר"ש, בכה ר' אבא ואמר, אוי לעולם כשהשמש יאסף, שהוא ר"ש, ויחשך העולם. (לז) אמר ר' אלעזר וכו': אמר ר"א, הירכין למטה, שהם נצח והוד, שבסוד אות (דפ"י דף קפ"א ע"א) דף קפ"א ע"ב)

לט) מתוך בני ישראל אמאי מתוך בני ישראל. אלא כלא לא, אתקרי למהוי חד כדקא יאות, אלא מתוך בני ישראל. דהא בני ישראל קיימי לתתא, לאפתחא ארחין, ולאנהרא שבילין, ולאדלקא בוצינין, ולקרבא כלא מתתא לעילא, למהוי כלא חד, ובגיני כך כתיב ואתם הדבקים ביי וגו'.

מ) ואתה הקרב אליך וגו' אר"ש, כלא איהו קריבה, למאן דידע ליחדא יחודא, ולמפלח למאריה, דהא בזמנא דאשתכח קרבנא כדקא יאות, כדין אתקריב כלא חדא, ונהירו דאנפין, אשתכח בעלמא בבי מקדשא, ואתכפיא ואתכסיא סטרא אחרא, ושליט סטרא דקדושה בנהירו וחידו. וכד קרבנא לא אשתכח כדקא יאות, או יחודא לא הוי כדקא יאות, כדין אנפין עציבו. ונהירו לא אשתכח, ואתכסיא סיהרא, ושלטא סטרא אחרא בעלמא, בגין דלא אית מאן דידע ליחדא שמא קדישא, כדקא יאות.

מא) אר"ש, קב"ה לא נסי לאיוב, ולא אתא עמיה בנסיונא, כנסיונא דשאר צדיקאי, דהא לא כתיב ביה והאלהים נסה את איוב, כמה דכתיב באברהם והאלהים נסה את אברהם. דאיהו בידיה אקריב לבריה יחידאי לגביה. ואיוב לא יהיב ליה ולא מסר ליה כלום. ולא אתמר ליה, אבל אתמסר בידא דמקטרגא, בדינא דקב"ה. דאיהו אתער לההוא מקטרגא לגביה, מה דאיהו לא בעא. דהא בכל זמנא אתא ההוא מקטרגא לאתערא על בני נשא, והכא

מסורת הורה

חלופי גרסאות

י' (דברים ד) ב"ב קו צ"א. כ) (בראשית כב) בא ו אתקריב. ז לאתפתחא. ח ל"ג מן ואתה עד אר"ש. ט מוסיף דרגין [דבגין ד"א] כלהו כחד ונהירו. י ל"ג מן בעלמא עד וכד. כ ל"ג מן ואתכפיא עד וכד. ל עציבין. מ ל"ג מן בעלמא עד אר"ש. נ מוסיף דלא אתחריב [נ"א תחריב] בי מקדשא [אלא] בגין. ס ואיהו. ע ל"ג ליה. פ אתמסר.

מאמר

הסולם

ואתה הקרב אליך

כראוי, או היחוד לא היה כראוי, אז הפנים עצובות ואור אינו נמצא, והלבנה, שהיא המלכות, נסתרת, והסטרא אחרא שולט בעולם, משום שאין מי שיודע ליחד השם הקדוש כראוי.

מא) אר"ש קב"ה לא וכו': א"ר שמעון, הקב"ה לא נסה את איוב, ולא בא עמו בנסיון, כנסיון שאר הצדיקים, שהרי לא כתוב בו, והאלקים נסה את איוב, כמו שכתוב באברהם, והאלקים נסה את אברהם, שהוא בידו הקריב בן יחידו אליו, ואיוב לא נתן לו, ולא מסר לו כלום, ולא נאמר לו שיתן, אבל נמסר ביד המקטרג בדינו של הקב"ה, שהוא עורר עליו את המקטרג, מה שהוא לא בקש. כי תמיד בא המקטרג להתעורר על בני אדם, וכאן הקב"ה עורר את המקטרג עליו, שכתוב, השמת לבך על עבדי איוב. אבל סוד עמוק הוא.

שנכנסו בסודות התורה ויצאו, ויודעים בסודות דרכי התורה, ללכת בדרך האמת.

לט) מתוך בני ישראל: שואל, למה מתוך בני ישראל, ומשיב, אלא הכל אינו נקרא אחד להיות אחד כראוי, אלא מתוך בני ישראל. כי בני ישראל עומדים למטה לפתוח דרכים ולהאיר שבילים ולהדליק הנרות, שהם ספירות העליונות, ולקרב הכל ממטה למעלה, שיהיה הכל אחד. ומשום זה כתוב, ואתם הדבקים ב'י וגו'.

מ) ואתה הקרב אליך וגו': א"ר שמעון הכל הוא נקרב על ידי מי שיודע ליחד היחוד ולעבוד לאדונו, שהרי בזמן שנמצא הקרבן כראוי, אז נתקרב הכל יחד. דהיינו הצדדים, ימין ושמאל, והארת הפנים של הקב"ה, נמצא בעולם בבית המקדש, והסטרא אחרא נכנע ונסתר, וצד הקדושה שולט באורה ושמחה, וכשהקרבן לא נמצא (דפ"י דף קפ"א ע"ב)

קב"ה אתער לגביה, דכתיב (ז) השמת לבך על עבדי איוב. אבל רזא ז עמיקא איהו.

(מב) פתח ואמר, (ח) ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מנחה ליי'.
 [ד] ויהי מקץ ימים, רזא איהו, מקץ ימים, ולא מקץ ימין, דחה לקץ ימין, וקריב לקץ ימים. והא אוקימנא, דכתיב (י) ואתה לך לקץ. אמר קב"ה לדניאל ואתה לך לקץ. אמר ליה, לאן קץ, לקץ הימים או לקץ הימין, עד דאמר ליה לקץ הימין.

(מג) וע"ד דחיל דוד, דכתיב (ט) הודיעני יי קצי. או לקץ הימים, או לקץ הימין. והכא מה כתיב, ויהי מקץ ימים, ולא מקץ ימין. ובגיני כך לא אתקבל קרבניה דהא מסטרא אחרא הוה כלא.

(מד) ת"ח מה כתיב, (ט) והבל הביא גם הוא. מאי גם הוא. לאסגאה כלא דא קרבנא כלא ועקרא דיליה הוה לקב"ה, ויהיב חולקיה לסטרא אחרא, כד"א ומחלביהן. וקין, עקרא עבד מקץ ימים, ויהיב חולקא לקב"ה, ועל דא אתדחא איהו וקרבניה.

(מה) באיוב מה כתיב, (פ) והלכו בניו ועשו משתה וגו'. וכתיב ויהי כי הקיפו ימי המשתה. וכתיב ושלחו וקראו לשלשת אחיותיהם לאכול ולשתות עמהם, דדא איהו עקרא לסטרא אחרא. ולבתר אקריב עולות, ועולה איהו דכר, ולא נוקבא, וסלקא לעילא, וקרבנא לא קריב לאכללא ה ליה כדקא יאות.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ז) (איוב א) בא ב' צ"ח ח"ג קא: ריח. (ח) (בראשית ד) בא ט צ"י. (י) דניאל יב) ב"א קצב צ"א. (ט) (תהלים לט) נח כח צ"ב. (ט) (בראשית ד) ב"ב קצב צ"ו. תק"ח קיד ט"ג של"א. (פ) (איוב א) בא יוד צ"מ. דרך אמת [ד] נח טב ע"ב. בראשית יד ע"א.

ויחי מקץ ימים

הסולם

מאמר

הוא לרבות הכל זה בזה, כלומר, לרבות שגם בקרבן הבל היה חלק לסטרא אחרא וגם בקרבן קין היה חלק לקדושה, אלא הבל, כל הקרבן שלו ועקרו היה להקב"ה, ונתן חלק לסטרא אחרא, כמש"א ומחלביהן, שהחלב והטוב היה להקב"ה. וקין, עקרו עשה לקץ הימים, שהוא סטרא אחרא, ונתן רק חלק אל הקב"ה. וע"כ נדחה הוא וקרבנו.
 (מה) באיוב מה כתיב וכו': באיוב, מה כתוב, והלכו בניו ועשו משתה וגו', וכתוב, ויהי כי הקיפו ימי המשתה, וכתוב, ושלחו וקראו לשלשת אחיותיהם לאכול ולשתות עמהם, שזה הוא העיקר, שנתן לסטרא אחרא, ואח"כ הקריב עולות, ועולה הוא זכר ולא נקבה, ועולה כולה למעלה, ולא הקריב קרבן שיכלול אותו כראוי, דהיינו שיתן גם חלק לס"א.

(מב) פתח ואמר ויהי וגו': פתח ואמר, ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה'. ויהי מקץ ימים, הוא סוד, מקץ ימים, שהוא טומאה ולא מקץ ימין שהוא קדושה (כמש"א לעיל בראשית ב' דף כ"ח ד"ה קץ) דחה לקץ הימין, וקרב לקץ ימים. והעמדנו, שכתוב, ואתה לך לקץ. אמר הקב"ה לדניאל, ואתה לך לקץ. אמר לו לאיזה קץ, לקץ הימים או לקץ הימין. עד שאמר לו לקץ הימין.
 (מג) וע"ד דחיל דוד וכו': ועל זה פחד דוד, שכתוב, הודיעני ה' קצי. אם לקץ הימים או לקץ הימין. וכאן בקי"ג מה כתוב, ויהי מקץ ימים, ולא מקץ ימין. ומשום זה לא נתקבל קרבנו, כי מסטרא אחרא היה הכל.
 (מד) ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה, מה כתוב, והבל הביא גם הוא. מהו גם הוא. (דפו"י דף קפ"א ע"ב)

(מו) וְתִ"ח, אֶלְמֶלֶא חוֹלְקָא יֵהֵב לְכֹלָא, מִקְטָרְגָא לֹא יִכִּיל לִיה לְבַתָּר, וְאִי תִימָא אִמָּאִי אֲבָאִישׁ לִיה קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֲלֵא, בְּגִין דְּגָרִים לְכַסִּיָּא נְהוּרָא בִּלְאֵתְחַפִּיָּא, וְאִיהוּ לֹא קָרִיב קֶרְבָּנָא אַחְרָא, לְאַתְזָנָא בִּיה אַחְרָנִין, אֲלֵא עוֹלָה, דְּסִלְקָא לְעִילָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, כִּכָּה יַעֲשֶׂה אִיּוֹב כָּל הַיָּמִים, דְּאֶלְמֶלֶא סְטָרָא אַחְרָא אֲתִזְנָת בַּחוּלְקָא, אֲתַעְבֵּר מֵעַל מִקְדָּשָׁא וְאַסְתַּלַּק מִנִּיה, וְסְטָרָא דְקִדּוּשָׁה הוּה סִלִּיק לְעִילָא לְעִילָא.

(מז) אֲבֵל אִיהוּ לֹא בַּעַז גִּ דְּאַתְהֵנִי אַחְרָא דִּמְקֶרְבָּנִיה, וְאַעֲדִי גִרְמִיה מִנִּיה. מִנָּא לָן. דְּכְתִיב, (צ) וְסֵר מֵרַע. וְעַל דָּא קָרִיב תְּדִיר עוֹלָה, דְּהָא עוֹלָה לֹא אֲתַהֲנִי מִנִּיה סְטָרָא אַחְרָא לְעִלְמִין. וּבְגִין כֵּךְ, כָּל מָה דְּנִטִּיל לְבַתָּר, מִדִּידִיה נִטִּיל. וְעַל דָּא אִיּוֹב גָּרִים לְחַפִּיָּא עֲרֵלָה עַל בְּרִית קִימָא, דְּלֹא הוּה אַעֲדִי מִנִּיה. וּבְגִין כֵּךְ קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַעֵר לְהוּוֹא מִקְטָרְגָא, דְּכְתִיב הַשְׁמַת לְבָךְ עַל עַבְדִּי אִיּוֹב. (מח) תִּ"ח, כִּד בַּעַז * קב"ה לְאַתְאַחַדָּא בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל הַ בְּמִצְרִים, לֹא קִימָא שְׁעָתָא. בְּגִין דְּעֲרֵלָה חַפִּיָּא נְהוּרָא, עַד זְמָנָא, דְּהוּוֹא מִקְטָרְגָא הוּה וְנִטִּיל

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(צ) (שם) ח"ג קנח: ז"ח עה ס"ד ש"י. א ל"ג מן אות מ"ו עד אות מ"ח. ב ולא תכסיא. ג דאתנני. ד בקרבניה. ה ל"ג במצרים. ו מוסיק. גטיל ליה.

מאמר

הסולם

למיהב חולקא לסטרא אחרא

בִּיאוּר הַדְּבָרִים. כִּי בְּנִיּוֹ שֶׁל אִיּוֹב חֲטָאוּ בְּאֲכִילָה וּשְׁתִּיָּה בַּיָּמִי הַמִּשְׁתָּה, דְּהֵינִי שֶׁשְׁתּוֹ לְשִׁכְרָה, שְׁעִיזוּ נִמְשַׁכָּה עֲרֵלָה עַל בְּרִית קִדְשׁ, כְּלוּמָר שֶׁהִסְטָרָא אַחְרָא סַתֵּם הָאוֹרוֹת הַמוֹשְׁפָּעִים מִן הַיְסוּד אֶל הָעוֹלָם. וְזִ"ש (בְּאוֹת מִ"ה) דְּדָא אִיהוּ עֶקְרָא לְסְטָרָא אַחְרָא. וְאִיּוֹב הִיה בִּידוֹ לְמַחּוֹת וְלֹא מִיָּתָה, אֲלֵא שֶׁהַקָּרִיב בִּשְׁבִילָם קֶרְבֵּן עוֹלָה. וְאִם הִיה מִקְרִיב. קֶרְבֵּן חֲטָאֵת אִזּוּ הִיה נֹתֵן בּוֹה חֶלֶק לְסְטָרָא אַחְרָא, וְהִיה מִתְּפַרֵּד מִן הַקִּדּוּשָׁה, (כִּנ"ל פֶּרֶשֶׁת נַח אוֹת ק"ג, ק"ד, וְעִ"ש בְּסוּלָם). אֲבֵל כִּיּוֹן שֶׁהַקָּרִיב עוֹלָה שְׁאִין לְסָ"א חֶלֶק בּוֹ, עִ"כ לֹא נִפְרֶשֶׁה מִן הַקִּדּוּשָׁה, וְנִמְצָא שְׁאִיּוֹב גָּרַם בּוֹה שִׁישְׁאָר הָעֲרֵלָה עַל בְּרִית קוֹדֶשׁ, מִחֲמַת חֲטָאִים שֶׁל בְּנִיּוֹ, שֶׁלֹּא מִיָּתָה בְּהֵם וְלֹא תִקֵּן אוֹתָם עִ"י קֶרְבֵּן. וְזִ"ש וְעַל דָּא אִיּוֹב גָּרִים לְחַפִּיָּא עֲרֵלָה עַל בְּרִית קִימָא, דְּלֹא הוּה אַעֲדִי מִנִּיה, שֶׁלֹּא הוֹסֵרָה הָעֲרֵלָה עִ"י קֶרְבֵּן עוֹלָה, כְּמִבְּרָאָר.

(מח) תִּ"ח כִּד בַּעַז וְכו': בּוֹא וְרֵא, כְּשֶׁרָצָה הַקָּב"ה לְהִתְאַחֵד בִּישְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, לֹא עָמְדָה הַשְּׁעָה, מִשּׁוֹם שֶׁהָעֲרֵלָה, דְּהֵינִי הַסָּ"א, כִּסָּה הָאוּר, עַד שֶׁבָּא הַזְּמַן, שֶׁהַמִּקְטָרְגָּא הִיה לִקַּח אֶת שְׁלוֹ מֵאִיּוֹב, וְאִזּוּ צוּה הַקָּב"ה לְאֲכֹל אֶת הַפֶּסַח בַּחֲפוּז, דְּהֵינִי כָּל עוֹד שְׁאוֹתוֹ

(מו) וְתִ"ח אֶלְמֶלֶא חוֹלְקָא וְכו': וְבּוֹא וְרֵא, אִם הִיה נָתֵן חֶלֶק לְכָל, דְּהֵינִי גַם לְסָ"א, לֹא הִיה יָכוֹל לוֹ הַמִּקְטָרְגָּא אַח"כ. וְאִם תֵּאֵמַר לְמָה הִרְעָ לוֹ הַקָּב"ה, עַל מָה שֶׁלֹּא נָתַן חֶלֶק לְסָ"א. אִיזוּ חֲטָא הוּא זֶה. וּמִשִּׁיב, אֲלֵא מִשּׁוֹם שֶׁגָּרַם לְכַסּוֹת הָאוּר וְלַהֲסִתִּירוֹ, שֶׁהוּא לֹא הַקָּרִיב קֶרְבֵּן אַחֵר לִזְוֹן בּוֹ אַחֲרִים, דְּהֵינִי הַסָּ"א, שִׁישׁ לֶה חֶלֶק בְּקֶרְבָּנוֹת, (כִּנ"ל פֶּרֶשֶׁת נַח דף מ"ח ד"ה וְעַם זֶה) אֲלֵא הַקָּרִיב עוֹלָה לְבַד, שֶׁעוֹלָה לְמַעַלָּה וְאִין לְסָ"א חֶלֶק בּוֹ, וְעִ"כ כְּתוּב, כִּכָּה יַעֲשֶׂה אִיּוֹב כָּל הַיָּמִים. שֶׁלֹּא נָתַן חֶלֶק לְסָ"א, שְׁאִם הַסָּ"א הִיה נֹתֵן בַּחֲלֶק, הִיה נַעֲבֵר מֵעַל הַמִּקְדָּשׁ וְהִיה מִסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ, וְצִד הַקִּדּוּשָׁה הִיה עוֹלָה לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה.

(מז) אֲבֵל אִיהוּ לֹא וְכו': אֲבֵל הוּא לֹא רָצָה שִׁיִּהְיֶה אַחֵר, דְּהֵינִי הַסָּ"א, מִקְרַבְנוֹ וְהִסִּיר אֶת עֲצָמוֹ מִמֶּנּוּ. מֵאִין לָנוּ. כִּי כְּתוּב וְסֵר מֵרַע. שֶׁהִסִּיר עֲצָמוֹ מִן הָרַע, שֶׁלֹּא לָתַת לוֹ שׁוֹם חֶלֶק. וְעִ"כ הַקָּרִיב תְּמִיד עוֹלָה, כִּי מִן עוֹלָה אִין הִסְטָרָא אַחְרָא נִהְיָה מִמֶּנּוּ לְעוֹלָם, וּמִשּׁוֹם זֶה כָּל מָה שֶׁלִּקַּח הַסָּ"א אַח"כ מֵאִיּוֹב, מִשְׁלוֹ לִקַּח. וְעִ"כ גָּרַם אִיּוֹב לְכַסּוֹת עֲרֵלָה עַל בְּרִית קִדְשׁ, שֶׁלֹּא הִיתָה סֵרָה מִמֶּנּוּ מִן בְּרִית קוֹדֶשׁ. וּמִשּׁוֹם זֶה עוֹרֵר עָלֵינוּ הַקָּב"ה אוֹתוֹ הַמִּקְטָרְגָּא, שֶׁכְּתוּב, הַשְׁמַת לְבָךְ עַל עַבְדִּי אִיּוֹב. (דְּפָרִי דף קפ"א ע"ב *) דף קפ"ב ע"א

דיליה מאיוב, ועל דא פקיד ליה קב"ה למיכליה : לההוא פסח בבהילו, ן עד
 דההוא סטרא אחרא אשתדל ביה באיוב, ופקיד ם לאתעברא ערלה מנייהו,
 וכדין אתאחד קב"ה בישראל, וההוא סטרא אחרא אתפרש מן קדשא, ואשתדל
 ביה באיוב, ונטיל מדיליה. וכדין ך פסח הוא ליי ודאי. דעד השתא לא הוה
 פסח ליי. זכאין אינון ם דידעי ם ומיחדי יחודא דמאריהון כדקא יאות.
 (מט) כתיב ך אלהי מסכה לא תעשה לך, וכתיב ם בתריה את חג המצות
 תשמר. מאי ן האי לגבי האי. אלא הכי אוקמוהו, מאן דאכיל חמץ ם בפסח כמאן
 דפלח לכו"ם ם איהו.
 (ג) ן ת"ח, כד נפקו ישראל ממצרים נפקו מרשו דלהון, מרשו אחרא,
 מההוא רשו דאקרי חמץ, נהמא בישא. וע"ד אקרי כו"ם ן הכי, ודא איהו רזא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ך (שמות יב). ך (שם לד) ך"ב קפב : ך"ג פד. ז ל"ג לההוא פסח. ח דאיהו ול"ג עד. ט לאעברא.
 ז"ל נס טא ש"ד י ל"ג דידעי. כ ויחדי ; דיתרי. ז ל"ג בתריה.
 ן מוסיף עביד האי. ן מוסיף בפסח כאלו עביד כו"ם למפלח לגרמיה דהא רזא הכי הוא דחמץ
 בפסח ; בפסח דפלח לע"ז לגרמיה (ד"א). ן מוסיף דעי"ז איהו. ע וכד ול"ג ת"ח. פ ל"ג הכי.

מאמר

הסולם

למיהב חולקא לסטרא אחרא

פקיד ליה קב"ה למיכליה לההוא פסח
 בבהילו, עד דההוא סטרא אחרא אשתדל
 ביה באיוב, שהארת החכמה באה עם אכילת
 הפסח, וצוה הקב"ה לאכלו בחפזון, שפירושו,
 לא יאחר משיעור זמן הגילוי של העונשים
 שענש הס"א את איוב, כי אז אין חשש
 מיניקת הס"א, וז"ש וכדין פסח הוא לה'
 ודאי, דהיינו שיש בטחון שלא יטו את הארת
 החכמה ממעלה למטה, ויביאו את הפסח
 לרשות הס"א דעד השתא לא הוה פסח
 לה', כלומר, שאם היה מתגלה הארת החכמה
 הבאה עם אכילת הפסח שלא בזמן גילוי
 העונשים, לא היתה ההארה לה', אלא לס"א.
 שהיו ממשיכים אותה ממעלה למטה.
 (מט) כתיב, אלהי מסכה לא תעשה
 לך ; וכתוב אחריו, את חג המצות תשמור.
 שואל מה זה אצל זה. ומשיב, אלא כך העמידו.
 מי שאוכל חמץ בפסח הוא כמי שעובד עבודה
 זרה.

(ג) ת"ח כד נפקו וכו' : בוא וראה,
 כשיצאו ישראל ממצרים, יצאו מרשות שלהם,
 מרשות הסטרא אחרא. מרשות ההיא שנקרא
 חמץ, לחם רע, ע"כ נקרא עבודה זרה כך,
 בשם חמץ. וזה הוא סוד יצר הרע, שהוא
 עבודה זרה, שנקרא גם כן שאור. וזה הוא
 יצר הרע, שכך הוא יצר הרע באדם כמו
 שאור בעיסה. נכנס לאט לאט במעיו של
 האדם ואח"כ מתרבה בו, עד שכל הגוף
 מעורב

שאותו הס"א עסק בו באיוב, וצוה להסיר
 הערלה מהם, ואז התאחד הקב"ה בישראל,
 והסטרא אחרא נפרד מן הקדושה ועסק באיוב
 ולקח את שלו. ואז פסח הוא לה', כי עד עתה
 לא היה הפסח לה'. אשרי הם שיעודעים
 ומיחדים יחוד אדונם כראוי.

פירוש. כבר ידעת שאין גילוי הארת
 החכמה, אלא בשעת גילוי העונשים והדינים
 הנמשכים על הרשעים שהמשיכו חכמה
 ממעלה למטה, (כמ"ש לעיל וירא דף ט"ד
 ד"ה ח"ש חד, באורך ע"ש) ואם פסק גילוי
 הדינים נפסק הארת החכמה. והטעם הוא, כדי
 להבריח בעת ההוא את הס"א הרוצה לינק
 ולהמשיך החכמה ממעלה למטה.

וזה אמרו, כד בעא קב"ה לאתאחדא
 וכו', דהיינו כשרצה לגלות להם הארת החכמה
 שיתיחד בהם, לא קיימא שעתא בגין
 דערלה חפאי נהורא, כי הערלה, שהוא
 הס"א, היתה מחכה לזמן גילוי חכמה, כדי
 להמשיך ממעלה למטה, וע"כ נסתרה ונכסה
 הארת החכמה, שזה נבחן שהערלה מכסה
 וסותם אור העליון שלא יופיע. עד זמנא
 דההוא מקפריגא הוה נטיל דיליה מאיוב,
 דהיינו עד זמן גילוי העונשים והדינים,
 שסובלים הרשעים שהמשיכו החכמה ממעלה
 למטה, שגילוי דינים האלו, מבריחים הס"א,
 והחכמה יכולה להאיר. ונודע, שסוד קרבן
 פסח ה"ס גילוי הארת החכמה, וז"ש, וע"ד
 (דפו"י דף קפ"ב ע"א)

דיצר הרע, פולחנא נוכראה, ז דאקרי אוף הכי שאור. ודא איהו יצר הרע, דהכי איהו יצר הרע ק בבר נש, כחמיר בעיסה, עאל במעור. דבר נש זעיר זעיר, ולבתר אסגי ביה, עד דכל גופא אתערב בהדיה. ודא איהו כו"ם. ועל דא כתיב, (ט) לא יהיה בך אל זר. ט אל זר ודאי.

(נא) את חג המצות תשמר. רבי יהודה פתח, (ת) חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא. האי קרא אוקמוה. אבל מאי חדלו לכם מן האדם, וכי ת אזהר ליה לבר נש לאתמנע משאר בני נשא. אוף אינון נמי לגביה, ישתכחון בני נשא דלא יקרבו אליו באלין לעלמין. אלא א הא אוקמוה ב במאן דאשכים לפתחא דחבריה למיהב ליה שלם.

(נב) ואנא אוקימנא ליה בקרא אחרא, דכתיב, (א) מברך רעהו בקול גדול בבקר השכם קללה תחשב לו. ואף על גב דכלא שפיר. אבל מאי חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו. הכא פקיד קב"ה לבר נש, ואזהיר ליה לאסתמרא מאינון בני נשא, ג דסטו ארחייהו מארח טב לארח ביש, ומסאבי נפשייהו בההוא מסאבו אחרא.

(נג) דהא כד ברא קב"ה לבר נש, עבד ליה בדיוקנא עלאה, ונפח ה ביה רוחא קדישא, דכליל בתלת, כמה דאוקימנא, דאית ביה נפש רוח ונשמה, ועילא מכלא נשמה, דאיהי חילא עלאה למנדע, ז ולמטר פקודי דקב"ה. ואי ההיא נשמתא קדישא עאיל לה בפולחנא אחרא, האי איהו מסאבי לה, ונפיק מפולחנא דמאריה. בגין דתלת חילין אליון, כלהו חד, נפש רוח ונשמה משתתפי כחדא, והווי חד, וכלא כגוונא דרזא ח עלאה.

מסורת הזהר

(ט) (תהלים פא) ח"ב רמג. ח"ג קו. ז' ח"כ כא (שע"ה) (ת) (ישעיה ב) נח נב צ"א. א (משלי כז) ויחי כג צ"ב (ז) ויחי כג צ"ב

חלופי גרסאות

צ ואקרי. ק לבר. ר ל"ג דכ"נ. ש ל"ג אל זר; ל"ג אל זר ודאי. ת אי אסיר. א ל"ג הא. ב במה. ג דאסטו. ד אבל. ה ליה. ו נשמא. ז ולמנטר. ח מוסיף עלאה ע"ד נאמר (משלי י"ג) הולך את חכמים וגו'.

מאמר

הסולם

מערב בו. וזהו עבודה זרה, וע"כ כתוב, לא יהיה בך אל זר. אל זר ודאי. (נא) את חג המצות תשמר: ר' יהודה פתח, חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא. מקרא זה העמידהו, אבל מהו חדלו לכם מן האדם. וכי הזהיר הנביא להמנע משאר בני אדם, וכן שאר בני אדם יחדלו ממנו, ויהיו נמצאים בני האדם, שלא יקרבו זה אל זה לעולם. ומשיב, אלא העמידו הכתוב, במי שמשכים לפתחו של חבירו לתת לו שלום, מטרם שחברך אל הקב"ה, וע"ז נאמר חדלו וגו'. (נב) ואנא אוקימנא ליה וכו': ואני העמדתי הכתוב, חדלו לכם וגו', עם כתוב אחר, שכתוב, מברך רעהו בקול גדול בבקר (דפו"י דף קפ"ב ע"א)

חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו

השכם קללה תחשב לו. ואע"פ שהכל טוב, כלומר, אע"פ שכבר ברח אל הקב"ה. וא"צ להזהיר על זה חדלו לכם וגו' אבל מהו חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו. כאן צוה הקב"ה את האדם והזהירו שישמור עצמו מאלו האנשים שהטו דרכיהם מדרך טוב לדרך רע ומטמאים עצמם בטומאה דסטרא אחרא. (נג) דהא כד ברא וכו': כי כשברא הקב"ה את האדם, עשה אותו בצורה העליונה ונפח בו רוח קדוש הכלול משלשה כמו שהעמדנו, שיש בו, נפש רוח ונשמה, והנשמה היא למעלה מכולם, שהיא כח עליון לדעת ולשמור מצות הקב"ה. ואם מכניס נשמה הקדושה ההיא בעבודה אחרת, זה הוא המטמא אותה, ויוצא מעבודת רבונו. משום שג' כחות אלו

(נד) ואי חזינן להאי בר נש, ^ט דהוו ביה אלין דרגין כלהו. עד לא ^י קיימא בקיומיה למנדע מאן איהו, במאי אתידע ^כ לקרבא בר נש בהדיה, ^ל או לאתמנעא מניה. ברוגזיה ממש, ידע ליה ^ט בר נש, וישתמודע מאן איהו. אי ההיא נשמתא קדישא נטר בשעתא ^נ דרוגזי, ^ס דלא יעקר לה מאתרהא, בגין למשרי תחותה ההוא אל זר, דא איהו בר נש כדקא יאות. דא איהו עבדא דמאריה, דא איהו גבר שלים.

(נה) ואי ההוא בר נש לא נטיר לה, ואיהו עקר קדושה דא עלאה מאתריה, למשרי ^ע באתריה סטרא אחרא. ודאי דא איהו בר נש דמריד במאריה, ואסיר לקרבא בהדיה ולאחברא עמיה, ודא ^פ איהו ^ב טורף נפשו באפו. איהו טריף ועקר נפשיה, בגין רוגזיה, ואשרי בגויה אל זר. ועל דא כתיב חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו, דההיא נשמתא קדישא טריף לה, וסאיב לה, בגין אפו. אשר נשמה ^{*} אחלף באפו. כי במה נחשב הוא. כר"ם אתחשיב ההוא בר נש. (נו) ומאן דאתחבר עמיה, ומאן ^צ דאשתעי בהדיה, כמאן דאתחבר בכר"ם ממש. מ"ט. בגין דכר"ם ממש שארי בגויה. ולא עוד, אלא דעקר קדושה עלאה ^ק מאתריה, ושארי באתריה כר"ם אל זר. מה אל זר כתיב ביה ^ג אל תפנו אל האלילים, כגוונא דא, אסיר ^ה לאסתכלא באנפוי.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

(ב) (איוב מ). ג) (ויקרא יט) ח"ג פג : פד. : ^ט דאית ביה דרגין אלין כלהו וקיימא בקיומיה דא איהו גבר שלים עבדא מהימנא דמאריה ובעי לאשתתפא ביה ולאחברא בהדיה למילף אורחוי מניה ובמאי אתידע ב"ג למנדע מאן איהו לקרבא בהדיה או לאתמנעא מניה. י קיימי. כ מוסיף דלא לקרבא. ל אי בגין ; או בגין מ לא גרסינן בר נש נ דרוגזיה ; מוסיף דרוגזי אתי עליה ; דרוגזי (דרך אמת). ס לא. ע באתרהא ; באתר דסטרא. פ אקרי צ דאשתתף ; דאשתעי ואשתתף. ק מאתרה. דרך אמת ה] פ"י בשעתא דרוגזיה.

מאמר

הסולם

שמרד באדונו, ואסור לקרב אליו ולהתחבר עמו. וזהו, **טורף נפשו באפו**. שטורף ועוקר נפשו מחמת כעסו, ומשרה בעצמו אל זר. ועליו כתוב, חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו, היינו שטורף נשמה הקדושה ההיא ומטמא אותה בשביל אפו, דהיינו מחמת שבא לידו כעס, אשר תחליף נשמתו בכעסו. כי **במה נחשב הוא**, היינו, שאדם התוא נחשב לבמה שעובדים עליה עבודה זרה.

(נו) ומאן דאתחבר עמיה וכו' : ומי שמתחבר עמו, ומי שמדבר עמו הוא כמו שמתחבר בעבודה זרה ממש, מהו הטעם, משום שעבודה זרה ממש שורה בתוכו, דהיינו אל זר, ולא עוד אלא שעקר קדושה עליונה ממקומה והשרה במקומה עבודה זרה, אל זר. מה אל זר כתוב בו, אל תפנו אל האלילים

אלו כולם אחד, נפש רוח ונשמה משתתפים יחד והם אחד כמו בסוד העליון, שבינה וז"א ומלכות הם אחד, כן נפש רוח ונשמה הם אחד, כי מהם הם נמשכים.

(נד) ואי חזינן להאי וכו' : ואם רואים אדם, שיש בו אלו מדרגות כולן, שהן נפש רוח ונשמה, ועוד לא עמד על בוריו לדעת מי הוא, במה נודע אם להתקרב אליו אדם, או להמנע ממנו. הנה בכעסו ממש אדם יודע אותו, ויכירו מי הוא. אם שומר נשמה הקדושה ההיא בשעת כעסו, שלא יעקר אותה ממקומה, ויבא לשרות במקומה אל זר, זה הוא אדם כראוי, זהו עבד לרבונו, זה הוא אדם השלם. (נה) ואי ההוא בר וכו' : ואם אדם ההוא אינו שומר אותה, והוא עוקר קדושה זו העליונה, מחמת שבא לידו כעס, ומשרה במקומה, סטרא אחרא. ודאי זה הוא אדם (דפו"י דף קפ"ב ע"א *) דף קפ"ב ע"ב)

(נז) ואי תימא הא רוגזא דרבנן. רוגזא דרבנן טב איהו לכל סטרינ, דהא תנינן דאורייתא אשא איהי, ואורייתא קא מרתחא ליה, דכתיב (ז) הלא כה דברי כאש נאם יי'. רוגזא דרבנן במלי דאורייתא. רוגזא דרבנן למיהב יקרא לאורייתא, וכלא לפולחנא דקב"ה ר הוי, לכך נאמר (ח) כי יי' אלהיך אש אוכלה הוא אל קנא. (נח) אבל אי במלין אחרנין, לאו פולחנא דקב"ה הא, בגין דבכל חטאים דקא עביד בר נש, לאו איהו כו"ם ממש ט כהאי, ואסיר לקרבא בהדיה, ת דהאי. ואי תימא הא לשעתא הוה, דעבר והדר אהדר. לאו הכי, דכיון דאעקר קדושה דנפשיה מניה ומאתריה, וההוא אל זר, מקפח ההוא אתר, אתתקף ביה, ולא שביק ליה. בר כד א אתדכי בר נש מכל וכל, ועקר ליה לעלמין, ולבתר אשתדל לאתקדשא ולאמשכא קדושה עליה. כדן ב ולואי דאתקדש. א"ל ר' יוסי, אתקדש ג ממש.

(נט) א"ל ת"ח, בשעתא דאיהו עקר קדושה דנפשיה, ושריא באתריה ההוא אל זר ד דאקרי טמא, אסתאב בר נש, וסאיב למאן דקריב בהדיה, וההיא קדושה ה עקרת מניה, וכיון ו דעקרת מניה זמנא חדא, כמה ז דיעביד בר נש ח עוד, לא תיתוב לאתרהא.

(ס) א"ל אי הכי, כמה מסאבין אינן דמתדכאן. א"ל שאני מסאבו אחרא, דלא יכיל למעבד יתיר. אבל דא שניא מכלא, ט דכל גופא סאיב מגו ומבר,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (ירמיה כג) יתרו פט צ"ד. (ח) (דברים ד) נח ר היא ; ל"ג מן הוי עד אבל ; האי. ש ל"ג כהאי. ת בהאי. א אחי. ב כהן ולוי דאתקדש. ג מוסיף עה צ"ו ממש, אמאי והא אתדכי [דהא אתדחי] ואתקדש. ד אסתאב ב"נ ואקרי טמא. ה ערקת. ו ערקת ; ערקא. ז יעביד. ח עד. ט וכל.

מאמר

הסולם

חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו

הוא מתחזק בו ואינו עוזב אותו. חוץ כשנזהר האדם מכל וכל. ועקר מתוכו את אל זר לעולם, ואח"כ השתדל להתקדש ולהמשיך קדושה עליו, אז הלואי שיתקדש. א"ל ר' יוסי הוא מתקדש ממש.

(נט) א"ל ת"ח בשעתא וכו' : אמר לו, בוא וראה בשעה שהוא עוקר קדושת נפשו, ושורה במקומה אל זר ההוא הנקרא טמא, נטמא האדם, ומטמא את מי שקרב אליו, וקדושה ההיא נעקרה ממנו, וכיון שנעקרה ממנו פעם אחת, כמה שעשה האדם, לא תשוב עוד למקומה.

(ס) א"ל אי הכי וכו' : אמר לו אם כן, כמה טמאים הם שמהרים. אמר לו משונה הוא טומאה אחרת, שאינו יכול לעשות יותר מלטמא אותו בחוץ. אבל זה הכועס משונה מכל, שכל גופו טימא מפנים ומחוץ, והנפש והכל מטמא. ושאר טומאות העולם אינו מטמא אלא

האלילים, כמו זה, אסור להסתכל בפניו של הכועס.

(נז) ואי תימא הא וכו' : ואם תאמר, הרי יש כעס חכמים, ומשיב, כעסם של חכמים טוב הוא לכל הצדדים, כי למדנו, שהתורה אש היא, והתורה מרתיחה אותו, שכתוב, הלא דברי כאש נאם ה'. כעס חכמים הוא בדברי תורה. כעס חכמים הוא לתת כבוד לתורה. והכל לעבודת ה' הוא. לכך נאמר, כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא אל קנא.

(נח) אבל אי במלין וכו' : אבל אם הכעס הוא בדברים אחרים ולא בדברי תורה, אין זה עבודת הקב"ה משום שבכל החטאים שעושה האדם אינם עבודה זרה ממש כמו הכועס, אסור לקרב אל זה, ואם תאמר, הרי לשעה הוא עבר וכעס, ואח"כ חזר בתשובה. אינו כן, כי כיון שעקר קדושת נפשו ממנו וממקומה, ואותו אל זר, עשק מקום ההוא,

(דפו"י דף קפ"ב ע"ב)

ונפשא, וכלא מסאיב. ושאר מסאבו דעלמא, לאו איהו אלא גופא לבר בלחודוי, ובג"כ כתיב חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו, דאחלף קדושה דמאריה בגין אפו, דדא איהו מסאבו דמסאיב כלא. כי במה נחשב הוא. במה כו"ם ודאי נחשב איהו.

(סא) ת"ח, האי איהו רוגזא דאיהו כו"ם, סטרא אחרא, כמה דאמרן, דבעי בר נש לאסתמרא מניה ולא תפרשא מעלוי, וע"ד כתיב ^ו אלהי מסכה לא תעשה לך. לך: בגין לאבאשא גרמך. וכתיב בתריה את חג המצות תשמר. תשמר: דא סטרא דקדושה, דבעי בר נש לנטרא ליה, ולא יחלף ליה בגין סטרא אחרא. ויאי יחלף ליה ^ז הא איהו ^ז מסאיב, וסאיב לכל מאן דקריב בהדיה.

(סב) ^ז את חג המצות תשמר, האי איהו אתר דאקרי שמור. ובג"כ כתיב, את חג המצות תשמר שבעת ימים תאכל מצות כאשר צויתך. שבעת ימים ^ח אליו, לאו אינון כשבעת הימים דסכות, דאינון עלאין, ואלין תתאין. ועל דא, ^ט באינון הלל גמור, ובהני לאו הלל גמור, ועל ^י דאינון לתתא, ^י שבעת ימים תאכל מצות. מצת כתיב חסר בלא ו, דעד לא שראן אינון יומין עלאין, רוא דו. (סג) ויאי תימא, כיון ^י דהאי רזא דחג המצות אתקדש, אמאי נחתא, דהא תנינן מעלין בקדש ולא מורידין, אמאי נחתא לתתא באינון יומין תתאין.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

י ויחלף וליג ואי כ הא. ל דמסאיב. מ לאו אליו.
נ בהני. ס דא אינון. ע מוסיף כתיב שבעת. פ ל"ג
דהאי רזא.

(ו) (שמות לד) לעיל אות מט צ"ר.

דרך אמת ו [עיי' לקוות ליל שבועות אחר התקון עד קפג א עד וארבעים אנפיו].

מצות וספירת העומר

הסולם

מאמר

ימים אלו של חג המצות, אינם כשבעת הימים של סוכות, כי של סוכות המה עליונים דהיינו ז"ס חג"ת נהי"מ דבינה, שזו"ן עלו והלבישו אותם. ואלו של חג המצות המה תחתונים, דהיינו ז"ס חג"ת נהי"מ של המלכות, וע"כ באלו של סוכות אומרים הלל שלם ובאלו של חג המצות אין אומרים הלל שלם. ומשום שהם ז' ימים שלמטה, של המלכות, כתוב, שבעת ימים תאכל מצת, מצת כתוב חסר, בלי ו, להורות, כי טרם שרו עליהם ימים עליונים של סוד הו', שהוא ז"א.

(סג) ויאי תימא כיון וכו': ואם תאמר, כיון שסוד הזה של חג המצות נתקדש, כי בלי"ה הא' דפסח, נתקדשו זו"ל, וקבלו המחזין דאור"א עלאין, דהיינו שעלו והלבישו אותם א"כ למה ירדה שוב המלכות למטה ממקומה, הרי למדנו מעלין בקדש ואין מורידין, ולמה ירדה מאור"א למטה באלו ז' ימים תחתונים.

ת"ח

אלא הגוף מבחוץ בלבד. ומשום זה כתוב, חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו, דהיינו, שהחליף קדושת רבונו בשביל כעסו. שזה הוא טומאה שמטמא לכל. כי במה נחשב הוא, במה של עבודה זרה, ודאי נחשב הוא.

(סא) ת"ח האי איהו וכו': בוא וראה, הכעס הזה שהוא עבודה זרה, סטרא אחרא, כמו שאמרנו, שצריך האדם להשמר ממנו ולהפרד מעליו, וע"כ כתוב, אלהי מסכה לא תעשה לך. לך פירושו, שלא להרע לעצמך, וכתוב אחריו, את חג המצות תשמר. תשמר, היינו צד הקדושה, שאדם צריך לשמרה ולא יחליף אותה בסטרא אחרא. ואם החליפה בס"א, הרי הוא טמא, ומטמא כל מי שקרב אליו.

(סב) את חג המצות תשמר: זה הוא מקום שנקרא שמור. דהיינו המלכות הנקראת שמור, ומשום זה כתוב, את חג המצות תשמר שבעת ימים תאכל מצות כאשר צויתך. שבעת (דפו"י דף קפ"ב ע"ב)

(סד) ת"ח, כתיב ז) וכפר בעדו ז' ובעד ביתו וגו', מאן ק דיכפר, אצטריך ל' לכפרא עליה בקדמיתא, ובתר על ביתיה. כגוונא דא, האי דרגא, שארי ל' לאתקדשא ולנפקא בקדושה, לכפרא עליה, וכיון דאיהו אתקדש, בעי לכפרא על ביתיה, ת' ולקדשא לון, ועל דא א' נחתא לתתא לקדשא ביתיה. ובמה מקדש לון, ב' בישראל דלתתא. וכיון דאלין מתקדשאן, בעינן לסלקא ג' לה לעילא, דהא ד' כד ביתא דמטרוניתא אתקדשת, כדין סלקת לעילא, לאתקשרא באינון יומין עלאין *) לעילא.

(סה) ועל דא אנן עבדין חושבנא, בקיומא על ה' קיימין, בגין דאינון יומין יומין עלאין אינון, ו' וכן בכל זמנא ז' דעאל בר נש לאינון יומין עלאין, בין בצלותא, בין בשבחה, אצטריך לקיימא על רגלוי, ירכין וגופא כחדא ח' תמן.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז) (ויקרא טז) ויחי קנה צ"א. צ' ל"ג מן ובעד עד אצטריך (ד"א). ק' וכפר בעדו ; וכפר עליה. ר' ל"ג לכפרא ; כפרה. ש' לקדשא. ת' ולכפרא ; ולאחקדשא. א' נחית. ב' בחושבנא דעומר ; בישראל דלתתא בחושבנא דעומר ; לישראל לתתא. ג' ל"ג לה. ד' ל"ג כד. ה' ה"ג בד"מ וז"ק ; מוסיף קיומנא קיימין. ו' ל"ג מן וכן עד בין. ז' דעיל (ד"א). ח' דתמן.

מאמר

הסולם

מצות וספירת העומר

(סד) ת"ח כתיב וכפר בעדו ובעד ביתו וגו', בוא וראה, כתוב וכפר בעדו ובעד ביתו וגו', להורות, שמי שמכפר, צריך לכפר על עצמו תחילה, ואח"כ על ביתו. כעין זה, מדרגה זו, דהיינו המלכות, התחילה להתקדש ולצאת בקדושה, בלילה הא' דפסח, כדי לכפר על עצמה, וכיון שהיא נתקדשה, צריכה לכפר על ביתה ולקדש אותם וע"כ ירדה למטה, לקדש ביתה. ובמה מקדש אותם, הוא על ידי ישראל שלמטה. וכיון שאלו נתקדשו צריכים להעלות אותה למעלה כי כשבית המטרוניתא, שהיא המלכות, מתקדש, אז עולית למעלה להתקשר בימים העליונים למעלה.

פירוש. נודע שאין העדר ברוחניות, וכל שינוי מקום אין הפירוש שעזב ונעדר מן מקום ראשון ובא למקום הב', אלא תוספת מקום יש כאן, שנשאר כולו במקום ראשון וגם בא למקום הב'. ולפי"ז בלילה הא' דפסח שז"ן עלו לאו"א, והנוקבא נתקנה במוחין דאו"א, הרי נשארה הנוקבא גם במקומה למטה. וז"ס חג"ת נהי"מ דנוקבא שנשארו למטה במקומה, מכונים בית הנוקבא, כי דומה כמו שהנוקבא עלתה למעלה ולא לקחה עמה ביתה, ונמצא שהתקון הגדול שקבל הנוקבא בלילה א' דפסח, לא הגיע כלום לביתה שנשאר למטה.

וזה אמרו, מאן דיכפר וכו', שארי (דפ"י דף קפ"ב ע"ב *) דף קפ"ג ע"א) עושים חשבון דהיינו שסופרים ספירת העומר, בעמידה על רגלים, משום שאלו הימים שאנו סופרים, הם ימים העליונים. דהיינו הספירות של ז"א, שהוא דכר. וכן בכל זמן שאדם נכנס באלו ימים עליונים של ז"א, בין בתפילה ובין

ירכין וגופא לקיימא, כדכורא דקיימא בחיליה, ולא כנוקבא * דארתהא למיתב. ועוד בגין שבחא דעלמא עלאה.

(ס) ובגין * דאיהו רזא דדכורא, נשים פטורות מחושבנא דא, ולא מתחייבן למימני בר דכורין, לאתקשרא כל חד כדקא יאות. כגוונא דא, (ח) יראה כל זכורך, דכורין, ולא נשין. בגין דרזא דברית בדכורא איהו, ולא בנוקבא, ובגין דקיימא רזא לעילא, נשין לא מתחייבן.

(סז) ורזא אוליפנא הכא, דבכל שבעת יומין מאלין יומין עלאין, נטלא * קדושא יומא חד דאלין תתאי, והאי תתאה אקרי שבוע, דאתקדש בשבעה יומין עלאין. וכן בכל שבעה ושבעה מאינון חמשין יומין, עד ולא עד * בכלל, וכד אשתכחו ארבעין ותשע יומין עלאין, אשתכחו לתתא שבע יומין, דאתקדשו בהו * וכל חד אקרי שבוע, דעאל באינון שבע. ועל דא כתיב, (ט) שבע שבתות תמימות תהיינה. בגין דאינון נוקבין, נקט קרא לישנא דנוקבין.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ח) (שמות כג) בא לו צ"ש. (ט) (ויקרא כג) ח"ג * דאצטרכא. י איהו. כ קדושתא; קדושה ומתאחד צו. רנה.

מאמר

הסולם

מצות וספירת העומר

ובין בשבת, צריך האדם לעמוד על רגליו, שהריכים והגוף משמשים שם ב"א בשוה יחד. והירכים והגוף צריכים לעמוד כזכר העומד בכחו, ולא כנקבה, שדרכה לשבת. ועוד, משום השבת של עולם העליון צריכים לעמוד.

פירוש שאור הזכר מאיר מלמעלה למטה, שהיא בחינת ג"ר, וע"כ כל הראש תוך וסוף שלו, שהם חב"ד חג"ת נה"י צריכים לשמש בהלבשת האור. וע"כ צריך גם האדם שהוא בתפלה או בשבח לז"א, שהוא דכר, לעמוד על רגליו, שגם נה"י שלו שנקראים רגלים יהיו בשמוש. אבל אור הנקבה, מאיר מלמטה למעלה, שהוא בחינת ר"ק וחסר ג"ר, ע"כ אינם צריכים רק ראש והוף, שהם חב"ד חג"ת דכלים שילבישו האורות דרוח נפש, ונמצאים נה"י שה"ס הרגלין פנוים בלי אור, ואינם משמשים כלום, כמו היושב בכסא, שהרגלים הם בלי שמוש. וע"כ כשהאדם בשבחות או בתפלה אל המלכות שהוא נקבה, צריך גם האדם להיות בישיבה, ולא ישמש ברגליו (וע"י בפתיחה לחכמת הקבלה אות כ"ד). שיש ערך ההפכי בין כלים לאורות, שהחסר נה"י דכלים הוא חסר ג"ר באורות. (ס) ובגין דאיהו רזא וכו': ומשום שספירת העומר, הוא סוד הזכר, שמשמשים (דפו"י דף קפ"ג ע"א)

ספירות העליונים דז"א, הנשים פטורות מספירה זו ואינן מחויבות לספור אלא הזכרים בלבד, להתקשר כל אחד כראוי, כעין זה, יראה כל זכורך, שהזכרים מחויבים להראות ולא נשים. משום שסוד הברית הוא בזכר ולא בנקבה, ומשום שהסוד הוא למעלה בזכר, בז"א, נשים אינן מחויבות. (סז) ורזא אוליפנא הכא וכו': וסוד למדנו כאן, שבכל שבעת ימים מאלו ימים העליונים, דז"א, מקבל קדושה יום אחד מאלו התחתונים, של המלכות, ויום תחתון הזה של המלכות נקרא שבוע, משום שנתקדש משבעה ימי העליונים. וכן בכל שבעה ושבעה מאלו חמשים ימים העליונים, עד יום החמשים ולא עד בכלל, כלומר, שיום החמשים אינם בכלל המתקנים לימים תחתונים, וכשנמצא מ"ט ימים עליונים נמצאים למטה במלכות שנתקדשו שבעה ימים שלה. כי כל יום נתתקן ע"י שבעה ימים העליונים, שע"י חג"ת נה"י דחסד דז"א מתתקן חסד דמלכות וע"י חג"ת נה"י דגבורה דז"א מתתקנת גבורה דמלכות וכו' עד"ז. וכל אחד שנתקן במלכות, נקרא שבוע, משום שנכנס באלו שבעה ימים העליונים, וע"כ כתוב, שבע שבתות תמימות תהיינה, שיוורה על ד' ימים התחתונים שהם חג"ת נה"י דמלכות שכל אחד נקרא שבוע, ומשום שהם

(סח) וכד אתקדשו בהו, וביתא, מתתקנא לאתחברא אתתא בבעלה, כדין אקרי חג שבועות, מאינן נוקבי דשארז עלייהו אינן יומין עלאין, דאתקדשו בהו. ובג"כ כתיב בשבועותיכם, אינן דלכון, ולא כתיב בשבועות, בגין דהכי נמי מתקדשין ישראל לתתא עמהון.

(סט) ועל דא כד מטון לתשע וארבעין יומין, ההוא יומא עלאה דעלייהו, דאיהו יומא דחמשיין, דשליט על תשעה וארבעין יומין, רזא דכללא דאורייתא, בתשעה וארבעין ^ס אנפין, וכדין ההוא יומא עלאה, יומא דחמשיין, באתערותא דלתתא, אפיק אורייתא ^ע כללא בתשעה וארבעין אנפין.

(ע) ר' אלעזר פתח ואמר, ^י גם צפור מצאה בית ודרור קן לה אשר שתה אפרוחיה את מזבחותיך וגו'. גם צפור מצאה בית, אלן צפרי שמיא, דמנהון שויין מדוריהון לבר, ומנהון שויין מדוריהון בביתא, כגון דרור, דאיהו עופא דשוי דוריה בביתא דכל בר נש, ולא דחיל. אמאי. בגין דכלא קראן ליה דרור. מאי דרור. חירו, כד"א, ^כ וקראתם דרור, ותרגומו חירו. ודא איהו צפור דרור. דהא מיומא דעביד קנא בביתא אפיק בנין, מדוריה בביתא חמשיין ^פ יומין, ולבתר מתפרשן אלן מאלין, ודא הוא עופא דאקרי דרור: חירו.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(י) (תהלים פד) ח"ג ט. קצו: רסז. ר"ז בהקדמה י נ אקרי. ט ענפין. ע כלילא. פ מוסיף יומין בהו. יב: ת"ו כא. תכ"ו עב. ז"ח סא ט"א ש"כ ט"ב ש"כ"ד ש"כ"ו תק"ח צד ט"א ש"ב ש"ג. כ) (ויקרא כה) לך קמד צ"ה.

מאמר

הסולם

מצות וספירת העומר

כלל התורה, דהיינו ז"א הנקרא תורה, שיש בה מ"ט פנים, או יום ההוא העליון, שהוא יום החמשים, בינה, ע"י התעוררות התחתונים, הוציא התורה, שהוא ז"א, דהיינו המחזין דג"ר שלו, שהיא כלל מ"ט פנים, שנתקנו ע"י ספירת מ"ט ימים.

מאמר גם צפור מצאה בית

(ע) ר' אלעזר פתח וכו': ר"א פתח ואמר, גם צפור מצאה בית ודרור קן לה אשר שתה אפרוחיה את מזבחותיך וגו'. גם צפור מצאה בית, אלו הם צפרי השמים, שמהם עושים קן שלהם בחוץ, ומהם שעושים קן שלהם בבית דירתו של אדם. כמו דרור, שהוא עוף המשים קנו בבית כל אדם, ואינו מפחד. למה, משום שהכל קוראים אותו דרור, מהו דרור. הוא חירות. כמש"א. וקראתם דרור, ותרגומו חירו. וזה הוא צפור דרור. כי מיום שעושה קן בבית ומוציא בנים, הוא דר בבית חמשים יום. ואח"כ נפרדים אלו מאלו. וזהו עוף שנקרא דרור, שפירושו חירות. הרומז לבינה. והמלכות נקראת צפור.

תא

שהם נקבות. להיותם ז"ס דמלכות. אחז הכתוב לשון נקבה בהו, שנאמר, שבתות תמימות תהיינה.

(סח) וכד אתקדשו בהו וכו': וכשז"ס דמלכות נתקדשו בהם, במ"ט ספירות העליונות, והבית, שהם ז"ס דמלכות שלא קבלו תקונים בלילה הא' דפסח (כנ"ל אות ס"ד ד"ה פירוש) נתתקן להתחבר אשה בבעלה, דהיינו שתתחבר המלכות עם ז"א, או נקרא חג השבועות על שם אלו הנקבות, דהיינו ז"ס דמלכות הנקראים ז' שבועות כנ"ל, ששורים עליהם אלו ימים העליונים, שהם מ"ט ימים דז"א, שנתקדשו בהם. ומשום זה כתוב, בשבועותיכם, שהמשמעות שהם שלכם, ולא כתוב, בשבועות, משום שכחו שנתקדשו ז"ס דמלכות שנקראים שבועות, נתקדשו גם כן ישראל למטה עמהם. כי ישראל למטה תלויים בקדושת המלכות, שחממה הם מקבלים, וע"כ נאמר בשבועותיכם. (סט) ועל דא כד וכו': וע"כ כשמגיעים למ"ט ימים, יום ההוא העליון שעליהם, שהוא יום החמשים, שהוא בינה, השולט על מ"ט ימים, דהיינו מ"ט ספירות דז"א, שהם סוד

(דפו"י דף קפ"ג ע"א)

עא) תא חזי מה כתיב, וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרור. בארץ. מהכא נפקא חירו לכלא, ובגין דנפקא מניה חירו, אורייתא דנפקת מניה ז אקרי חירו. ועל דא ק כתיב, חרות על הלחת, אל תקרי חרות, אלא חירות, ודא אורייתא דאתקרי חירות דהא מה דאפיק יומא דא עלאה, אקרי חירו, ואיהו חירו דכלא. ויהא יומא ט איהו חירו עלאה, בגין דאית חירו תתאה, וחירו עלאה. ה"א עלאה, ה"א תתאה. חירו עלאה. חירו תתאה א שמטה ויובל כחדא אינון.

עב) ב תרין נהמי אכלו ישראל, חד, כד נפקו ממצרים, אכלו מצה, לחם עוני. וחד במדברא, לחם מן השמים. דכתיב ט הגני ממטיר לכם לחם מן השמים ועל דא קרבנא דיומא דא נהמא איהו. ועל נהמא, ה אתקריבו כל שאר קרבנין. ו דנהמא איהו עקר, דכתיב ו והקרבתם על הלחם שבעת כבשים וגו', ממושבותיכם תביאו לחם תנופה וגו', דדא איהו נהמא דאחכימו ביה ישראל, חכמתא עלאה דאורייתא, ועאלו בארחהא.

עג) השתא אית ח לאסתכלא, בפסח נפקו ישראל מנהמא דאתקרי חמץ, כ כתיב, ולא יראה לך חמץ, וכתיב ט כי כל אוכל מחמצת * מאי טעמא. בגין יקרא דההוא נהמא דאתקרי מצה. השתא דזכו ישראל לנהמא עלאה יתיר

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז (שמות לב) ב"א שמש צ"ב. ט (שם טז) בא מט צ"ב. ו (ויקרא י). ט (שם) ח"ל צו. ט (שמות יג) בא מז אות קסו. ט (שם יב) בא מז אות קסו ח"ל ג זה : רנא :
צ גמי. ק ל"ג כתיב. ר האי. ש ל"ג איהו. ת בתראה. א שמשא. ב תרי. ג וחד במדברא חד בפסח וחד בשבועות. ד מוסיף השמים חד בפסח וחד בשבועות. ה אתקריב. ו נהמא. ז מוסיף וכתיב ממושבותיכם. ח ל"ג לן ; לון. ט דכתיב.

מאמר

הסולם

לחם הבכורים

עא) תא חזי, מה וכו' : בוא וראה מה כתוב, וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרור בארץ. שנת החמשים הוא בינה, שמכאן יוצאת חירות לכל. ומשום שיוצאת ממנו חרות, התורה היוצאת מבינה, נקרא חירות, וע"כ כתוב, חרות על הלחת. אל תקרי חרות אלא חירות. שזה הוא התורה הנקראת חירות. כי מה שיום זה העליון, דהיינו בינה, מוציא, נקרא חירות, והוא חירות לכל. ויום ההוא הוא חירות עליון, משום שיש חירות תחתון וחירות עליון, דהיינו ח' עליונה שהיא בינה וח' תחתונה שהיא מלכות. חירות עליון וחירות תחתון שהם שמטה שהיא מלכות, ויובל שהיא בינה, הם כאחד, דהיינו שמלבישים זה את זה, ואז הבינה נקראת חירות עליון והמלכות חירות תחתון.

מאמר לחם הבכורים

עב) תרין נהמי אכלי וכו' : שני מיני לחם אכלו ישראל, אחד, כשיצאו ממצרים (דפויי דף קפ"ג ע"א *) דף קפ"ג ע"ב)

לא יאות • הוה לאתבטלא חמץ, ולא • אתחזיא כלל. • ואמאי קרבנא דא, חמץ הוה, דכתיב סלת תהיינה חמץ תאפינה. ותו, דהשתא ביומא דא אתבטל יצר הרע, ואורייתא דאתקרי חירו אשתכחת.

עד) • אלא, למלכא דהוה ליה בר יחידאי, וחלש. יומא חד הוה תאיב למיכל, אמרו ייכול בריה דמלכא • אסוותא דא, ועד דייכול ליה, לא ישתכח מיכלא ומזונא אחרא בביתא. עבדו הכי. כיון דאכל ההוא אסוותא, אמר מכאן ולהלאה ייכול • כל מה דאיהו תאיב, ולא יכיל לנזקא ליה.

עה) כך כד נפקו ישראל ממצרים, לא הוי ידעי עקרא ורזא דמהימנותא, אמר קב"ה, יטעמון ישראל אסוותא, ועד דייכלון אסוותא דא, לא אתחזי להון מיכלא אחרא. כיון דאכלו • מצה, דאיהי אסוותא למיעל ולמנדע ברזא דמהימנותא. אמר קב"ה, מכאן ולהלאה אתחזי לון חמץ, וייכלון ליה, דהא לא יכיל לנזקא לון. וכ"ש דביומא דשבועות, אזדמן נהמא עלאה, דאיהו אסוותא בכלא.

עו) וע"ד מקרבין חמץ, לאתוקדא על מדבחא. ומקרבין תרין נהמין

חלופי גרסאות

• היא. כ אתחזי. ז ותו דקרבנא. ס ל"ג אלא נ מיכלא דאסוותא ס ל"ג כל ע מוסיף ההיא אסוותא דאיהי מצה

מאמר

הסולם

לחם הבכורים

שחקריבנים על המזבח. ומקריבים שתי הלחם אחרים, על ידי תנופה עמהם יחד, אחרים פירוש, חוץ מן הקרבנות. והחמץ שהוא היצר הרע נשרף באש המזבח, על ידי הקרבנות, ואינו יכול לשלוט ולהזיק לישראל. ומשום זה ישראל הקדושים מתדבקים בו בהקב"ה ביום הזה ברפואה של התורה. ואם היו שומרים ישראל ב' מיני לחם אלו, דהיינו מצה. ולחם העליון של ז"א, לא היו באים בדין לעולם.

ביאור הדברים. כי בדרך כלל יש ב' מיני מוחין לנוקבא, א) מומן היותה בסוד ב' מאורות הגדולים, דהיינו מטרם המיעוט, שאז היתה בקומה אחת עם ז"א ולא היתה מקבלת ממנו. אלא שניהם מקבלים בשוה מאמא. שז"א היה מלביש קו ימין שלה שהוא חסדים והמלכות היתה מלבשת קו שמאל שלה, שהוא חכמה בלי חסדים. שאז קטרגה הירח, מחמת שבלי חסדים אין החכמה יכולה להאיר, והיתה הארתה בצמצום גדול. ואח"כ נאמר לה לכי ומעטי את עצמך, שאז ירדה למטה מחוזה דז"א, שהמסך שבחוזה דז"א מיעטה עד שלית לה מגרמה ולא מידי, והכל היא מקבלת מז"א, אבל תחת זה, היא נבנית במוחין

עוד, הרי ביום הזה נתבטל היצר הרע, שז"ס חמץ, כי התורה שנקרא חירות נמצאת ולמה הביאו חמץ.

עד) אלא למלכא דהוה וכו': ומשיב, אלא בדומה למלך שהיה לו בן יחיד, ונחלה, יום אחד היה משתוקק לאכול. אמרו, יאכל בנו של המלך רפואה זו וטרם שיאכל אותו לא ימצא שום מאכל ומזון אחר בבית. עשו כך, כיון שאכל הרפואה ההוא אמר, מכאן ולהלאה יאכל כל מה שרוצה, ולא יוכל להזיק לו.

עה) כך כד נפקו וכו': כך, כשיצאו ישראל ממצרים, לא היו יודעים העיקר והסוד של האמונה, אמר הקב"ה יטעמו ישראל רפואה וכל עוד שיאכלו רפואה זו לא יראה להם מאכל אחר, דהיינו חמץ כיון שאכלו מצה, שהיא רפואה לבא ולדעת בסוד האמונה, שהיא מלכות, אמר הקב"ה, מכאן ולהלאה, ראוי להם חמץ, ויאכלו אותו, כי אינו יכול עוד להזיק להם. וכ"ש ביום השבועות, שנמצא לחם העליון, של ז"א, שהוא רפואה לגמרי.

עו) וע"ד מקרבין חמץ וכו': ועל כן מקריבים חמץ, שהוא יצר הרע, (כנ"ל אות ע"ג) שישרף על המזבח, דהיינו ע"י הקרבנות (דפו"י דף קפ"ג ע"ב)

אחרנין כחדא. וחמץ, ז אתוקדא בנורא דמדבחא, ולא יכיל לשלטאה, ולנזקא לון לישראל. ובגיני כך, ישראל קדישין אתדבקו ביה בקב"ה, באסוותא דאורייתא ביומא דא. ואלמלי הוו נטרי ישראל תרין סטרין דנהמי אלין, לא הוו עיילין בדינא לעלמין.

חלופי גרסאות

פ ל"ג אחרנין. צ מוסיף לאתוקדא ביניהו. ק דלא. ר ואלמלא.

לחם הבכורים

הסולם

מאמר

שהוא מן, שהיה ממוחין דו"א עצמו. וע"ד קרבנא דיומא דא נהמא איהו, דהיינו גם כן לחם מן השמים כמו המן, אלא הם בחינת המוחין של המלכות שקבלתם מן השמים שהוא ז"א, דהיינו המוחין דפנים בפנים. כי גאמר עליהם, ממושבותיכם תביאו לחם תנופה. דהיינו מן הארץ שהוא מלכות, אלא שקבלתם משמים, שהוא ז"א ואינם מוחותיה עצמה כמו מוחין דאחורים. דנהמא איהו עקר, דכתיב, והקרבתם על הלחם שבעת כבשים, כי הלחם, שהוא מוחין דפנים בפנים הנמשכים בשבועות ע"י תנופת הלחם, הוא העיקר הנרצה, והקרבנות שמקריבים הם להשלים את הלחם, כי מה שאמרנו לעיל, שהחמץ שיש במוחין דפנים מתהפך להיות קדושה ורחמים, הוא ע"י הקרבת הקרבנות, שאש המזבח מהפך את החמץ, שה"ס הדינין שבאו מחמת המיעוט, לסוד ריח ניחוח אשה לה, ממושבותיכם תביאו לחם תנופה, מביא כתוב הוה, לדייק שהכוונה היא על לחם מן הארץ הבא ממושבותיכם, ולא מן כמו שאכלו במדבר. דדא איהו נהמא דאחכימו ביה ישראל חכמתא עלאה דאורייתא, להיותם המוחין דפנים הבאים מו"א שנקרא אורייתא, אל המלכות, וישראל שקבלו ג"כ המוחין הללו, זכו ג"כ לחכמה עליונה. וזהו שמשיב על הקושיא, כיון שיום השבועות גדול מפסח למה הותר החמץ בשבועות, והרי החמץ הם דינים ויצר הרע, ומשיב ששני מיני רפואות הם א) הוא מצה, שהוא להרחיק הדינים אבל עוד אין מהפכים אותם לרחמים ב) הוא לחם בכורים והקרבנות שמקריבים עליהם על המזבח, שע"י הקרבנות נשרף החמץ על המזבח ומתהפך לריח ניחוח, שרפואה זו הוא רפואה גמורה עד שהחמץ נעשה קדושה ונאמר בלחם תנופה חמץ תאפינה. וז"ש, ואלמלי הוו נטרי ישראל תרין סטרין דנהמא אלין, לא הוו עיילין בדינא

במוחין גדולים מחכמה וחסדים עד שהיא בזווג פב"פ עם ז"א, (כנ"ל ב"א דף ק"ח ד"ה וכבר ע"ש כל ההמשך) אמנם אין העדר ברוחניות, ואע"פ שנתמעטה וחזרה אחר המיעוט לבחינת פב"פ, לא נתבטל בה משום זה המוחין שמלפני המיעוט. אלא המוחין שמלפני המיעוט להיות הארתם מצומצמת הם מכונים מוחין דאחורים, וה"ס מצה, הנקראת לחם עוני, והמוחין שלאחר המיעוט נקראים מוחין דפנים, וכן לחם מן השמים, מטעם שמוחין אלו מקבלת מו"א שנקרא שמים, וכן הם נבחנו שיש בהם חמץ, שפירושם דינים, מחמת המיעוט שנתמעטה שירדה מחוזה ולמטה דו"א, שהדינין הנמצאים בנקודת החוזה דו"א ה"ס חמץ, אבל חמץ הוה מתתקן עד שנהפך להיות קדושה ורחמים, כי נגלה שזולת המיעוט והדינים האלו היתה המלכות נשארת בלחם עוני, ולא היתה מקבלת מוחין הגדולים דפנים בפנים לעולם, ונמצא שיש ב' מיני תקונים בב' מיני מוחין דמלכות, התקון של מוחין דאחורים הוא לבער החמץ ולהרחיקו בבל יראה ובל ימצא, כי החכמה מבערת כל הדינים, אבל אינם עוקרים את החמץ לגמרי מהמקומות התחתונים שעודו נמצא שם, ונמצא שהוא רפואה אבל לא לגמרי, משא"כ המוחין דפנים, שעל ידיהם מתהפך החמץ ונעשה קדושה ורחמים נמצא שנעקר החמץ לגמרי ואין לו מקום עוד להתעורר, וע"כ נבחן זה לרפואה גמורה. וזה אמרו, תרין נהמי אכלו ישראל, חד בד נפקו ממצרים אכלו מצה לחם עוני, דהיינו המוחין דאחורים של המלכות, שהארתם מצומצמת מחמת חסרון חסדים, והוא לחם עוני, אמנם אלו המוחין הם של המלכות, עצמה שקבלה מבינה ולא על ידי ז"א, כנ"ל, וע"כ אומר לעיל (אות ס"ד) ששבעה ימים דמצות הם תחתונים, דהיינו המוחין דמלכות עצמה עיין שם, וחד במדברא, לחם מן השמים, (דפרי דף קפ"ג ע"ב)

(ע) ביומא דראש השנה, דאיהו יומא דדינא, ^ט דלאו איהו, אלא לאינון דלא נטלו מיכלא דאסוותא, ושבקו לאסוותא דאורייתא, בגין מיכלא אחרא דאיהו חמץ. דהא ביומא דא דר"ה, ההוא חמץ ^ח סלקא, ומקטרגא עליה דבר נש, ואלשין ^א עליה, ואיהו קיימא ^ב ביומא דא מקטרגא על עלמא. וקב"ה יתיב בדינא על כלא ודאין עלמא.

(עח) ובגיני כך כד יהב קב"ה אורייתא לישראל, אטעים להו מההוא נהמא עלאה, דההוא אתר, ומגו ההוא נהמא, הוו ידעין ומסתכלין ברזי דאורייתא, למהך בארח מישר, והא אוקמוה מלה אינון חברייא ברזין ^ג אלין ^ד כדקאמרן. (עט) ר' שמעון ורבי אלעזר בריה, הוו אזלי בארחא, והוו אזלין עמהון, רבי אבא ורבי יוסי, עד דהוו אזלי אערעו בחד סבא, והוו אחיד בידיה חד ינוקא, זקף עינוי רבי שמעון וחמא ליה, אמר ליה לרבי אבא ודאי מלין חדתין אית גבן בהאי סבא.

(פ) כד מטו לגביה, אמר רבי שמעון, ^ז במטול דקופטרך ^ה בגבך קא אתית, מאן ^ו אנת. אמר ליה, יודאי אנא. אמר, מלין חדתין ודאי יומא דא ^ז לגבך, אמר ליה לאן הוא ^ח ארעך. אמר ליה, דיורי ^ט הוה באינון פרישי מדברא,

חלופי גרסאות

ש מוסיף וכל יומא דלאו ; ודאי יומא לאו ; ודא יומא לאו. ת מוסיף איהו סלקא. א ליה. ב יומא. ג ל"ג אלין דקאמרן. ה דגבך. ו את. ז לגבך. ח ארחך ט הית במשא מלבושך הקשות עליך אתה באת מי אתה. והשיב יהודי אני ואין לי סחורה כ"א משא מלבושי לישב בסוכה צלא דקב"ה הרש"ב.

לחם הבכורים

הסולם

מאמר

(עט) ר' שמעון ור' אלעזר וכו' : ר"ש. ור"א בנו היו הולכים בדרך והלכו עמהם ר' אבא ור' יוסי. בעוד שהיו הולכים, פגשו זקן אחד, שהיה אותו בידו ילד אחד. זקן, רומז למוחין דפנים, ילד, רומז למוחין דאחוריים. נשא ר"ש עיניו וראה אותו. אמר לו לרבי אבא, ודאי שיש לנו דברים חדשים בזקן הזה.

(פ) כד מטו לגביה וכו' : כשהגיעו אצלו א"ל רבי שמעון, במשא קשורה כך על גבך, אתה בא, כלומר, שאין לך חמור שישא משאך. רמז לו על מוחין דאחוריים שאוחז, שהם עליו כמשא, מי אתה. אמר לו יהודי אני. אמר ר"ש, דברים חדשים ודאי יש אצלך ביום הזה. אמר לו ר"ש, איפה הוא ארצך. אמר לו, דירתה היה בין אלו פורשי המדבר, שהייתי משתדל שם בתורה, ועתה באתי לישב, לשבת בצלו של הקב"ה בימים אלו של חדש השביעי הזה. מטול פירושו משא. כי תרגום למשא, הוא למטול. (ש"ב ט"ו ל"ג). דקופטרך פירושו הקשורה כך בחבלים

בדינא לעלמין, כי ע"י המצה והלחם תנופה והקרבנות נהפכו הדינים להיות קדושה ורחמים בכל מקום שהם. כנ"ל.
(עז) ביומא דראש השנה וכו' : ביום רה"ש, שהוא יום הדין, שהוא אינו אלא לאלו שלא לקחו מאכל הרפואה, שהוא מצות, שהם מוחין דאחוריים, ועזבו את רפואת התורה, שהוא מוחין דפ"פ מ"א הנקרא תורה, שע"י ב' רפואות אלו נתתקן מאכל האחר שהוא חמץ, ונתהפך לקדושה כנ"ל בדבור הסמוך. כי ביום הזה של ראש השנה, חמץ ההוא עולה ומקטרג על האדם ומלשין עליו, והיא עומד ביום הזה להיות מקטרג על העולם, והקב"ה יושב בדין על הכל, ודן את העולם.

(עח) ובגיני כך כד וכו' : ומשום זה כשנתן הקב"ה התורה לישראל, הטעים אותם מלחם עליון ההוא, דהיינו ממוחין דפנים ד"א, ממקום ההוא, מן המלכות שמקבלת הימנו, שנקראת מקום. מתוך לחם ההוא היו יודעים ומסתכלים בסודות התורה ללכת בדרך הישר, וכבר החברים העמידו הדבר בסודות אלו, כמו שאמרנו.

(פז) וף קפ"ג ע"ב)

דהוינא, משתדל באורייתא, והשתא אתינא לישובא, למיתב בצלא דקב"ה, באלין יומי דירחא . שביעאה דא.

(פא) כ חדי ר' שמעון, אמר, נתיב, דודאי קב"ה שדרך לגבן. אמר ליה, חייד דנשמע מלה מפומך, ז מאינן מלין ם חדתינ עתיקין, דנטעתון תמן במדברא, מהאי ירחא שביעאה. ואמאי נ אתפרשתון השתא ממדברא, למיתי לישובא. אמר ליה ההוא סבא, בשאלתא דא, ידענא דחכמתא גבן, ומילך ם מטו לרקיעי דחכמתא.

(פב) ע פתח ההוא סבא ואמר, (ז) ובמדבר אשר ראית אשר נשאך יי אלהיך כאשר ישא איש את בנו וגו'. האי קרא הכי מבעי ליה, ובמדבר אשר נשאך, מהו ראית. אלא קודשא בריך הוא דבר לון לישראל במדברא, מדברא תקיפא, כמה דכתיב, (ח) נחש שרף ועקרב וגו'. ומדברא דאיהו תקיף משאר מדברין בעלמא. מאי טעמא.

(פג) בגין דההוא שעתא דנפקו * ישראל ממצרים ואשתלימו לשתינ רבבן, אתתקף מלכותא קדישא, ואסתלק על כלא, ן וסיהרא אתנהירת ז וכדין אתכפיא מלכו חייבא סטרא אחרא. ואפיק לון קב"ה למיהך במדברא תקיפא. דאיהו אתר ושלטנו ך דסמא"ל חייבא, דאיהו דיליה ממש, בגין לתברא תוקפיה וחיליה, ך ולכתתא ם רישיה, ולאכפיא ת ליה, דלא ישלוט. ואלמלא דחאבו ישראל, בעא קב"ה לאעברא ליה מעלמא, וע"ד אעבר לון באחסנתיה ועדביה וחולקיה ממש.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(דברים א.) (ק) (שם ח) ח"ב קמח : קנו. קפד. י דא שבייאה. כ מוסיף דאיהו חד. ל מאלין. מ ל"ג רלו. ר"ז ת"ע קכה. ז"ח לא ט"ד שט"ז חדתינ. ז אתפרשון. ט נטו ; מטי לתקיעו ; מוסיף מטו לרקיעי דחכמתא ונטו לתקיעו דחכמתא. ע ל"ג מן אות פ"ב עד אות פ"ה. פ וכדין אתכפיא מלכו חייבא וסיהרא אתנהירת. צ ל"ג מן וכדין עד ואפיק. ק דנחש. ר ולאחתא. ש ליה. ת רישיה

ובמדבר אשר ראית

הסולם

מאמר

מהו ראית. ומשיב, אלא הקב"ה דבר לישראל במדבר. מדבר חזק, כמו שכתוב, נחש שרף ועקרב וגו'. ומדבר שהוא חזק מכל המדבריות שבעולם, מהו הטעם שהוליד שם את ישראל. (פג) בגין דההוא שעתא וכו' : ומשיב, משום שבשעה ההיא שיצאו ישראל ממצרים ונשלמו לששים רבוא. נתחזק המלכות הקדושה ונתעלה על הכל, והלבנה, שהיא המלכות, האירה. ואז נכנעה מלכות הרשעה סטרא אחרא, והוציא הקב"ה את ישראל ללכת במדבר החזק, שהוא מקום והשליטה של סמאל הרשע, שהוא שלו ממש, כדי לשבור תוקפו וכחו ולכתת ראשו ולהכניעו שלא ישלוט. ואם לא חטאו ישראל רצה הקב"ה להעבירו מן העולם. וע"כ העביר את ישראל בנחלתו וגורלו וחלקו ממש.

כיון

בחבלים, מלשון כפסטרין יוצאת מתוך הושט (תנחומא חקן.) שפירושו חבלים. (פא) חדי ר' שמעון וכו' : שמח ר"ש, אמר, נשב, כי ודאי הקב"ה שלחך אלינו. אמר לו, חייד, שנשמע דבר מפין מאלו דברים חודשים ישנים, שנטעתם שם במדבר מחודש השביעי הזה. ולמה נפרדת עתה מן המדבר לבא לישוב. אמר לו זקן ההוא, בשאלה זו, יודע אני שחכמה בך, ודבריד מגיעים לרקיע החכמה.

ובמדבר אשר ראית

(פב) פתח ההוא סבא וכו' : פתח זקן ההוא, ואמר, ובמדבר אשר ראית אשר נשאך ה' אלקיך כאשר ישא איש את בנו וגו'. מקרא זה כך היה צריך לומר, ובמדבר אשר נשאך, (דברי דף קפ"ג ע"ב *) דף קפ"ד ע"א)

(פד) כיון דחאבו בכמה זמנין, נשיך לון חויה, וכדין אתקיים ה' הוא ישופך ראש וגו'. ישראל מחו רישיה בקדמיתא, ולא ידעי לאסתמרא מיניה, ולבתר איהו מחא בבתרייתא, ונפלו כלהו במדברא, ואתקיים ואתה תשופנו עקב. וארבעין שנין א' לקו מניה, לקבל ב' מ' מלקות דבי דינא.

(פה) וע"ד כתיב אשר ראית, בעינייהו הוי חמאן לההוא מארי דמדברא, אזיל כפית קמייהו, ונטלי אחסנתיה ועדביה. מגלן. ג' מדכתיב ו' אז נבהלו אלופי אדום, ואלין אינון ה' נחש שרף ועקרב. ואנן ז' אוף הכי אתפרשנא מישובא למדברא תקיפא, ולעיינא תמן באורייתא, בגין לאכפיא לההוא סטרא.

(פו) ותו דלא מתישבן מלי דאורייתא, אלא תמן. דלית נהורא אלא ההוא דנפיק מגו חשוכא, דכד אתכפיא סטרא דא, אסתלק קב"ה לעילא, ואתייקר ביקריה. ה' ולית פולחנא דקב"ה, אלא מגו חשוכא, ולית טובא אלא מגו בישא. וכד עאל בר נש באורח בישא, ושביק ליה, כדין אסתלק קב"ה ביקריה, ועל דא שלימו דכלא טוב ורע כחדא, ולאסתלקא לבתר ו' בטוב, ולית טוב אלא ההוא דנפק מגו בישא. ובהאי טוב, אסתלק יקריה, ודא איהו פולחנא שלים.

(פז) ואנן, עד השתא יתיבנא תמן, כל ז' יומי שתא, בגין לאכפיא במדברא לההוא סטרא. השתא דמטא זמנא דפולחנא קדישא, דסטרא דקדושה, אהדרנא לישובא דתמן איהו פולחנא דיליה. ותו, דהשתא ה' בר"ה מטא זמנא דההוא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ד) (בראשית ג) משפטים צו צ"ג. ט) (שמות טו) א' אלקו. ב' ל"ג מ' : מלקו מ'. ג' ממה דכתיב. בשלח כט צ"ג. ת) (דברים ח) לעיל אות פב צ"ק. ד' ל"ג אוף הכי. ה' ל"ג מן ולית עד ועל דא. ו' טוב. ז' יומיו. ח' ל"ג בר"ה.

מאמר

הסולם

ובמדבר אשר ראית

(פד) כיון דחאבו בכמה וכו' : כיון שחטאו כמה פעמים, נשך אותם הנחש, ואז נתקיים, הוא ישופך ראש, שישראל הכו ראשו תחילה, ולא ידעו, להשמר ממנו. ואח"כ הנחש הכה לאחרונה, ונפלו כולם במדבר ונתקיים, ואתה תשופנו עקב. וארבעים שנה הוכו על ידו כנגד ארבעים מכות של בית דין.

(פה) וע"ד כתיב אשר וכו' : וע"כ כתוב, אשר ראית, כי בעיניהם היו רואים את בעל המדבר, שהולך אסור לפניהם, ולקחו נחלתו וגורלו. מאין לנו. הוא משכתוב, אז נבהלו אלופי אדום, שאלו הם נחש שרף ועקרב. ואנו גם כן נפרדנו מן הישוב אל המדבר החזק, ולעסוק שם בתורה, כדי להכניע לצד ההוא.

(פו) ותו דלא מתישבן וכו' : ועוד, כי דברי תורה אינם מתישבים אלא שם, כי (דפו"י דף קפ"ד ע"א)

(פז) ואנן עד השתא וכו' : ואנו עד עתה ישבנו שם כל ימות השנה, כדי להכניע צד ההוא במדבר, עתה שהגיע הזמן של עבודת הקדש של צד הקדוש, אנו חוזרים לישוב, ושם הוא עבודת הקב"ה. ועוד, שעתה בראש השנה הגיע הזמן של נחש ההוא לבקש דין מלפני הקב"ה. ושם במדבר הוא שולט, וע"כ יצאנו משם ובאנו לישוב.

פתח

חויא, למתבע דינא מקמי קב"ה, ם ותמן איהו שליט. ובגין כך נפקנא מתמן ואתינא לישובא.

פח) פתח ההוא סבא ואמר, א) תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו, השתא איהו זמנא, לאתערא דינא עלאה תקיפא, וכד איהו אתער סטרא אחרא אתתקף בהדיה, וכיון דאיהו אתתקף, סליק וחפיא לסיהרא, דלא נהיר . נהורא, ואתמליא מסטרא דדינא. כדין כל עלמא איהו בדינא, עלאין ותתאין, וכרוזא כ כריז בכלהו רקיעין, אתקינא כורסיא דדינא, למאריה דכלא, דאיהו בעי למידן. פט) ורזא הכא, ואתנהיר לון במדברא, אמאי אתער דינא עלאה ביומא דא. אלא כל רזין וכל קדושין יקירין, כלהו תליין בשביעאה. וההוא שביעאה עלאה, עלמא ג עלאה, דאקרי עלמא דאתי. מניה נהירין כל ם בוצינין, וכל קדושין, וכל ברכאן. וכד מטי זמנא, לחדתותי ברכאן וקדושין לאנהרא, בעא נ לאשגחא ם בכל תקונא דעלמין כלהו, וכל אינון תקונים לאתקיימא ם כלהון, סלקין מגו תתאי, אי אינון כשראן. ואי לא כשראן, פ כדין ג קיימא דלא נהיר, עד דאתפרשן חייבין מגו זכאין, כדין אתער דינא.

צ) ומההוא ק דינא, אתתקף סטרא אחרא, ואשתכח ר מקטרגא, בגין דינתנון ליה אינון, ם חייביא. בגין דעליה כתיב, ב) ולכל תכלית הוא חוקר. וחפיא לסיהרא, אמאי ת לא מסרא לון בידא דמקטרגא. בגין דלית תיאובתיה דקב"ה, א לאובדא לעובדי ידוי.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

א) (תהלים פא) וירא קיג צ"א. ב) (איוב כח) נח ם והשתא איהו שלטא ואנן נפקנא. י נהורהא. כ אכריו. ל ל"ג עלאה. ם בוצינין. נ לאשגחא. כח צ"ד. ם ל"ג בכל. ע כלא. פ וכדין. צ מוסיף קיימא מלה. ק ל"ג דינא ר מוסיף מקטרגא בעלמא ם מוסיף חייביא בידיה. ת ל"ג מן לא עד בגין ; לאמסרא. א לאעברא.

תקעו בחדש שופר

הסולם

מאמר

ממנה מאירים כל הנרות וכל הקדושות וכל הברכות אל המלכות, וכשהגיע הזמן לחדש הברכות והקדושות שיאירו, צריך להשגיח בכל התקון של העולמות כולם, כדי לחדש הברכות והקדושות, וכל התקונים לקיים כל העולמות, עולים מן התחתונים אם מעשיהם ישרים. ואם אינם ישרים, אז עומדת המלכות, שאינה מאירה עד שיפרידו הרשעים מן הצדיקים. ואז נתעורר הדין.

צ) ומההוא דינא אתתקף וכו' : ומדין ההוא מתחזק הסטרא אחרא, ונמצא מקטרג כדי שיתנו לו אלו הרשעים. משום שעליו כתוב, ולכל תכלית הוא חוקר. ומכסה את הלבנה שלא תאיר. ולמה אינו מוסר את הרשעים בידי המקטרג. משום שאין חפצו של הקב"ה להאביד מעשה ידיו.

וההוא

פח) פתח ההוא סבא וכו' : פתח זקן ההוא, ואמר, תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. עתה הוא הזמן שיתעורר דין עליון חזק, וכשהוא מתעורר, הסטרא אחרא מתחזק עמו. וכיון שהסטרא אחרא מתחזק, הוא עולה ומכסה את הלבנה שהיא המלכות, ואינה מאירה אור, ומתמלאת מצד הדין. ואז כל העולם הוא בדין, העליונים והתחתונים. וכרוז יוצא בכל הרקיעים, התקינא כסא הדין לאדון הכל, שהוא רוצה לדון.

פט) ורזא הכא ואתנהיר וכו' : וסוד יש כאן והאיר לנו במדבר, למה נתעורר דין העליון ביום הזה. ומשיב, אלא כל הסודות וכל הקדושות היקרות, כולם תלויים בשביעי, שהוא מלכות, ושביעי העליון ההוא, שהוא עולם העליון הנקרא עולם הבא, דהיינו בינה, (דפ"י דף קפ"ד ע"א)

(צא) וההוא סטרא אחרא, קיימא ב קליפא תקיפא, דלא יכיל לאתברא, בר בההוא עיטא דקודשא בריך הוא יהיב לישראל, דכתיב תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. בגין לתברא ההוא כסה דאתחפא סיהרא, ולא נהיר. (צב) וכד מתערי ישראל לתתא בשופר, ההוא קלא דנפיק משופר, בטש באוירא, ובקע רקיעין, עד דסלקא לגבי ההוא ג טנרא תקיפא, ד דחפי לסיהרא, אשגח, ואשכח אתערותא דרחמי, ה כדין ההוא * (דסליק וקיימא לעילא, אתערבב. כדין ההוא קלא קיימא, ואעבר ההוא דינא, וכיון דלתתא אתער רחמי, הכי נמי לעילא, אתער שופרא אחרא עלאה, ואפיק קלא דאיהו רחמי, ואתערעו קלא בקלא, רחמי ברחמי, ובאתערותא דלתתא, אתער הכי נמי לעילא.

חלופי גרסאות

ב בקליפא. ג סטרא אחרא. ד דחי. ה ל"ג כדין ההוא. ו ואערעו

תקעו בחדש שופר

הסולם

מאמר

פ"ט) ואי לא כשראן, כדין קיימא דלא נהיר וכו', וסוד תקיעת שופר, ה"ס העלאת מ"ן דמסך דחירק שעל ידו מתמעט כח השמאל ומתיחד עם הימין, וז"ס קול שופר, כי קול רומז על ז"א, שנקרא קול, שה"ס קו האמצעי הכלול מג' קוין שה"ס אש מים רוח. וע"כ נתבלבלה הס"א המכסה את המלכות בכח קו שמאל, כי הקו שמאל נתמעט ואבד הג"ר שלו ומכ"ש הסטרא אחרא ששואב כחו ממנו, וז"ש, כדין ההוא דפליק וקיימא לעילא אתערבב. שהארתו סר ממנו. כדין ההוא קלא קיימא ואעבר ההוא דינא, שמעביר דין השמאל, שאינו חפץ להתיחד עם הימין, ועתה נכנע ומקבל חסדים מימין ונתגלה הרחמים במלכות. וז"ש, וכיון דלתתא אתער רחמי, הכי נמי לעילא אתער שופרא אחרא עלאה, ואפיק קלא דאיהו רחמי, שהבינה מתעוררת ומולידה המוחין דז"א הנק' קול, שה"ס קו האמצעי הממשיך המוחין דבינה, בסוד תלת מחד נפקי חד בתלת קיימא, ונמשכים אל המלכות, וז"ש ואתערעו קלא בקלא רחמי ברחמי, שנפגשים הקול והרחמים מבינה, ונפגשים עם קו האמצעי והרחמים שיצא במלכות ע"י אתערותא דלתתא של קול שופר. ובאתערותא דלתתא של קול שופר, אתער הכי נמי לעילא, שנמשכים המוחין דבינה לז"א ומז"א אל המלכות, שמוחין אלו הם אתערותא דלעילא בסוד קול שופר, ששופר העליון ה"ס בינה, וקול שלו, הם המוחין דג' קוין הנמשכים ממנה, המכונים אש מים רוח.

ואי

צא) וזחזח סטרא אחרא וכו': וסטרא אחרא ההוא, נמצאת קליפה קשה, שאי אפשר לשברה חוץ בעצה ההוא שהקב"ה נתן לישראל שכתוב, תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. כדי לשבור כיסוי ההוא שנתכסה ממנו הלבנה, שהוא מלכות, ואינה מאירה.

צב) וכד מתערי ישראל לתתא וכו': וכשישראל מתעוררים למטה בתקיעת שופר, קול ההוא היוצא משופר, בוטש באויר ובקע רקיעים עד שעולה לאבן החזק ההוא, דהיינו הסטרא אחרא, המכסה את הלבנה, הוא משגיח ומוצא התעוררות הרחמים, אז סטרא אחרא ההוא שעלה יעזמד למעלה ומכסה את הלבנה מתבלבל, אז עומד קול ההוא ומעביר את הדין ההוא, מן המלכות. וכיון שנתעורר הרחמים למטה במלכות, התעורר גם כן למעלה, שופר אחר עליון, שהוא בינה, ומוציא קול, דהיינו המוחין דז"א שנקרא קול, שהוא רחמים, ונפגשים קול בקול, רחמים ברחמים. כי בהתעוררות שלמטה, נתעורר גם כן למעלה.

ביאור הדברים. בראש השנה, התעוררות הראשון שביום ד' דמעשה בראשית חזר לעולם, דהיינו שהנוקבא נאחזת בקו שמאל, בלי ימין, (כנ"ל פרשת נח אות צ"ח ע"ש בהסולם) ואז נמשכת ממנה דינים לעולם, כי מחמת היותה חכמה בלי חסדים אינה יכולה להאיר, וזה נבחן שהס"א מכסה אותה מכה מעשי התחתונים שאינם כשרים, שהם הרשעים הדבוקים בקו שמאל, וז"ש (באות דפו"י דף קפ"ד ע"א *) דף קפ"ד ע"ב)

(צג) ואי תימא היך יכיל ז קלא דלתתא, או אתערותא דלתתא לאתערא, הכי נמי. ח תא חזי, עלמא תתאה, קיימא לקבלא תדיר, והוא אקרי אבן טבא. ועלמא עלאה לא יהיב ליה, אלא כגוונא דאיהו קיימא. אי איהו קיימא בנהירו דאנפין מתתא, כדין הכי נהרין ליה ט מעילא. ואי איהו קיימא בעציבו, יהבין ליה י דינא בקבליה.

(צד) כגוונא דא, א עבדו את יי בשמחה. חדוה דב"נ, משיך לגביה חדוה אחרא עלאה. הכי נמי האי עלמא תתאה, כגוונא דאיהו כ אתעטרת, הכי אמשיך ז מלעילא. בג"כ מקדמי ישראל, ואתערי בשופר קלא, ט דאיהו כליל באשא ומיא ורוחא, ואתעביד חד, וסלקא לעילא, ובטש בהאי אבן טבא, ואצטבע באינן גוונין דהאי קלא, וכדין כמה דאתחזיאת, הכי משיך מלעילא. (צה) וכיון דאתקנת בהאי קלא. רחמי נפקי מלעילא, ושריין עלה, ואתכלילא ט ברחמי, מתתא ומלעילא. וכדין אתערבב סטרא אחרא. ואתחלש תקפיה, ולא יכיל לקטרגא. והאי אבן טבא, קיימא בנהירו דאנפין, פ מכל סטריין, בנהירו דלתתא, ובנהירו דלעילא.

(צו) אימתי קיימא בנהירו דלעילא, הוי אומר ביומא דכפורי. וביומא דכפורי אתנהיר ההוא אבן טבא, בנהירו דלעילא, מגו נהירו ז דעלמא ק דאתי,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א (תהלים ק) ויצא קלה צ"ה. ז לקלא. ח לא גרסינן מן תא חזי עד את ק. ט מלעילא. י לא גרסינן דינא; מוסיף האי דינא. כ אתערות. ל דלעילא; מוסיף לכך נאמר את ה' האמרת היום וה' האמירך היום וגו' עד ומי כעמך ישראל גוי אחד לעתיד לבא יתקיים זה דכתיב ומי כעמך כישראל גוי אחד ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ט מוסיף דאיהו רוא דרחמי. נ ואתכלילת. ס ל"ג ברחמי. ע מוסיף אסתכל וחמי בנהירו דאנפין ואתחלש. פ דכל צ דלתתא ואתערבב ההוא דלטורא. ק מוסיף דאתי ואתערב ההוא דלטורא כדין.

תקעו בחדש שופר

הסולם

מאמר

בסמוך, ונצטבעת באלו ג' גוונין, שהם לבן אדום ירוק, שהם ג' קוין הכלולים בקול הזה, ואז כמו שהיא ראויה כך היא ממשכת מלמעלה.

(צה) וכיון דאתקנת בהאי וכו': וכיון שהמלכות נתתקנה בקול הזה מלמטה, יוצאים רחמים מלמעלה ושוורים עליה, ונכללה ברחמים ממטה ומלמעלה, ואז נתערבב הסטרא אחרא, מטעם הנ"ל (באות צ"ב בהסולם) ונתלש תוקפו, ואינו יכול לקטרג. ואבן הטוב הזה, שהיא המלכות, עומד בהארת הפנים מכל הצדדים בהארה שלמטה ובהארה שלמעלה.

(צו) אימתי קיימא בנהירו וכו': מתי עומדת בהארה שלמעלה. הוי אומר, ביום הכפורים, שביום הכפורים הוא אבן טוב שהוא, דהיינו המלכות, בהארה עליונה מתוך האור של עולם הבא, שהוא בינה, ואז מתקנים ישראל שציר אחד ושולחים אותו למדבר הזה

(צג) ואי תימא היך וכו': ואם תאמר, איך יכול הקול שלמטה, או התעוררות שלמטה, לעורר כנגדו למעלה גם כן. בוא וראה, עולם התחתון שהוא מלכות, עומד תמיד לקבל, והוא נקרא אבן טוב, ועולם העליון שהוא בינה, אינו נותן לו, אלא כמו שהוא עומד, אם עומד בהארת הפנים מלמטה, אז כך מאירים לו מלמעלה. ואם הוא עומד בעצבות נותנים לו כנגדו דין.

(צד) כגוונא דא, עבדו וכו': כעין זה, עבדו את ה' בשמחה, כי שמחת האדם מושכת שמחה אחרת העליונה. כך, עולם התחתון הזה, דהיינו המלכות, כמו שהיא מתעטרת, כך ממשכת מלמעלה. משום זה, מקדימים ישראל ומעוררים קול בשופר, שהוא כלול באש מים ורוח, דהיינו קו האמצעי הכלול מג' קוין, ונעשו אחד, ועולה למעלה, ומכה באבן טוב הזה, דהיינו שממטע קו השמאל שלה, כנ"ל (דפרי דף קפ"ד ע"ב)

וכדין מתקנין ישראל לתתא חד שעיר, ו ומשדרין להאי מדברא תקיפא, דאיהו שלטא עליה.

צו) וההוא סטרא אחרא, איהו נקודה אמצעיתא דחריבו דעלמא, בגין דכל חריבו ו שממון ת מניה, ההוא סטרא אחרא שליט עליה. ונקודה אמצעיתא דכל ישובא, סטרא דקדושה איהו, ועל דא, קיימא ירושלם באמצעיתא דכל ישובא דעלמא.

צח) בתרין נקודין אתפרשת מלכו שמיא, סטרא דקדושה, חד דילה, וחד דעלמא דאתי, נקודה עלאה טמירא, וע"ד קיימא בתרין נקודין: נקודה דילה א קיימא תחותה, ירושלם, אמצעיתא דכל ישובא. נקודה דנטלא מאימא עלאה טמירא, איהו ג"ע דארעא, דקיימא באמצעיתא דכל עלמא, לכל סטרין, ו דחריבו וישובא, ו כל סטרין דעלמא.

צט) וע"ד, באמצעיתא דגן עדן, קיימא נקודה חדא עלאה טמירא וגניזא, דלא ידיע. וחד עמודא, נעיץ מתתא לעילא, גו ההיא נקודה, ומתמן נבעי מיא,

חלופי גרסאות

ר ל"ג ומשדרין. ש ל"ג ושממון. ת מינה; מניה הוא מההוא סטרא אחרא דשליט עליו; מההוא ס"א שליט עליו. א ל"ג קיימא. ב מוסיף דחריבו עלמא וישובא ול"ג וכל סטרין דעלמא. ג ל"ג וכל סטרין דעלמא.

מאמר	הסולם	בתרין נקודין אתפרשת מלכו שמיא
הזה החזק שהוא שולט עליו. ועי' פרשת נח אות ק"ה, ביאור השעיר לעזאזל, ובסולם בכל ההמשך.	מכוסה וגנוזה שאינו ידועה. ועמוד אחד תקוע ממטה למעלה, תוך נקודה ההיא, ומשם נובעים מים, שנחלקים לארבעה צדדי העולם. נמצא. שיש ג' נקודות בעולם העומדות זו על זו, כעין ג' נקודות שבתורה.	מכוסה וגנוזה שאינו ידועה. ועמוד אחד תקוע ממטה למעלה, תוך נקודה ההיא, ומשם נובעים מים, שנחלקים לארבעה צדדי העולם. נמצא. שיש ג' נקודות בעולם העומדות זו על זו, כעין ג' נקודות שבתורה.
מאמר בתרין נקודין אתפרשת מלכו שמיא צו) וההוא סטרא אחרא וכו': וסטרא אחרא ההוא הוא נקודה האמצעית של חלק העולם החרב, משום שכל חורבן ושממה שבעולם, סטרא אחרא ההוא שולט עליו. ונקודה האמצעית של חלק העולם המיושב, הוא צד הקדוש. דהיינו המלכות, וע"כ עומדת ירושלים באמצע חלק העולם המיושב. שה"ס המלכות.	ביאור הדברים. כי נתבאר לעיל ב' מצבים שבמלכות, מצב א' בזמן שהיתה למעלה מחזה דז"א, והיתה מלבשת קו שמאל דבינה, שה"ס נקודת השורק שבבינה, שהוא חכמה בלי חסדים, שמשם נמשכים רק דינים וחורבן בלבד. (כנ"ל אות צ"ב) מצב ב' אחר שנתמעטה וירדה תחת החזה דז"א, ומקבלת החסדים מז"א, שאז מה דהוית יבשה אתעבדת ארעא דעכדא פירין ואיבין דהיינו ישוב העולם. כמ"ש שם. ונקודה אמצעיתא דכל ישובא סטרא דקדושה איהו. והס"א נאחזת במצב הא' של המלכות שה"ס השמאל הממשיך דינים וחורבן ושממה. וז"ש, וההוא סטרא אחרא איהו נקודה דאמצעיתא דחריבו דעלמא. ונמצא עתה, שהעולם נחלק בין המלכות וסטרא אחרא, שהמלכות שולטת על חלק הישוב שבעולם העושה פירות, והסטרא אחרא הנאחזת במצב הא', שולטת על חלק החורבן והשממה שבעולם. וע"כ נקראת המלכות נקודה אמצעית דישובא דעלמא	מאמר בתרין נקודין אתפרשת מלכו שמיא צו) וההוא סטרא אחרא וכו': וסטרא אחרא ההוא הוא נקודה האמצעית של חלק העולם החרב, משום שכל חורבן ושממה שבעולם, סטרא אחרא ההוא שולט עליו. ונקודה האמצעית של חלק העולם המיושב, הוא צד הקדוש. דהיינו המלכות, וע"כ עומדת ירושלים באמצע חלק העולם המיושב. שה"ס המלכות.
צח) בתרין נקודין אתפרשת וכו': בב' נקודות, נבדלת מלכות שמים צד הקדושה, אחת שלה, ואחת שקבלה מעולם הבא, שהיא בינה, שהיא נקודה עליונה מכוסה, וע"כ עומדת המלכות בב' נקודות: נקודה שלה עומדת תחתיה, שהיא ירושלים שהיא אמצעית של כל הישוב. הנקודה המכוסה שקבלה מאמא עלאה, היא גן עדן הארץ העומד באמצעית כל העולם לכל בחינותיו, של חורבן ושל ישוב, וכל צדדי העולם.	צח) בתרין נקודין אתפרשת וכו': בב' נקודות, נבדלת מלכות שמים צד הקדושה, אחת שלה, ואחת שקבלה מעולם הבא, שהיא בינה, שהיא נקודה עליונה מכוסה, וע"כ עומדת המלכות בב' נקודות: נקודה שלה עומדת תחתיה, שהיא ירושלים שהיא אמצעית של כל הישוב. הנקודה המכוסה שקבלה מאמא עלאה, היא גן עדן הארץ העומד באמצעית כל העולם לכל בחינותיו, של חורבן ושל ישוב, וכל צדדי העולם.	צח) בתרין נקודין אתפרשת וכו': בב' נקודות, נבדלת מלכות שמים צד הקדושה, אחת שלה, ואחת שקבלה מעולם הבא, שהיא בינה, שהיא נקודה עליונה מכוסה, וע"כ עומדת המלכות בב' נקודות: נקודה שלה עומדת תחתיה, שהיא ירושלים שהיא אמצעית של כל הישוב. הנקודה המכוסה שקבלה מאמא עלאה, היא גן עדן הארץ העומד באמצעית כל העולם לכל בחינותיו, של חורבן ושל ישוב, וכל צדדי העולם.
צט) וע"ד באמצעיתא דגן וכו': וע"כ באמצע גן עדן, עומדת נקודה אחת עליונה (ופירי דף קפ"ד ע"ב)	צט) וע"ד באמצעיתא דגן וכו': וע"כ באמצע גן עדן, עומדת נקודה אחת עליונה (ופירי דף קפ"ד ע"ב)	צט) וע"ד באמצעיתא דגן וכו': וע"כ באמצע גן עדן, עומדת נקודה אחת עליונה (ופירי דף קפ"ד ע"ב)

דאָתפרישו לאַרבע סטרי עלמא. אשתכחו תלת נקודין בעלמא, ז דקיימאן דא על דא, כגוונא דתלת נקודין דאורייתא.
(ק) תא חזי, ההוא שעיר דמשדרין ישראל ה לעזאזל, לההוא מדברא, בגין למיהב חולקא לההוא סטרא אחרא, לאתעסקא בהדיה. ואי תימא, תרין שעירין אמאי הכא, חד ליי' וחד לההוא סטרא אחרא. תינח ההוא שעיר דסטרא אחרא. ליי' אמאי.

חלופי גרסאות

ז דקיימא. ה ל"ג לעזאזל.

מאמר הסולם בתרין נקודין אתפרשת מלכו שמיא

דעלמא. והסטרא אחרא נקראת. נקודה אמצעית דחריבו דעלמא.
והנה גם בבינה יש אותם ב' מצבים, כי בעת שהיתה במצב של נקודת השורק מטרם הכרעת קו האמצעי נמשך ממנה דינים קשים וחורבן. ואחר הכרעת קו אמצעי, שהחכמה דשמאל נתלבשה בחסדים דימין, היא מאירה ועושה פירות וכל המוחין נמשכים ממנה. אמנם יש הפרש גדול מבינה למלכות, כי הבינה אע"פ שנתמעטה מג"ר דג"ר ע"י קו האמצעי מכל מקום היא ראויה עוד להמשכת החכמה, בבחינת שמאל בלי ימין, משום שבבינה עצמה אין דינים רק דינים מתעדין ממנה, מה שאין כן המלכות, אחר שנתמעטה וירדה למטה מחוזה דז"א, כבר נפגמה ע"י מסך העומד בחוזה דז"א ואינה ראויה עוד לחכמה, רק לחסדים בלבד, שה"ס ישוב העולם, באופן, שבבינה שולטים ב' המצבים ביחד, וע"כ היא שורש בין לחורבן הנמשך ממצב הא' בין לישוב עולם הנמשך ממצב הב'. משא"כ המלכות אחר שבאה למצב הב' כבר אין מצב הא' שולט בה, וע"כ היא שורש לישוב העולם בלבד ולא לחורבן.
אמנם כשהמלכות נתקנה בבחינת גן עדן, שפירושו הוא, שנעשתה לגמרי כמו בינה הנקראת עדן, כנ"ל (ב"ב אות ד') שאומר, נימוסי דגנתא דעדן, כמה דאיהי ברזא עלאה, שכל חוקי הגן העדן הוא כמו שהמלכות הוא בסוד העליון, בבינה, ע"ש. נמצא אז, שגם נקודת הבינה מתלבשת במלכות, שהוא שורש בין לחורבן ובין לישוב. ונמצא משום זה, שיש במלכות ב' בחינות הנקודות, א' שלה עצמה, שהיא נקודה אמצעית לישוב העולם בלבד. ואחת בבחינת גן עדן שבה, שיש בה גם נקודת הבינה, שהיא נקודה אמצעית דהיינו שורש

בין לחריבו דעלמא ובין לישובא דעלמא, כמבואר.
וזה אמרו, בתרין נקודין אתפרשת מלכו שמיא ספרא דקדושה. חד דילה, אחר שנתקנה במצב הב', וחד דעלמא דאתי, מבינה, דהיינו אחר שנתקנה בבחינת גן עדן. נקודה דילה וכו' אמצעיתא דכל ישובא, דהיינו רק לחסדים, ואין בה שום שורש לחורבן. נקודה דנטלא מאמא עלאה טמירא, דהיינו בעת, איהו גן עדן דארעא, או נמצאת, דקיימא באמצעיתא דכל עלמא לכל סטריין, דחריבו, וישובא, שיש בה ב' השורשים הן לחורבן מבחינת צד שמאל, בלי ימין והן לישוב מבחינת קו האמצעי המיוחד ב' הקוין שבה. נקודה אמצעית היינו יסוד, ששם הבית קבול, ומשם התולדות לתחתונים. וז"ש באמצעיתא דגן עדן קיימא נקודה וכו', היינו היסוד, וחד עמודא נעין וכו', היינו עמוד האמצעי. נבטי מו"א, היינו אורות, לד' ספרי עלמא, היינו ג' קוין, ומלכות המקבלתם.
וז"ש אשתכחו ג' נקודין בעלמא דקיימאן דא על דא, דהיינו נקודה שבגן עדן, שהיא שורש בין לחורבן ובין לישוב. ותחתיה הנקודה של המלכות שמחוזה ולמטה, שהיא שורש לישוב בלבד. ותחתיה נקודה דסטרא אחרא שהיא שורש לחורבן בלבד.

(ק) תא חזי ההוא וכו': בוא וראה, שעיר ההוא שישאל משלחם לעזאזל, למדבר ההוא, הוא לתת חלק לס"א, להתעסק עמו. (כנ"ל פרשת נח אות ק"ה ע"ש בסודס) ואם תאמר, למה כאן ב' שעירים, אחד לה' ואחד לסטרא אחרא ההוא, יתכן, לשלוח שעיר ההוא של הסטרא אחרא לעזאזל, אבל שעיר לה' למה.

קא) אלא למלכא דהוה ארגיו על בריה, קרא לסנטירא, ההוא דעביד דינא בבני נשא תדיר, בגין דיזדמן למעבד דינא בבריה. ההוא סנטירא חדי, ועאל בבי מלכא, למיכל תמן, כיון דאשגח ז ביה בריה, אמר, ודאי לא עאל סנטירא דא בבי אבא, אלא בגין דארגיו מלכא עלי. מה עבד, אזל ואתפייס בהדיה. כיון דאתפייס בהדיה, פקיד מלכא למעבד סעודתא עלאה ליה ולבריה, ופקיד דלא ידע ביה ההוא סנטירא. לבתר עאל ההוא סנטירא. אמר מלכא השתא אי ינדע דא, מסעודתא * עלאה * דאתקניית לי ולברי, יתערבב פתורא. מה עבד. קרא לממנא * על סעודתא, אמר ליה, אתקין מדי, ותשוי קמאי, ותשוי קמיה. דההוא סנטירא, בגין דיחשיב דסעייד קמאי מדילי, ולא ינדע בההיא סעודתא יקירא דחדוה דילי ודברי, ויטול ההוא חולקא ויזיל ליה, ויתפרש מחדוה דסעודתא דילן. ואי לאו דמלכא עביד הכי, לא יתפרש ההוא סנטירא מבי מלכא.

קב) כ כך אמר קודשא בריך הוא לישראל, אזמינו תרין שעירין, חד לי וחד לההוא דלטורא, בגין דיחשיב דמסעודתא דילי קאכיל, ולא ינדע בסעודתא דחדוה אחרא דילן, ויסב ההוא חולקא, ויזיל לארחיה, ויתפרש מבית. כיון דאמא עלאה, עלמא דאתי, אתי למשרי גו היכלא דעלמא תתאה, * לאשגחא עלה בנהירו דאנפין, דין הוא דלא ישתכח * ההוא דלטורא, ולא

חלופי גרסאות

ו ואכיל. ז ל"ג ביה. ח ל"ג עלאה. ט ל"ג על סעודתא. י ההוא. כ מוסיף ובגין כך ז לאשכחא נהירו דאנפין; מוסיף לאשכחא נהירו ולאשגחא. מ ל"ג ההוא.

הסולם

ב' השעירים

מאמר

קב) כ כך אמר קב"ה וכו': כך אמר הקב"ה לישראל הזמינו ב' שעירים, אחד לי ואחד לאותו המלשין. דהיינו הס"א, כדי שיחשוב שאכל מסעודה שלי, ולא ידע משמחת הסעודה האחרת שלנו, ויקח חלק ההוא וילך לדרכו ויפרד מביתי. כיון דאמא עלאה, שהיא עולם הבא. דהיינו בינה, באה לשרות בתוך ההיכל של עולם התחתון להשגיח עליה בהארת הפנים, דין הוא שלא ימצא לפניו אותו המלשין, ולא בעלי הדין, בעת שמוציא כל הברכות ומאיר לכל, וכל חירות ההוא נמצא במלכות, וישראל מקבלים מאלו הברכות. פירוש, בראש השנה חוזרת המלכות למצב הא' הנ"ל (באות צ"ב) שאז נמשך ממנה דינים וחורבן, שהס"א נאחזת בה בבחינת נקודה דאמצעייתא דחריבו דעלמא, ומקטרגת על העולם שרוצית לבטל הקו ימין לגמרי. ואז נתן הקב"ה עצה לתקוע בשופר, כדי לעורר מלתתא המסך דחירק של קו האמצעי ולמעט

קא) אלא למלכא דהוה וכו': ומשיב, אלא דומה למלך שכעס על בנו, קרא לסנטר ההוא, שעושה תמיד דין בבני אדם, כדי שיבא לעשות דין בבנו. סנטר ההוא שמח ונכנס לבית המלך לאכול שם. כיון שהביט בו בנו, אמר, ודאי לא בא סנטר הזה בבית אבי, אלא משום שהמלך כעס עלי. מה עשה הלך ונתרצה עמו. כיון שנתרצה עמו, צוה המלך לעשות סעודה עליונה לו ולבנו. וצוה שלא ידע אותו סנטר בה. אח"כ בא אותו סנטר, אמר המלך, עתה, אם זה ידע מסעודה העליונה שתקנתי לי ולבני, יתבלבל השלחן. מה עשה קרא לממונה על הסעודה, אמר לו התקן משהו ותשים לפני ותשום לפני סנטר ההוא. כדי שיחשוב שסעד אצלי משלי, ולא ידע באותה סעודה היקרה, אשר לי ובני, ויטול אותו החלק וילך לו, ויפרד משמחת הסעודה שלנו. ואם לא עשה המלך כך לא היה נפרד אותו סנטר מבית המלך.

(דפו"י דף קפ"ד ע"ב *) דף קפ"ה ע"א)

מארי דדינין לקמיה, כד אפיק כל ברכאן, ואנהיר לכלא. וכל ההוא חירו ישתכח, ישראל נטלי מאינון ברכאן.

(קג) דהא כד עלמא דאתי, עאל להיכלא דעלמא תתאה, ואשכח דחדי עלמא תתאה עם בנוי בההיא סעודתא עלאה, כדין איהו בריך פתורא, ועלמין כלהו מתברכין, וכל חידו וכל נהירו דאנפין אשתכחו תמן. הה"ד (ד) לפני יי' תטהרו.

(קד) כתיב (ה) ונתן אהרן על שני השעירים גורלות גורל אחד ליי'

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ז) (ויקרא טז) ח"ב קלה. קפה: ח"ג טו: סב: (ויקרא טז) ח"ג כח. סב: צ. קא: רמח. סד. סו. סז. סח: סט: קב: רג רצ ה) (ויקרא טז)

ב' השעירים

הסולם

מאמר

לי וחד לההוא דלפורה וכו' ויפכ ההוא חולקא דהיינו הג"ר דשמאל, ששולחים המדברה למקום החורבן להחזירו לשליטתו, לבחינת נקודה דאמצעיתא דחריבו דעלמא, ויזיל לאורחיה, למקום החורבן והשמון, ויתפרש מביתו, שעי"ז הוא מתפרד מן הקדושה, שאין לו עוד מקום חסרון להאחו שם. וז"ש כיון דאמא עלאה עלמא דאתי, אתי למשרי גו היכלא דעלמא תתאה, כי ביום הכפורים המלכות מלבשת הבינה כנ"ל, שה"ס נקודה דאמצעיתא לכל עלמא בין לחורבן ובין לישוב, דין הוא דלא ישתכח ההוא דלפורה, דהיינו שמשלימים החסרון דקדושה ואין מקום לס"א להאחו במקום החסרון, ולא מארי דדינין לקמיה, כי אין פחד עוד מהדינים שג"ר דשמאל גורם, כיון ששולחים את השעיר אל החורבן והשמון, והקדושה הוא רק במקום הישוב, ונפרד הס"א מן הקדושה, ואז משפעת אמא עלאה, מבחינת מה שהיא גם נקודה דאמצעיתא דישוב העולם, שבזה ואנהיר לכלא דהיינו לחכמה וחסדים ביחד. וכל ההוא חירו ישתכח, וישראל נטלי מאינון ברכאן, ובזה מתבאר כל ההמשך.

(קג) דהא כד עלמא וכו': כי כשעולם הבא, שהיא בינה נכנס אל ההיכל של עולם התחתון, שהיא מלכות, ונמצא עולם התחתון, שהוא שמח עם בניו בסעודה ההיא העליונה, הנמשכת מבינה, אז הבינה, מברך השלח, והעולמות כולם מתברכים, וכל שמחה וכל הארת פנים נמצאים שם. וז"ש לפני ה' תטהרו.

(קד) כתיב ונתן אהרן וכו': כתוב, ונתן אהרן על שני השעירים גורלות גורל אחד לה'

ולמעט הג"ר דקו שמאל (כנ"ל וירא אות שפ"א בהסולם ע"ש) שבזה מתערבב הס"א שכל כחו מקו שמאל הוא, והעולם נצול מדינים וחורבן. אמנם אחר שנתבטל הג"ר דשמאל, יש לס"א אחיזה במקום החסרון, וע"כ צריכים לתקן ב', להעביר הס"א ממקום החסרון, באופן שתפרד לגמרי מן הקדושה, וזה נעשה ביום הכפורים, שאז נותנים חלק לס"א בשעיר הזה ששולחים המדברה. פירוש. שביום הכפורים המלכות עולה לבינה, ומקבלת ממנה נקודה עלאה שהיא שורש בין לחורבן ובין לישוב, (כנ"ל אות צ"ח) שהג"ר דשמאל חוזרים, ויש שם גם תקון דקו אמצעי הממשיך חכמה המלוכשת בחסדים כנ"ל, וע"כ מבחינה זו עושים ב' שעירים שעיר אחד לה' ושעיר אחד לעזאזל אל המדבר, ששעיר הזה ה"ס המשכת ג"ר דשמאל שממשיכים מנקודת הבינה, כדי להעביר הס"א ממקום החסרון, וז"ס ששולחים אותו המדבר, שהוא מקום החורבן, כמו שנמשך משמאל, ונמצא שהקדושה בעצמה נותנת חלק לס"א, אבל הוא לרעתה, כדי להעבירה מקדושה ולתת מוחין הגדולים דחכמה וחסדים יחדיו לישראל. ועם זה תבין מ"ש (בוירא אות שפ"ד) ביום ראש השנה בעי לערבבא ליה, דהיינו לבטל הג"ר דשמאל, שבזה מתערבב השטן, ואובד שליטתו כנ"ל. ביום הכפורים בעי לנייחא ולמעבד ליה נייחא דרוחא בשעיר וכו', דהיינו ששוב ממשיכים הג"ר שנתבטלו ברה"ש, שבזה קונה הס"א שליטה ויש לו נחת רוח. וע"ש (באות שפ"ז). אמנם הוא לרעתו כנ"ל.

וז"ש כאן, אזמיני תריין שעירין חד

(דפו"י דף קפ"ה ע"א)

וגורל אחד לעזאזל. דא איהו ההוא חדוה דההוא דלטורא, בגין דקב"ה יטיל עמיה גורל, וזמין ליה, ולא ידע דנור דליק אטיל על רישיה, ועל עמא דיליה, כד"א ^(א) כי גחלים אתה חותה על ראשו.

קה) ^(ב) וסימנך, אף לא הביאה אסתר המלכה עם המלך אל המשתה אשר עשתה כי אם אותי. וכתיב, ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב. בההוא חולקא דנטיל, ואזיל ליה. ולבתר כד אתי מלכא עלאה, לבי מטרוניתא, מטרוניתא תבעת עלהא, ועל בנהא, ועל עמא מן מלכא.

קו) ואפילו בזמנא דישראל בגלותא, וצלו צלותין בכל יומא, אייהי סלקת ביומא דא, לקמי מלכא עלאה, ותבעת על בנהא. וכדין אתגזרו, כל אינון נוקמין, דזמין קב"ה למעבד עם אדום, ואתגזר היך זמין דלטורא דא לאתעברא מעלמא, כד"א ^(ג) בלע המות לנצח.

קז) ^(ד) וסימנך, בזמנא דגלותא ^(ה) כי נמכרנו אני וגוי. כי אין הצר שוה בנזק המלך. מאי בנזק המלך. כד"א, ^(ו) והכריתו את שמנו מן הארץ ומה תעשה לשמן הגדול. דהא שמא עלאה, לא אתקיים בקיומיה, ודא איהו בנזק המלך.

קח) וכדין והמן נבעת מלפני המלך והמלכה ^(ז) כדין, נהירו ^(ח) דאנפין, וכל ^(ט) חידו אשתכת, וישראל נפקי לחירו, בההוא יומא. כדין מההוא יומא ולהלאה, חירו וחדוה באתגליא, לשלטאה עלייהו, כדין בעי למחדי עמהון,

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

- (ו) (משלי כה) מקץ מזו אות קסו ח"ג קב: רנט. ע וסימן: פ וסימן: ו וסימן: ז. כד. (אסתר ה). ח (ישעיה כה) ב"א רמא צ"ב ז"ח
 פ ט"א שמי"ה. ט (אסתר ז) י (יהושע ז) משפטים טג צ"פ.
 ק אנפין. ר חירו.

מאמר

הסולם

ב' השעירים

מן העולם. כמו שאתה אומר בלע המות לנצח. קז) וסימנך בזמנא דגלותא וכו': והסימן שלך, כי בזמן הגלות כתוב, כי נמכרנו אני ועמי וגוי כי אין הצר שוה בנזק המלך. מהו בנזק המלך. הוא כמו שאתה אומר, והכריתו את שמנו מן הארץ ומה תעשה לשמן הגדול. כי שם הגדול לא ימצא בקיומו. וזה הוא נזק המלך.

קח) וכדין והמן נבעת וכו': ואז והמן שהוא הס"א נבעת מלפני המלך והמלכה, ואז כל הארת הפנים וכל שמחה נמצא, וישראל יוצאים לחירות ביום ההוא. יו"כ. אז מיום ההוא והלאה, חירות ושמחה בגלוי שולטות עליהם, אז רוצה לשמוח עמהם. מכאן ולהלאה, כמו שנותנים לו, לס"א, חלק כדי שיתפרד מישראל כך נותנים לשאר העמים חלק, שיתפרדו למטה מישראל.

תא

לה' וגורל אחד לעזאזל. זה הוא השמחה של המלשין, אשר הקב"ה מפיל גורל עמו, וזמין אותו, שיקח השעיר לעזאזל, ואינו יודע שאש דולק מפיל על ראשו ועל עם שלו. כמש"א כי גחלים אתה חותה על ראשו.

קה) וסימנך אף לא וכו': והסימן שלך, הכתוב, אף לא הביאה אסתר המלכה עם המלך אשר עשתה כי אם אותי. וכתיב, ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב, באותו החלק שקבל, והלך לו. ואח"כ, כשבא המלך העליון לבית המלכה, המלכה מבקשת עליה ועל בניה ועל העם, מן המלך.

קו) ואפילו בזמנא דישראל וכו': ואפילו בזמן שישראל בגלות, ומתפללים תפלות בכל יום, המלכות עולה ביום הזה, יו"כ, לפני המלך, ומבקשת על בניה. ואז נגזר כל אלו הנקמות שעתיד הקב"ה לעשות לאדום, ונגזר איך עתיד המלשין הזה לעבור (דפריי דף קפ"ה ע"א)

מכאן ולהלאה, כמה דיהבו ^ט ליה חולקא לאתפרשא מנהון, הכי נמי יהבין לשאר עמין, לאתפרשא מנהון לתתא.

(קט) תא חזי, ^ה מה הוא רזא דקרבנא, לקרבא ^א שעיר, ולא מלה אחרא. ואמאי שעיר בראש חדש, והכא נמי שעיר. אלא אי תימא בגין דאיהו סטרא דיליה יאות. אמאי לא ^ב הוי עז.

(קי) אלא מלה דא אצטריך, ואיהי ^ג אשתכחת למאריהון דחרשין, דכל ^ד עובדיהון ^ה במה דלא ^ו אתחבר ^ז בנוקבא. ^ח וע"ד שעיר ^ט לא אתחבר בנוקבא, בסטריין דיליה כלהו. עז כד אתחבר בנוקבא. ובגין דאיהו מלכא, יהבין ליה בגין יקרא דיליה, האי דלא אתחבר בנוקבא, ולא יהיב חיליה לאחרא. ודא אשתמודע לאינן חרשין, דמשתמשין בהני עובדי. ובגיני כך, שריין על ההוא שעיר, כל אינן חטאיהון.

(קיא) ות"ח, אע"ג דאיהו חולקא לההוא סטרא. אחרא, רזא הכא, כל הני סטריין אחרנין ^כ דלתתא, כלהו מסאבין יתיר. וכל מה דנחתין דרגין תתאין, הכי מסאבו דלהון יתיר. ובגין כך, בעז יתיר חולקהון, בגין דשערא ^ל דיליה תליא יתיר מבעירא אחרא, כמה דדינא דלהון תלי לתתא במסאבו. אבל האי

חלופי גרסאות

ט לון. ת מההוא. א מוסיף שעיר לקבל שעיר. ב ל"ג הוי. ג אשתכח. ד עובדין; עובדין דלהון ה כמה ו יהא ז בנוקבאי. ח ל"ג מן וע"ד עד ובגין. ט דלא. י ל"ג אחרא. כ מוסיף דלתתא ואקרון מצולות ים.

ב' השעירים

הסולם

מאמר

(קיא) ות"ח, אע"ג דאיהו וכו': ובוא וראה, אע"פ שהשעיר הוא חלק לסטרא אחרא, יש כאן סוד שבצד הטומאה, כל הבחינות שהם יותר למטה הם טמאים יותר, וכל מה שיורדות מדרגות התחתונות, כך הטומאה שלהם יותר, ומשום זה, בעז חלקם של הס"א הוא יותר, משום שהשערות שלו תלויות למטה יותר מבהמה אחרת, כמו שהדין שלהם תלוי למטה בטומאה. אבל מלכות הרשעה האחרת הזו, שהוא מלך של כל הסטרא אחרא, הטומאה שלו ברורה וזכה יותר ואינו בטומאה שלמה כאלו התחתונים. וע"כ נותנים לו ^א שעיר, שהשערות שלו אינן תלויות למטה ואינו חלק. אינו חלק, משום הטומאה שלו, ואינם תלויים למטה, כדי שלא יתחזק בו הטומאה כאלו מדרגות הסטרא אחרא שלמטה. וע"כ הוא ודאי שעיר, ולא דבר אחר.

פירוש. העז ששערותיו תלויות למטה. יורה על ג"ר דשמאל הנמשכים ממעלה למטה, שזהו טומאה חמורה. ושעיר שיש בו שערות אבל אינן נמשכות למטה. יורה על טומאה קלושה

(קט) תא חזי מה וכו': בוא וראה, מהו סוד הקרבן להקריב שעיר ולא דבר אחר. ולמה בראש חדש מקריבים שעיר וכאן ביוה"כ גם כן שעיר. אלא אם תאמר שזה הוא משום שהשעיר הוא צד שלו, יפה הוא, אבל למה לא היה עז, שהוא גדול ורק שעיר שהוא קטן.

(קי) אלא מלה דא וכו': ומשיב, אלא דבר זה צריך, דהיינו רק שעיר, והוא ידוע לכל בעלי כשפים, שכל מעשיהם במה שלא מתחבר בנקבה, וע"כ שעיר, שעוד לא נתחבר בנקבה, בצדדים שלו, של הס"א. הם כולם, והטעם, משום שאל אחר אסתורס ולא עביד פירי. אבל עז, הוא כשכבר נתחבר בנקבה, ועושה פירות ע"כ אינו בחלק הס"א. ומשום עוה"א הוא מלך, כמיש מלך זקן וכסיל, נותנים לו בשביל כבודו שעיר, שלא נתחבר בנקבה, ולא נתן כחו לאחר. שהוא מינו, כנ"ל, וזה נודע לכל אלו המכשפים שמשתמשים במעשים אלו. ומשום זה, שורים על השעיר ההוא כל חטאתם.

(דפריי דף קפ"ה ע"א *) דף קפ"ה ע"ב)

מלכו : חייבתא אחרא, מלכא דכלא בההוא סטרא, ברור איהו יתיר מסאבו דיליה, ולא מסאבו שלים כהני תתאי. ועל דא שעיר, דשער דיליה לא תליא, ולא שעיע. לא שעיע, בגין דההוא מסאבו דיליה. ולא תליא, בגין ׀ דלא יתתקף ביה מסאבו כהני תתאי, ועל דא ודאי שעיר ולא אחרא.

קיב) כפור, אמאי אקרי כפור, אלא בגין דנקי כל מסאבו, ואעבר ליה מקמיה, בההוא יומא. ועל דא, יום כפור : יומא דנקיותא, והכי קרינא ליה. כתיב ׀ כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם, כי היום הזה מבעי ליה, מאי כי ביום הזה. אלא בגין דאתדכי מקדשא לעילא, ׀ ואתנהיר, כתיב כי ביום הזה ׀ יכפר עליכם, יכפר וינקי בקדמיתא ביום הזה, בגין דיתדכי, ולבתר עליכם.

קיג) תו, יכפר ביום הזה, וינקי ליה בקדמיתא, ׀ וכל דא עליכם, בגינכון אצטריך לנקאה ליה, ולדכאה ליה בקדמיתא. יכפר, מאן יכפר. ׀ אלא ׀ דא הוא עלמא עלאה, ׀ דנהיר ונקי לכלא. וע"ד כלהו סטרינ בישין, ׀ דאקרון מצולות ים, אתעברו. וכמה דאינון מצולות ׀ ים תליין, הכי נמי תלייא שערא ת דיליה, ׀ דהוא סטרא ׀ דלהון, ושערא דההוא סטרא ׀ לא שעיע.

קיד) כגוונא דא כתיב, ׀ וכפר על הקדש מטומאת בני ישראל ומפשעיהם לכל ׀ חטאתם. דלא יכיל מקטרגא לשלטאה עלייהו ׀ ועל דא ביומא דכפור,

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

כ) (ויקרא טז) לעיל אות קג צ"ד. ל) (ויקרא טז) ל"ג חייבתא ; חייבא. ׀ דיתתקף ול"ג דלא. ח"ב ריט : ח"ג טו. רנה : נ ואתנקי ; מוסיף ואתנקי ואתנהיר. ׀ ל"ג יכפר עליכם. ע ועל. פ על דאיהו עלאה. צ הוא. ק דנקי. ר אתעברו דאקרון מצולות ים. ש ל"ג ים. ת דילה. א הוא ; כל ההוא. ב דלהו ג ולא ד מוסיף חטאתם, וכל חטאתם מבעי ליה אלא להנאה להון מכאן ולהלאה לכל חטאתם. ה ל"ג ועל דא.

מאמר

הסולם

בי השעירים

יכפר ביום הזה, שהוא מלכות, וינקא אותו תחילה, וכל זה שצריכים לנקותו, הוא עליכם, בשבילכם, צריכים לנקותו ולטהרו תחילה. יכפר. שואל, מי יכפר. ומשיב, אלא זה הוא עולם העליון, שהוא בינה, המאיר ומנקה הכל. וע"כ כל צדדים הרעים, הנקראים מצולות ים, נעברים. וכמו שאלו מצולות ים תלויות, אף כך תלויות השערות שלו, של השעיר, שהוא הצד שלהם דהיינו הס"א, והשערות של אותו הצד אינון חלקות, אלא קשות הרומזות על דינים.

קיד) כגוונא דא כתיב וכו' : כעין זה כתוב, וכפר על הקדש מטומאות בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם. דהיינו שלא יוכל המקטרג לשלוט עליהם. וע"כ ביום כפור, שהוא קנוח כל העונות ונקיון שלהם צריכים ישראל לטהר עצמם וללכת יחפי רגלים כמלאכים העליונים. חמשה עונים הם ביוהכ"פ, שהם

קלושה מבחינת ר"ק דשמאל, שנמשכות מעט אבל לא למטה. וכיון ששעיר לעזאזל נשלח למלך של הס"א, שאין טומאתו אלא מבחינת ר"ק דשמאל, ע"כ נשלח לו שעיר ולא עז. וזהו טעם נוסף על הטעם הנ"ל.

קיב) כפור אמאי אקרי וכו' : שואל, כפור, למה נקרא כפור. ומשיב, משום שמנקה כל טומאה ומעביר אותה מלפניו ביום הזה. וע"כ יום כפור, פירוש, יום של נקיון, וכך אנו קוראים אותו. כתוב, כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם. שואל, כי היום הזה היה צריך לומר, מהו כי ביום הזה. ומשיב, אלא משום שנטהר מקדש של מעלה, שהוא המלכות, והוא. ע"כ כתוב, כי ביום הזה יכפר עליכם, שפירושו יכפר וינקא תחילה ביום הזה, דהיינו המלכות, כדי שיטהר ויכפר אח"כ עליכם.

קיג) תו, יכפר ביום וכו' : עוד פירוש,

(דפו"י דף קפ"ה ע"ב)

דאיהו ח קנוחא דכל חובין, ונקיו דלהון. ו בעאן ישראל לנקאה גרמייהו, ו ולמהך יחפי רגלין, כמלאכי עלאין. חמש ענויין, בגין לאסתייעא בחמש סטרין עלאין, דיומא דכפורי אפיק לון, ואינון ח תרעין דיליה.

קטו) ואי שתיה קא חשיב, דאיהו מסטרא דיצחק, הא שית, ואע"ג דבכלל אכילה איהו, וכדין אינון שית, וענויא ח בתראה תשמיש המטה איהו, ובדרגא שתיתאה שכית, ולקבליה אנן עבדין ענויא דא.

קטז) כתיב ח ובעשור לחדש השביעי הזה, וכתוב ח אך בעשור לחדש. בעשור בעשירי מבעי ליה, מאי בעשור. אלא, בגין דהשתא ביומא דא, כל דרגין עלאין, אתיין אלין על אלין, למשרי על סיהרא, ולאנהרא לה. וכלהו ברזא דעשר, עד דסלקא למאה. וכד קיימא ברזא דמאה, כדין כלא חד, ואקרי יום הכפורים. ועל דא בעשור, כמה דאת אמר זכור שמור. דכלהו אתיין בגין לעשרא ולאנהרא ברזא דעשר.

קיו) אהדר האי סבא רישיה לקבליה דר"ש, ו ואמר ליה, הא ידענא דשאלתא תבעי בהאי, בעשור לחדש השביעי. ו א"ל ר"ש ודאי, ח בעשור יאות הוא. אי הכי הוא, אמאי סליק למאה, והא מקרא לא אתחזי, אלא דסליק לשבעין, משמע דכתיב בעשור לחדש השביעי, וכד מעשרי לשביעאה עשר זמנין, הא ודאי סליק לשבעין. א"ל, על דא אהדרנא רישא לגבך, דהא ידענא דחכימא אנת.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

טו) (במדבר כט) ח' רג: רנה: ט) (ויקרא כג) ו בעון. ו למהך מחייב רגלין; למהך מקרסי רגלין ח תבעין. ס בתרייתא. י כלהו. כ ואמר ליה ר' בא נא צ"ק. דרך אמת ח) הוא מלשון אכפרה פניו וגו'. (שמעון) הא ידענא שאלתא תבעי; ואמר ליה לר שמעון; ואמר ליה ר"ש. ו ליג א"ל ר"ש. ח בעשירי יאות הוא והכי הוא (אבל בעשור) אמאי; דא בעשירי יאות הוא והכי הוא אבל בעשור אמאי.

ובעשור לחדש השביעי

הסולם

מאמר

לומר, מהו בעשור. ומשיב, אלא משום שעתה ביום הזה, כל מדרגות עליונות באות אלו על אלו, דהיינו שנמשכות ע"ס שיש בהן ג"ר מאמא, לשרות על הלבנה, שהיא מלכות, ולהאיר לה, וכולן בסוד עשר, עד שעולות למאה, כי עשר פעמים עשר הם מאה. וכשהוא עומדת בסוד מאה, דהיינו שיש לה ג"ר, אז הכל אחד, שהמלכות היא אחד עם אמא, ונקראות שתיהן יום הכפורים. וע"כ נאמר, בעשור שהוא לשון מקור, כש"א, זכור או שמור. משום שעשירי היה משמע שיוורה על המלכות לבדה שהיא ספירה עשירית, אבל בעשור, שהוא לשון מקור, יורה על כל עשר ספירות ביחד, שכולם באות מאמא כדי לעשר לכל ספירה ולהאיר בסוד עשר, דהיינו שכולל גם ג"ר. קיו) אהדר האי סבא וכו': החזיר סבא ההוא ראשו כנגד ר"ש, ואמר לו, יודע אני שיש

שהם אכילה ושתיה, רחיצה, סיכה, נעילת הסנדל, ותשמיש המטה, כדי להעזר מחמש צדדים העליונים, שהם חגית נ"ה, שיום הכפורים, שהוא בינה, הוציא אותם, והם שערים שלה.

קטו) ואי שתיה קא חשיב וכו': ואם חושבים שתיה, לעינוי מיוחד, הרי יש ששה עינוים, משום ששתיה הוא מצד יצחק, שהוא גבורה, ואכילה הוא מצד אברהם שהוא חסד, וע"כ הם ששה, ואע"פ ששתיה הוא בכלל אכילה, ואז הם ששה, ועינוי האחרון, תשמיש המטה הוא ונמצא במדרגה הששית, שהוא יסוד, וכנגדו אנו עושים עינוי הזה.

מאמר ובעשור לחדש השביעי

קטז) כתיב ובעשור לחדש הזה, וכתוב, אך בעשור לחדש, שואל, כתוב בעשור, בעשירי היה צריך (דפויי דף קפ"ה ע"ב)

קִיחַ) ת"ח, תרין רוזין הכא, חד דהא סיהרא חדש השביעי אקרי, ובג"כ אקרי חדש השביעי עשור, נ בגין דקא מנהרין ס לה עשר זמנין, הא מאה. ותו, האי מלה דקאמרת, ודאי לשבעין סליקא בהאי יומא, וּבדרגא דשבעין איהו, ובדרגא דמאה איהו. לדרגא דמאה פ לאשלמא ולאנהרא. ז ובהאי דרגא דשבעין, דהא ביומא דא נטיל לכל עמא דישראל למידן, וכלהו קיימין בנשמתא יתיר מגופא, דהא ביומא דא ענויא דנפשא איהו, ולא מגופא, כמה דאת אמר ועניתם את נפשותיכם כי כל הנפש אשר לא תעונה. והאי יומא נטיל לכל נפשאן והוּו ברשותיה, ואי לא קיימא ק ברזא דשבעין, לית ר ליה רשו ס בנפשאן, דקיומא דנפשאן ברזא * ת דשבעין, כד"א ט ימי שנותינו בהם שבועים שנה וגו'. קיט) ואי תימא א נפשאן דרביי דלא אשלימו לשבעין שנין לא שלטא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ס (תהלים ז) חיי שרה יג צ"א. נ ל"ג בגין. ס ליה. ע ל"ג מן ובדרגא עד ובהאי. פ לאשלמא. צ ל"ג ובהאי; ובדרגא ול"ג ובהאי. ק ברשותא; מוסיף ברזא וברשותא. ר ל"ג ליה; לה; רשו לה. ט לנפשאן; מוסיף לקיימא תמן. ת מוסיף דשבעין אינון. א לנפשאן.

מאמר

הסולם

ובעשור לחדש השביעי

כמו שנאמר ימי שנותינו בהם שבועים שנה. פירוש. שנתבאר לעיל (באות צ"ח) שביום הכפורים המלכות עולה לאמא, ומקבל ממנה תחילה הנקודה שלה שהיא שורש בין לחריבו דעלמא ובין דישובא דעלמא, שמבחינה זו אנו עושים התקון של שעיר אחד לה, ושעיר אחד לעזאזל. ואח"כ מקבלת מאמא מוחין השלמים דפנים. שהם ג"ר. ואלו המוחין השלמים דפנים הם מדרגת מאה של המלכות ביום ההוא. ואלו המוחין שמקבלת בנקודה דבינה. הם בחינת מוחין דו"ק, להיותם מבחינת קו שמאל דאמא בלבד, וע"כ נצטוינו בחמשה עיניזם הנוהגים בקו שמאל דאמא מטרם ביאת קו אמצעי ליחד הקוין. ואלו המוחין דו"ק הם סוד שבועים, שיוורה שהוא חסר ג"ר דפנים. ואלו המוחין הם שלמות הנפש. וע"כ כתוב והנפש אשר לא תעונה. כי החכמה דשמאל מתגלה רק במלכות, (כנ"ל בראשית א' דף רע"ז ד"ה ועוד כמה ע"ש) ואור המלכות הוא אור הנפש. וז"ש, קיומא דנפשאן ברזא דשבעין ששלימות הנפש הוא דוקא מהמוחין של המלכות שהם בבחינת שבועים, שהיא מקבלת ע"י ה' עיניזם. כי המוחין שהם בבחי' מאה, שהם ג"ר דפנים, אין שם עוד בחינת שבועים, שהם חכמה דשמאל. (כנ"ל אות צ"ט ובהסולס (ס).

קיט) ואי תימא נפשאן דרביי וכו': ואם תאמר, הרי נפשות הילדים, שלא השלימו לשבועים

שיש לך שאלה בכתוב, הוזה, בעשור לחדש השביעי. א"ל ר"ש ודאי, בעשור, יפה הוא מה שאמרת שיוורה על עשר, אבל אם כן הוא, למה עולה למאה, והרי מן הכתוב אינו משמע אלא שעולה לשבועים, שכתוב, בעשור לחדש השביעי, וכו', וכשמעשרים לשביעי עשרה פעמים, הרי ודאי שעולים לשבועים. אמר לו, על זה החזרתי ראשי אליך, כי אני יודע שחכם אתה.

קִיחַ) ת"ח תרין רוזין וכו': בוא וראה ב' סודות יש כאן. א' כי הלבנה, שהיא מלכות, נקראת חדש השביעי, ומשום זה נקרא חדש השביעי עשור, שאומר ובעשור לחדש השביעי, משום שמאירים לה עשרה פעמים. דהיינו ע"ס, ועשר פעם עשר הוא מאה. ועוד יש כאן סוד, כי דבר ההוא שאמרת, אשר בעשור יורה, להעשיר את השביעי, ודאי הוא שעולה לשבועים ביום ההוא. באפן שהיא במדרגת שבועים ובמדרגת מאה, היא במדרגת מאה להשלים אותה בג"ר ולהאיר לה. והיא במדרגת שבועים, כי ביום הזה לוקחת המלכות לכל עם ישראל לדון אותם, וכולם עומדים בנשמה יותר מבגוף, כי ביום הזה עיני הנפש הוא, ולא הגוף, כש"א, ועניתם את נפשותיכם כי כל הנפש אשר לא תעונה. שיום ההוא לוקח לכל הנפשות והם ברשותו, ואם לא היתה עומדת בסוד שבועים, לא היה לה רשות בנפשות, כי קיום הנפשות הוא בסוד שבועים, דמיין דף קפ"ה ע"ב * דף קפ"ו ע"א)

בהו. ודאי שלטא בהו, אבל לא בשלימו, כמאן דזכי יומין סגיאין לפקודי אורייתא, ^ג ועכ"ד בכלהו שבעין שנין אזלא. ועל דא תנינן אחד המרבה ואחד הממעיט. מאן ^ג אחד. ^ד ביחודא דשבעין שנין, מאן דאסגי, ומאן דאמעט. (קכ) ועל דא, ביומא דכפורי אעבר בכלהו ^ה שבעין, ואשתלים האי דרגא, בכלהו, וכל נשמתין סלקין קמיה, ודאין להון בדינא, וקב"ה חייס עליהו דישאל ביומא דא. מאן דלא אעבר טינא מרוחיה לכפרא ^ז עליה, כד סליק צלותיה בהאי יומא, טבע בהווא אתר דאקרי רפש וטיט, ואיהו מצולות ים ולא סליק לאתעטרא ברישא דמלכא.

(קכא) ביומא דא לא אצטריך בר נש לפרשא חטאוי קמי אחרא, בגין

חלופי גרסאות

ב וע"ד. ג תת. ד דא יחודא. ה ל"ג שבעין. ו מוסיף בכלהו שבעין. ז מוסיף עליה ביומא דא

ובעשור לחדש השביעי

הסולם

מאמר

ביום הכפורים. שההארה מרובה. מאן דאמעט, ה"ס ילד, דהיינו אפי זוטרי, שאין לו מוחין דפנים רק מוחין דשמאל האלו לבד, שההארה מועטת מאד. ובזה תבין הרמז הנ"ל (שבאות ע"ט) אערעו בחד סבא, וזהו אחיד בידיה חד ינוקא, דהיינו שר"ש הכיר בו, שהוא זקן ויש לו מוחין דפנים, ועכ"ז הוא אוהו בידו, ילד אחד, שה"ס מוחין דר"ק הנ"ל, שהם בחינת אחורים, אמנם האירו בו הארה מרובה, בשביל שהיה לו גם מוחין דפנים, שה"ס זקן. והיה בבחי' אחד המרבה. וכל דברי הסבא, הם מב' בחינות מוחין האלו.

(קכ) ועל דא ביומא וכו': וע"כ ביום הכפורים, עוברת המלכות בכל אלו שבעים, שהם המוחין דשמאל כנ"ל, ונשלם מדרגה זו. דחכמה, בכל הספירות שכל ספירה מז"ס קנתה בחינת ג"ר ונעשים עשר ספירות, אלא שאין שם ג"ר הכוללים, וע"כ הם ע', וכל הנשמות עולות לפניו ודן אותם בדין, כי המוחין דע' שנה הם בסוד הדין, כנ"ל, והקב"ה מרחם על ישראל ביום הזה, ומשפיע להם המוחין מבחינת מאה, כנ"ל, מי שלא העביר הלכלוך מרוחו לנקות אותו, כשתפלתו עולה ביום ההוא היא טובעת במקום ההוא שנקרא רפש וטיט, שהוא סמאל ולילית, והוא מצולות ים, ואין תפלתו עולה להתעטר בראש המלך. טינא, פירושו לכלוך, שצריכים לכפר אותו. כי על רפש וטיט, מתרגם טין וסין, (ישעיה נ"א, כ').

(קכא) ביומא דא לא וכו': ביום הזה אין אדם צריך לגלות חטאיו לפני אחר. משום שהרבה

לשבעים שנה, תאמר שאין המלכות שולטת בהם. ומשיב, ודאי שולטת בהם, כי מוחין דר"ק אלו ה"ס אפי זוטרי שה"ס הילדים. אבל לא בשלמות כמי שזכה לימים רבים למצות התורה, ועם כל זה בכולם הולכים השבעים שנה. הן בילדים והן בזקנים, ועל זה למדנו, אחד המרבה ואחד הממעיט. מהו אחד. היינו היחוד של ע' שנים: של מי שמרבה דהיינו זקן, ושל מי שממעט. דהיינו ילד.

פירוש. השבעים שנה שהמלכות מקבלת ביום כפור מאמא, בסוד ה' עיגולים, היא מקבלת בעת שיש לה גם מוחין דפנים שה"ס מאה עשר פעם עשר כנ"ל. וע"כ גם המוחין דשמאל שמקבלת בסוד עיגולי נפש הם נעשים אורות מרובים בסוד ע' שנה. וסוד המוחין דשמאל שהילדים מקבלים, שהם בחינת אפי זוטרי היינו שמאל בלי ימין, הנמשכים ממצב הא' של הנוקבא, (כנ"ל בהקדמת ספר הזוהר דף יוד ד"ה ואלמלי, ודף י"א ד"ה ובגין עש"ה) שהמוחין אלו אינם מאירים אלא מעט מאד. וז"ש, ודאי שלטא בהו, אבל לא בשלימו כמאן דזכי יומין סגיאין לפקודי אורייתא, כי מי שזכה לפקודי אורייתא שה"ס קו האמצעי הנקרא תורה, מאירים בו אפילו המוחין דשמאל בבחינה מתוקנת וע"כ זכה לימים רבים. וזהו שמרמו, אחד המרבה ואחד הממעיט. מהו אחד. ביחודא דשבעין שנין, שהמוחין דחכמה דשמאל ה"ס אחד שבהם ב' בחינות, מאן דאסגי, ה"ס זקן המשמש במוחין דשמאל אלו, כמו המלכות (דפו"י דף קפ"ו ע"א)

דכמה אינזן דנטלי ההיא מלה, וסלקי לה לעילא, ואית סהדין בההיא מלה. ומה (ט) משוכבת חיקך שמור פתחי פיך, כל שכן אינזן דאזלי ועייני ׀ לקטרגא לזן, וסהדי עליה. וכל שכן דחציפו איהו לקמי ׀ כלא, וחלול שמא דקב"ה. וע"ד כתיב, (ז) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך.

קכב) פתח ואמר, (ח) החדש הזה לכם ראש חדשים וגו', וכי ׀ כלהו זמנין וחדשין לאו אינזן דקב"ה. ׀ אלא החדש הזה לכם, דילי איהו, אבל אנא מסרית ליה לכוזן, דלכוזן איהו באתגליא, אבל שביעאה דילי איהו, וע"ד איהו בכסה, ולא באתגליא. ירחא דלכוזן, איהו ׀ בסדורא, כסדר דאתון אביב, ׀ דאיהו אב"ג.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (מכאן ז) לך קא צ"א זהר חדש מט ט"ב ש"ו. (ז) (קהלת ה) יתרו קט צ"ה. (ח) (שמות יב) יתרו מו צ"ג. (ט) (מכאן ז) לך קא צ"א זהר חדש מט ט"ב ש"ו. (ז) (קהלת ה) יתרו קט צ"ה. (ח) (שמות יב) יתרו מו צ"ג.

ז דאיהו י"ב רזא דג' ואיהו אב"ג כסדורא דאתון.

מאמר

הסולם

ובעשור לחדש השביעי

ב' וכו'. ואני בסדר למפרע, תשרי, שהוא ממעלה למטה, שהאותיות יורדות בחשבון, תחילה ת, אח"כ יורד לש, ואח"כ לר. (כנ"ל אות ק"י).

ביאור הדברים. פרצוף המלכות נקראת שנה, שבו י"ב חדש. ששה חדשים הם מחזה ולמעלה שהם חג"ת נה"י, שמתשרי עד אדר. וששה חדשים מחזה שלה ולמטה שהם חג"ת נה"י שמניסן עד אלול. ואע"פ שמחזה ולמעלה הוא חג"ת ומחזה ולמטה הוא נה"י, אמנם כלולים הם זה מזה, וע"כ יש חג"ת נה"י למעלה, וכן למטה. ונודע, שהמלכות מחזה שלה ולמעלה היא בחינת בינה, ושם היא באתכסיא, ומחזה ולמטה נחשבת לבחינת עצמה, ושם היא באתגליא. וז"ש, דלכוזן איהו באתגליא, כי החדש ניסן שהוא מחזה ולמטה, הוא באתגליא שהאורות מתגלים. אבל שביעאה דילי איהו וע"ד איהו בכסה ולא באתגליא, כי החדש תשרי, הוא מחזה ולמעלה, ששם בחינת בינה, ושם הוא באתכסיא וזהו עד חדש אדר אלא כיון שתחלת הכסוי מתחיל בתשרי, ע"כ מזכיר רק תשרי. וכן הגילוי של חדש ניסן נמשך עד אלול. אלא כיון שבו תחילת הגילוי מזכיר הכתוב רק ניסן. וע"כ נקרא ראשון לחדשי השנה, דהיינו ראשון לאורות מגולים. כמו שהזהר ואמר בט"ו תשרי משום שבו מתחיל הגילוי כמ"ש להלאה אות סכ"ג) וז"ש ירחא דלכוזן וכו' אב"ג אבל

שהרבה מקטרגים הם, הלוקחים מלה זו שגילה, ומעלים אותה למעלה, ומעידים על מלה ההוא, ומה אם הכתוב אומר, משוכבת חיקך שמור פתחי פיך, כל שכן אלו המקטרגים ההולכים אחריו ומעיינים איך לקטרג עליו ולהעיד עליו. וחוץ מזה, כל שכן שהוא מחוצץ כלפי כל, שאינו בוש לגלות חסאיו, והוא חלול השם של הקב"ה. וע"כ כתוב, אל תתן את פיך לחטיא את בשרך.

קכב) פתח ואמר החדש וכו': פתח ואמר, החדש הזה לכם ראש חדשים וגו', ושאל, וכי כל הזמנים והחדשים אינם של הקב"ה, ולמה אומר החדש הזה לכם. ומשיב, אלא החדש הזה לכם, פירושו, שלי הוא, אבל אני מסרתי אותו לכם, שלכם פירושו שהוא בגילוי. כלומר, שהאורות מגולים בו לישראל. אבל החדש השביעי שלי הוא, וע"כ הוא בכסה, ולא בגילוי כמ"ש בכסה ליום חגיגנו. וכל ענין כיסוי וגילוי האורות, הכונה היא להארת החכמה. החדש שלכם הוא בסדר הא"ב. כסדר האותיות אביב, כי ניסן נקרא חדש האביב. שהוא אב"ג, כי י"ב של אביב הוא סדר ג' כי יוד במספר קטן הוא א', ונמצא אותיות אביב שהן אב"ג. אבל חדש השביעי שלי הוא ע"כ מתחיל שמו מסוף האותיות של אלפא ביתא, דהיינו תשרי. מהו הטעם. אתם בסדר ישר אב"ג שהם ממטה למעלה, כלומר שהאותיות עולות בחשבון, תחילה א' אח"כ

(דפריי דף קפ"ו ע"א)

י"ב איהו רזא ס דג'. אבל ירחא שביעאה ע דילי פ איהו מסופא ז דאתון. מאי טעמא. ק אתון מתתא ר לעילא, ואנא מעילא לתתא. קכג) האי דילי. ברישא דירחא, אנא איהו ס באתכסיא. בעשרה דירחא, אנא איהו, בגין דאנא בחמש קדמאי, ובחמש אחרנין, ובחמש תליתאי. בקדמיתא דירחא אנא איהו, בגין חמשה יומין. בעשרה דירחא אנא איהו, בגין חמש יומין אחרנין. ת בט"ו דירחא אנא איהו, א בגין חמש תליתאי. קכד) מ"ט כולי האי. בגין דכל ירחא דא מעלמא עלאה איהו, ועלמא עלאה ברזא דחמש איהו, בכל זמנא וזמנא, ובגיני כך ירחא דא איהו בכסה, ולא באתגליא, בגין דעלמא עלאה בכסה איהו, וכל מלוי באתכסיא. וירחא דא דקב"ה ב איהו בלחודי. כיון דמטא יומא דחמיסר, כדין ג גליא. כלא איהו

חלופי גרסאות

ס מוסיף דג' ואיהו אב"ג כסדרא דאתון. ע דיליה. פ ל"ב איהו. צ תשרי; מוסיף דאתון תשרי. ק אתון. ר ל"ב לעילא. ש באתפיסא; מוסיף באתכסיא באתפיסא. ת ל"ב בט"ו דירחא. א ל"ב בגין חמש תליתאי. ב מוסיף איהו הוי. ג ל"ב גליא; גילויא איהו בחדותא ול"ב כלא איהו מטא.

ובעשור לחדש השביעי

הסולם

מאמר

וזה אמרו, בקדמיתא דירחא אנא איהו, דהיינו שאני הוא במכוסה ואינו שלכם באתגליא. בגין חמשה יומין, משום שהם ה' ימים חג"ת נ"ה מקו ימין שלמעלה מחזה. בעשרה דירחא אנא איהו, במכוסה ואינה שלכם באתגליא. בגין חמש יומין אחרנין, משום שהם ה' ימים חג"ת נ"ה השניים דהיינו קו השמאל שלמעלה מחזה. בט"ו דירחא אנא איהו, בחמשה עשר לחדש, כלומר עד חמשה עשר לחדש. אני הוא באתכסיא ואינו שלכם באתגליא. בגין חמש תליתאי, משום שהם ה' ימים חג"ת נ"ה השלישים, דהיינו קו האמצעי שלמעלה מחזה, וע"כ עד חמשה עשר בחדש האורות מכוסים ואינו שלכם. אבל מחמשה עשר ולמעלה מתגלים האורות כי חמשה עשר ה"ס נקודת החזה שממש מתחיל גילוי האורות כמ"ש לפנינו.

קכד) מ"ט כולי האי וכו'; שואל, מהו הטעם שהוא מכוסה כל כך, דהיינו עד חמשה עשר לחדש. ומשיב, משום שכל החדש הזה הוא מעלמא עלאה, דהיינו מבינה, כי ששה חדשים הראשונים הם מבינה כנ"ל, ועולם העליון הוא בסוד חמש בכל זמן וזמן, כלומר, בכל קו וקו יש בו חמש ספירות חג"ת נ"ה, ומשום זה חדש הזה הוא במכוסה ולא בגילוי, כי עולם העליון הוא במכוסה, וכל דבריו במכוסה. וחדש הזה הוא של הקב"ה בלבד, ואינו

אבל ירחא שביעאה דילי איהו מסופא דאתון וכו'. כי כשהאורות כסדרן יורה על גילוי האורות, שכל פעם האורות מתרבים וכשהאורות למפרע כמו תשרי יורה כיסוי האורות, שהולכים ומתמעטים בחשבון. וכמו שהוא בכללות כן הוא בפרטות, דהיינו בכל חדש וחדש מ"ב חדשים, אשר חצי החדש הראשון הוא בבחינת למעלה מחזה, והאורות מכוסים. ומחמשה עשר יום ולהלאה הוא למטה מחזה, והאורות מתגלים. כמו שמבאר והולך.

קכג) האי דילי, ברישא וכו'; החדש הזה השביעי הוא שלי, בתחילת החדש אני הוא. במכוסה, בעשור לחדש אני הוא במכוסה, משום שאני בחמשה ימים הראשונים של החדש, ובחמשה ימים האחרים ובחמשה ימים השלישים. בתחילת החדש אני הוא משום שהוא ה' ימים הראשונים, בעשור לחדש אני הוא, משום שהוא ה' ימים האחרים, בט"ו לחדש אני הוא, משום שהוא חמשה השלישים. פירוש. שהחדש נחלק ג"כ לשנים על החזה כמו י"ב חדשי השנה כנ"ל בדבור הסמוך. ויש בו ג' קוין למעלה מחזה, שהם בינה, והם מכוסים עד החזה וג' קוין מחזה ולמטה הם בחינת המלכות עצמה והם מגולים. וכיון שהקוין נמשכים מבינה, שכוללת חמשה ספירות חג"ת נ"ה, ע"כ יש בכל קו ה' ספירות.

(דפו"י דף קפ"ו ע"א)

מטא בחדתותא דסיהרא, וסיהרא אשתלימת, ואתנהירת מאימא עלאה, וקיימא לאנהרא לתתאי מגו נהורא דלעילא, וע"ד אקרי ראשון, כד"א (ק) ולקחתם לכם ביום הראשון. עד השתא קיימי כלהו יומין ברזא עלאה, מכאן נחתין : לרזא תתאה.

קכה) ת"ח, ה מיומא עלאה הוּו אלין יומין קדמאין, רזא דעלמא עלאה, מאן דאין דינא דעלמא, דהא דינא לא אשתכח בהאי עלמא, אלא מדינא תתאה, ו דדא (ו) אלהי כל הארץ יקרא. דאי תימא דינא דעלמא דאין לעילא, א"ה לא אתקרי עלמא דחירו, עלמא דנהירו : דכל עלמין. עלמא דכל חייין, ה עלמא דכל חירו. ואי תימא מדינא דיצחק. אי איהו אתער דינא לגבי האי עלמא, לא יכלין כל עלמא למסבל, ו דההוא אשא תקיפא עלאה, לא אית מאן דסביל ליה, אלא אשא דלתתא, דאיהו אשא דסביל אשא.

חלופי גרסאות

מסורת החר

(ק) (ויקרא כג) משפטים קנט צ"ק. (ו) (ישעיה נד) ד ברזא. ה מוסיף אי מיומא. ו רזא ; דהא ; רזא דאלקי. ז ל"ג דכל עלמין. ח ל"ג עלמא דכל חירו. ט וההוא. י דאית.

ובעשור לחדש השביעי

הסולם

מאמר

העולם נידון למעלה, בבינה, א"כ לא היה הבינה, נקרא : עולם החירות, עולם שבו האורות של כל העולמות, עולם שבו כל החיים, עולם של כל החירות. וכיון שהבינה נקרא בכל השמות האלו, איך תאמר שיש בה דין לדון העולם. ואם תאמר, שהוא מדינו של יצחק, דהיינו הקו שמאל של הבינה, זה אי אפשר, כי אם היה מעורר דין לעולם הזה, לא היו יכולים כל העולם לסבול. כי אש חזק העליון הזה, של קו שמאל דבינה, אין מי שיוכל לסבול חוץ מאש שלמטה שהוא מלכות, שהיא אש הסובל אש.

פירוש. הקו שמאל דבינה, שה"ס יצחק, להיותו במקום ג"ר, נמצא כל התעוררות שלו נבחן להמשכת החכמה ממעלה למטה, שהוא דין קשה מאוד. שהעולם לא היה יכול לסבול. משא"כ המלכות, שאע"פ שגם היא נמשכת מקו שמאל דבינה, שהוא אש חזק, עכ"ז כיון שהיא בחינת אור נקבה, המאירה רק ממטה למעלה אין הדין שבה קשה כל כך, והעולם יכול לסבול. ונמצא שהאש של קו שמאל דבינה אינו נתעורר רק להמלכות, שהיא אש שלמטה והמלכות יכולה לסבול, משום שהיא אור נקבה, וז"ש דההוא אשא תקיפא עלאה לא אית מאן דסביל ליה אלא אשא דלתתא. כי מתהפך בה לתורת הנקבה-המאירה

ואינו לכם, כיון שמגיע יום חמשה עשר לחדש שה"ס נקודת החזה כנ"ל בדבור הסמוך, אז מתגלה. כי מחזה ולמטה, הן בבחינת כללות השנה, שהוא ניסן, והן בבחינת כל חדש, שהוא יום החמשה עשר, כבר נחשב לבחינת המלכות עצמה והאורות מתגלים. הכל מגיע להתחדשות הלבנה, שכל האורות שהיו מכוסים מחזה ולמעלה באים מחזה ולמטה בהתחדשות הלבנה, שהוא מלכות, כי מחזה ולמטה כבר הוא בחינת הלבנה עצמה, ולא בינה. וע"כ הלבנה נשלמת והאירה מאמא עלאה, שהיא בינה, ועומדת להאיר למטה מן האורות שלמעלה. וע"כ נקרא יום חמשה עשר לחדש בשם ראשון, כמש"א ולקחתם לכם ביום הראשון כי עד עתה, דהיינו עד יום חמשה עשר, עמדו כל הספירות בסוד עולם העליון, שהוא בינה, מכאן מיום ט"ו, יורדים הספירות לסוד עולם התחתון, שהוא המלכות, וע"כ האורות מתגלים, וכיון שיום ט"ו הוא הראשון לאורות המגולים, ע"כ נקרא ראשון.

קכה) ת"ח מיומא עלאה וכו' : בוא וראה, מיום העליון, דהיינו מבינה, היו אלו ימים הראשונים, שמקודש ט"ו לחדש, שה"ס עולם העליון, בינה, שואל, א"כ מי דן דין העולם בראש השנה שהרי דין אינו נמצא בעולם הזה אלא מדין עולם התחתון, שזה אלקי כל הארץ יקרא. כי אם תאמר, שדין (דפוי דף קפ"ו ע"א)

קכו) אלא, כמה דעלמא דא עלמא תתאה דכלהו עלמין. הכי נמי כל דינוי מעלמא תתאה, דאלהים שופט. ודא אקרי דינא עלאה על האי עלמא, ובגין דאיהו דרגא שביעאה, לא גזיר גזרה על בר נש, אלא מעשרין שנין ולעילא. קכו) אשגח האי סבא בר' שמעון, וחמא ליה דולגין עינוי דמעין. אמר רבי שמעון, אי כה היא שביעאה, אמאי * מעשרין שנין ולעילא. אמר ליה, זכאה מאן דמליל על אודנין דשמעין.

קכח) ת"ח, בי דינא דלתתא בארעא, לא גזירין דינא על בר נש, עד תליסר שנין. מאי טעמא. בגין דשבקין שבע שנין לשביעאה, אלהי כל הארץ יקרא. ולית רשו לבר נש באינון שבע. ואינון שבע, לא שראן אלא על תליסר : דלתתא, דאינון כורסייא לגביה, ובגין כך, כל גזירין, וכל דינין דלתתא, מאינון שבע שנין דלתתא, כללא דעשרין שנין איהו.

חלופי גרסאות

כ הוּא ; הכי ; הכי הוּא. ל מוסיף דלתתא בארעא.

ובעשור לחדש השביעי

הסולם

מאמר

שהם כסא אליו, ומשום זה, כל הגזרות וכל הדינים שלמטה, הם מאלו שבע שלמטה, שהוא הכלל של עשרים שנה. פירוש. בכל מצב של המלכות שיש בו דין, היא נקראת בית דין. ויש בה ב' מצבים של קטנות שהם דינים. א) כשמקבלת רק מבחינת נקודת החול, שאז יש בה נפש רוח דקטנות. ודינים אלו הם בחינת דינים דנוקבא, ונקראת אז בית דין של מטה. מצב הב' הוא כשמקבלת מבחינת נקודת השורק, דהיינו שהיא עולה ומלבשת את הקו שמאל של בינה. שאז היא בבחינת חכמה בלי חסדים, (כנ"ל אות צ"ח) שאז משגת נשמה דקטנות. ודינים אלו נקראים דינים דדכורא, ונקראת אז בית דין של מעלה, מטעם שדינים אלו נמשכים מג"ר, דהיינו מנשמה דקטנות. והנה המלכות נקראת שבע, כנ"ל, וע"כ נפש רוח ונשמה שלה הם ג' פעמים שבע. באפן, שבמצב הא' דקטנות שאין לה רק נפש רוח דקטנות יש בה ב' פעמים שבע, שהם י"ד. ובמצב הב' דקטנות שיש לה גם נשמה, יש בה ג' פעמים שבע, שהם כ"א. וז"ס שבית דין של מטה הנמשך ממצב הא' של הקטנות דמלכות, אינם מענישים עד י"ג שנה ויום א', כי יום א' בשנה חשוב שנה, ויש שם ב' פעמים שבע, שהם י"ד, כעין בית דין של מטה, שהוא נפש רוח דקטנות שבמלכות. אבל בית דין של מעלה, שהוא בחינת נשמה דקטנות אינם מענישים עד כ' שנה ויום א', שיום א' בשנה

המאירה רק ממטה למעלה. שזה אינו קשה כל כך והעולם יכול לסובלו וכיון שרה"ש היא מחזה ולמעלה שהוא בינה, קשה מי דן את העולם, כי בינה עצמה הוא עולם החירות, והקו שמאל שלה אם יתעורר לבדו, לא היה העולם יכול לסבול. קכו) אלא כמה דעלמא וכו' : ומשיב, אלא כמו שעולם הזה שלנו, הוא עולם התחתון של כל העולמות, כך כל דינין שלו הם מעולם התחתון שבאצילות, שהוא המלכות, הנקרא אלקים שופט, ודינים שלה נקראים דין עליון ביחס עולם הזה התחתון שלנו. וע"כ נבחנו כלפינו כמו דינים דבינה. ומשום שהיא מדרגה השביעית של ז"א, אינו גזיר גזרה על האדם אלא מעשרים שנה ולמעלה.

קכו) אשגח האי סבא וכו' : הביט זקן ההוא ברבי שמעון, וראהו שעניו נוזלים דמעות, אמר רבי שמעון, אם היא שביעית, למה היא דנה את האדם מעשרים שנה ומעלה. אמר לו, אשרי מי שמדבר לאזנים ששומעות.

קכח) ת"ח בי דינא וכו' : בוא וראה, בית דין שלמטה בארץ, אינם גוזרים דין על האדם, עד י"ג שנה. מהו הטעם. הוא משום שעוזבים שבע שנים לשביעי, אשר אלקי כל הארץ יקרא. ואין רשות לאדם באלו שבע, ואלו שבע אינם שורים אלא על י"ג שלמטה. (דפו"י דף קפ"ו ע"א *) דף קפ"ו ע"ב)

קכט) ודינא דעלמא בר"ה, על ידא דהאי דרגא איהו, דאיהו ממש קיימא בדינא על בנוי^נ בהאי עלמא, בגין לאתדכאה לגבי עלמא עלאה, בגין דלית ליה סיוע לסלקא ולאדכאה אלא מגו תתאי.

קל) וכד ישראל אינון בחמיסר יומין, כדין נטיל לבנוי, לפרשא גדפוי עלייהו, ולמחדי עמהון. וע"ד כתיב ולקחתם לכם ביום הראשון, פרי דא, איהו אילנא דאקרי עץ פרי, ואשתכח ביה פרי. עץ הדר: כד"א^ט הוד והדר לפניו. מ"ט אקרי הדר, ומאן איהו הדר. נ אלא דא צדיק.

מסורת הזהר

(ט) (תהלים צו) ב"ב רטו צ"ב.

חלופי גרסאות

מ בעלמא ול"ג בהאי. נ ל"ג אלא.

מאמר

הסולם

ובעשור לחדש השביעי

לגביה^א ושבע הג', שהם נשמה דקטנות, אי אפשר שיתגלו זולת אחר שכבר המלכות השיגה י"ג שנים מנפש רוח דקטנות, הנחשבים לכסא לשבע הג', ובגין כך כל גזרין וכל דינין דלתתא, דהיינו הגזירות והדינים הנמשכים לבני אדם המטה שהם, מאינון שבע שנין דלתתא שה"ס ב"ד של מעלה, דהיינו שבע הג' של המלכות, שהוא עולם התחתון, שהוא נשמה דקטנות של המלכות, הם כללא דעשרין שנין, דהיינו ששבע הג' כולל בהכרח גם ב"פ שבע של נפש ורוח, כנ"ל, וכולל עשרים שנה, שב"ד של מעלה, דהיינו הנשמה דקטנות המלכות, מענישים אן. כמבואר.

קכט) ודינא דעלמא בר"ה וכו': והדין של העולם בראש השנה, על ידי מדרגה הזו היא דהיינו הנשמה דקטנות המלכות שהוא שבע הג' שהיא ממש עומדת בדין על בניה בעולם הזה, כדי להטהר אל עולם העליון, דהיינו כדי לקבל המוחין דגדלות מבינה, משום שאין לה עזרה לעלות ולהטהר אלא מתוך התחתונים. דהיינו שישונו בחשובה ויעלו מ"ן.

מאמר ד' מינים

קל) וכד ישראל אינון וכו': וכשישראל הם בט"ו יום בחדש השביעי, אז הקב"ה לוקח את בניה, לפרוש כנפיו עליהם ולשמש עמהם. וע"כ, כתוב ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר, פרי זה, הוא אילן הנקרא עץ פרי דהיינו המלכות שנמצא בו פירות. עץ הדר, הוא כש"א, הוד והדר לפניו. מהו הטעם שנקרא הדר, ומי הוא הדר, אלא הוא צדיק, דהיינו יסוד. ונקראת המלכות פרי עץ הדר, דהיינו המלכות המושפעת מן היסוד הנקרא הדר.

אמאי

בשנה חשוב שנה, ויש שם ג"פ שבע שהם כ"א.

וח"ש לעיל (אות קכ"ו) כמה דעלמא דא עלמא תתאה דכלהו עלמין, הכי נמי כל דינוי מעלמא תתאה, שהעולם שלנו אינו יכול לקבל רק ממלכות, ולא מבינה, ודא אקרי דינא עלאה על האי עלמא, שהדין של ראש השנה, אע"פ שבא ממלכות, נחשב כדין עליון הבא מבינה, כלפי עולם הזה שלנו. כי דין זה של ראש השנה הוא מחמת הלבשת המלכות את קו השמאל של הבינה, (כנ"ל) אות צ"ב בסולם ד"ה ביאור) שהוא דינים דדכורא ובחינה נשמה דקטנות של המלכות. וע"כ נחשב כלפינו לבחינת בינה, כי המלכות עולית אז לבינה, ונחשבת אז המלכות בינה ממש, כלפינו אנו. ובזה מתורץ הקושיא כיון שיום א' דרה"ש הוא בינה מאין יש דינים שם. והתירוצ' הוא, כי הדינים הם ממלכות שעלתה לבינה שהוא לנו בינה ממש.

וזה אמרו, בי דינא דלתתא בארעא לא גזרין דינא על בר נש עד י"ג שנין, דהיינו מצב הא' של קטנות המלכות, שהוא רק נפש רוח לבד דקטנות, שהם ב"פ שבע, שהם י"ד דהיינו י"ג ויום אחד כנ"ל. מאי טעמא. בגין דשבקין שבע שנין לשביעאה אלקי כל הארץ יקרא. כי בית דין שלמטה אין להם אחיזה אלא בב"פ שבע של נפש רוח דקטנות, ושבע הג' של נשמה דקטנות המה עוזבים בשביל המלכות הנקראת אלקי כל הארץ, ולית רשו לבר נש באינון שבע, כי אין רשות לאדם להתאחז בדינים של שבע הג', משום שנמשכים מעלית המלכות לבינה, ואין אדם משיג ושולט שם. ואינון שבע לא שראן אלא על תליסר דלתתא דאינון כורפייא (דפו"י דף קפ"ו ע"ב)

קלא אַמאי אַקרי הדר, והא אתר טמירא איהו דלית ליה גלויא, וצריכא לאתכסייא תדיר, ולית הדר אלא מאן דאתגלייא ואתחזי. אלא, אע"ג דאיהו דרגא טמירא, הדורא איהו דכל גופא, ולא אשתכח הדורא לגופא, אלא ביה. מאי טעמא. מאן דלית עמיה האי דרגא, לית ביה הדורא, למיעל ע בבני נשא. קלא לאו עמיה פ בדבורא, ז והדורא דקלא ק אתפסק מניה. דיקנא, והדורא דדיקנא לאו עמיה, ואע"ג דאתכסייא ההוא דרגא, כל הדורא דגופא ביה תליא. ואתכסי ואתגלייא. ובג"כ עץ הדר איהו, עץ דכל הדורא דגופא ביה תליא, ודא איהו ח עץ עושה פרי.

קלב כפת תמרים, הכא אתכלילת אתתא בבעלה בלא פרודא, כפות תמרים כחדא. וענף עץ עבות, תלתא. ועלין דיליה, דא בסטרא דא, ודא בסטרא דא, וחד דשליט עלייהו. וערבי נחל, תרין. דלית להו ריחא וטעמא, כשוקין בבני נשא. ר לולב נטיל כלהו, כחוטא דשדרה ש קיימא דגופא. ומה דנפיק לבר טפח, הכי הוא, בגין לאשלמא ולאפקא כלא, ולשמשא כדקא חזי. **קלג** ת בהני זינין, בעי בר נש לאתחזאה קמי קב"ה. עלין וטרפין דהני

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ח (בראשית א) ב"א פב צ"א תקוני זהר ת"ו כא : ט עמיה. ע על בני. פ דכורא. ז ודבורא. ק אתפסד ; אתפסאת. ר מוסיף ובג"כ לולב. ש דקיימא. ת מוסיף צח ט"ד שי"ט קיב ט"ג שט"ו שכ"ט.

ד' מינים

הסולם

מאמר

כי העלים שלו הם שלשה, זה בצד ימין, וזה בצד שמאל, ואחד באמצע השולש עליהם. כי קו האמצעי מיוחד הימין והשמאל להיות אחד. **וערבי נחל**, הם שנים, דהיינו נצח והוד, שאין להם ריח וטעם, שהם כבחינת שוקים בבני אדם. **לולב**, שהוא יסוד, לוקח וכולל כולם, בדומה לחוט השדרה הנמצא בגוף, ומה שיוצא לחוץ מהמינים טפח למעלה, כך צריך להיות, כדי להשלים ולהוציא כל המדרגות ולשמש כראוי. פירוש. כי היסוד עולה דרך חוט השדרה ומוציא טפת הזרע מן מוח הדעת שבראש. ועל זה רומז הלולב שעולה ויוצא טפח מלמעלה מהדסים והערבות, שהם חג"ת ג"ה, שטפח זה יורה הדעת שבראש. שהלולב שהוא יסוד מגיע עד שם.

קלג **בהני זינין בעי וכו'** : במינים אלו צריך האדם להראות לפני הקב"ה, שהם כנגד חג"ת נהי"מ, כנ"ל. העלים של אלו תמרים, דהיינו העלים שבעץ התמר, שנקראים בלשון ארמית טרפין, הם רמוזים על כל שאר הצבאות, שמתאחדים באלו הכנויים, שהקב"ה נקרא בהם. וע"כ נצטוינו לקחת ד' מינים אלו, משום שצריכים לעורר למטה כעין של מעלה

קלא **אַמאי אַקרי הדר וכו'** : שואל, למה נקרא היסוד הדר, והרי הוא מקום מכוסה שאין לו גילוי וצריך להתכסות תמיד, ואין הדר אלא מי שמתגלה ונראה. ומשיב אע"פ שהוא מדרגה מכוסה הוא הידורו של כל הגוף, ולא נמצא הידור לגוף אלא בו. מהו הטעם. הוא כי מי שאין לו מדרגה ההיא, אין בו הידור לבא בין אנשים, הקול אין עמו בדבורו, כי הידורו של הקול נפסק ממנו, זקן והדר זקן אין לו, הרי, אע"פ שמדרגה ההיא נתכסה עכ"ל, כל הידורו של הגוף בה תלויה, ומתכסה, ומתגלה בהידורו של הגוף. וע"כ הוא עץ הדר, דהיינו עץ שכל הידורו של הגוף בו תלוי. וזה הוא עץ עושה פרי. אבל המלכות נקראת עץ פרי.

קלב **כפת תמרים, הכא וכו'** : כפות תמרים הוא יסוד צדיק, כמ"ש צדיק כתמר יפרח כאן נכללה אשה בבעלה בלי פירוד. כי כתוב כפות תמרים ולא וכפות תמרים, שהו' תפטיק ביו פרי עץ הדר אל כפות תמרים, להורות שהם כפותים יחד. (כנ"ל פרשת ויחי אות רי"ט) כי יסוד ומלכות הם יחד. **וענף עץ עבות** : הם שלשה, דהיינו ג' קוין חג"ת, (דפו"י דף קפ"ו ע"ב)

תמרים, אינן כל שאר חילין דאתאחדן באינן כנויין דקב"ה אקרי בהון. בגין דבעינן * לתתא כגוונא דלעילא, דלית לך מלה בעלמא, דלא אית לה דוגמא לעילא, * כגוונא דלעילא * הכי אית לתתא, ובעו ישראל לאתאחדא ברזא דא דמהימנותא, קמי קב"ה.

קלד) כתיב * בסכת תשבו שבעת ימים, דא * הוא רזא דמהימנותא, * והאי קרא על עלמא עלאה אתמר, והכי תנינן, כד אתברי עלמא, אתמר האי קרא.

קלה) כד שרא * חכמה לנפקא, מאתר דלא ידיע ולא אתחזי, כדין נפיק חד * משחתא, ובטש, וההיא חכמתא עלאה, נציץ ואתפשט לכל סטריין, ברזא דמשכנא עלאה. וההוא משכנא עלאה, אפיק שית סטריין, וכדין ההוא נציצו דמשחתא נהיר לכלא, ואמר בסכת תשבו שבעת ימים.

קלו) מאן סכת חסר ו'. דא משכנא תתאה, דאיהו כעששיתא, לאחזאה לכל נהורין, וכדין אמר, בסכת תשבו שבעת ימים. מאן שבעת ימים. מעלמא

חלופי גרסאות

א מוסיף לאתחדתא לתתא ; לאתאחדא. ב ל"ג כגוונא דלעילא. ג מוסיף ה"ג ד ל"ג הוא. ה האי. ו מוסיף חכמה עלאה.

מסורת הוזהר

א) (ויקרא כג) חלק א' בהשמטות רנו : חלק ב' קג : רנה :

דרך אמת ט) ר"ל מדה.

בסוכות תשבו

הסולם

מאמר

האיר לכל, ואמר בסכת תשבו שבעת ימים. קלו) מאן סכת חסר וכו' : מהו סכת חסר ו', זה הוא משכן התחתון, דהיינו מלכות, שהוא כמו עששית, שהוא כלי מזכוכית שמשמשים בתוכה נר להאיר, להראות כל האורות, ואז אמר התנוצצות המסך, בסכת תשבו שבעת ימים. מי הם שבעת ימים הם מעולם העליון, שהוא בינה, לעולם התחתון, שהוא מלכות, שכל שבעת ימים, שהם חג"ת נהי"מ דבינה, עומדים בקיומם להאיר לסכת הוזהר. ומי היא, זו סכת דוד הנופלת. סכת שלום. דהיינו המלכות. ועם הקדוש צריך לשבת תחת צלה בסוד האמונה, שהיא המלכות, ומי שיושב בצל זה, יושב באלו הימים העליונים של הבינה.

ביאור הדברים. שמתחלה נברא העולם במדת הדין, שהיא מלכות דצמצום א', ראה שאין העולם מתקיים, כי הכלים הנמשכים ממלכות דמדת הדין אינם ראויים לקבל אור העליון לתוכם, עמד ושתף עמו מדת הרחמים. דהיינו שהעלה המלכות למקום בינה שהיא מדת הרחמים. ואז נבקעו כל המדרגות לב' חצאים שכתר וחכמה נשאר בראש א"א, ובינה

מעלה, שאין לך דבר בעולם שאין דבר דומה לו למעלה. ולהיפך, כעין של מעלה כך יש למטה, כי העולמות נחתמו זה מזה, והשורשים הם למעלה, שאין דבר בעולמות תחתונים שלא ימצא שורשו בעולמות העליונים. וע"כ שורשם של ד' המינים הם חג"ת נהי"מ שבאצילות, שצריכים ישראל להתאחד בסוד זה של האמונה לפני הקב"ה.

מאמר בסוכות תשבו

קלד) כתיב בסוכות תשבו שבעת ימים : זה הוא סוד האמונה, שהיא המלכות, שבסו"ה הזה היא מקבלת כל המוחין שלה. ומקרא זה נאמר על עולם העליון, שהוא בינה. וכך למדנו, כאשר נברא העולם נאמר מקרא הוזהר.

קלה) כד שרא חכמה וכו' : כשהתחילה החכמה, שהיא א"א עלאין הנקראים אבא וחכמה לצאת ממקום שאינו ידוע ואינו נראה, דהיינו מראש א"א, אז יצא מסך אחד והכה, וחכמה עליונה ההיא התנוצצה והתפשטה לכל הצדדים בסוד משכן העליון, שהיא ישו"ת הנקרא בינה, ואמא, ומשכן העליון ההוא הוציא ששה קצוות, שהם ז"א, ואז התנוצצות המסך (דפו"י דף קפ"ו ע"ב)

עלאה לתתאה, דכלהו קיימי בקיומא, לאנהרא להאי סכת. ומאן איהי. דא
 (א) סכת דוד הנופלת. סכת שלום. ובעי עמא קדישא למיתב תחות צלהא, ברזא
 דמהימנותא, ומאן דיתיב בצלא דא, יתיב באינן יומין עלאין.
 קלז) וע"ד ז כלהו בסכת בסכת ח וחד בסוכות שלים, חד שלים, לאחזאה

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז כלהו (חסרים) בסכת [בסוכות] חד שלים. ח ל"ג
 וחד בסוכות שלים.

(ב) (עמוס ט) שמות מב צ"י.

בסוכות תשבו

הסולם

מאמר

עלאה, שהוא ג"ר דבינה, שנתקנו לאורא
 עלאין, נציין, בבחינת הקטנות שנפלו הבינה
 ותו"מ שלו למטה לבינה, ואתפשט לכל
 סטריין ברזא דמשכנא עלאה, היינו בעת
 גדלות, שהחזיר הבינה ותו"מ שלו עלתה אליו
 גם משכנא עלאה שהיא בינה וקבלה ממנו
 מוחין. ועד"ו, וההוא משכנא עלאה אפיסק
 שית סטריין, שגם הבינה החזירה אליה בינה
 ותו"מ שלה שנפלו לזו"ן, שע"ז קבלו זו"ן
 המוחין דבינה, והבינה הוציאה ששה סטריין
 שהם זו"ן, וכדין ההוא נציצו דמשחתא,
 דהיינו סוד הארת המסך והמיעוט שנעשה
 ע"י עלית המלכות לבינה, נהיר לכלא, האיר
 מוחין דבינה לכל, דהיינו לז"א ולנוקבא,
 ואמר, אל המוחין, שהם חג"ת נה"י דבינה,
 בכפכת תשבו שבעת ימים, דהיינו שיתפשוט
 אל המלכות הנקרא סכת חסר ו'. ונבחק, שאמר,
 כי לולא הצל, שפירשו התמעטות האור, של
 נציצו דמשחתא שנעשה בבינה, שה"ס הסכך,
 לא היו נמשכים שבעת ימים, שהם חג"ת
 נה"י דבינה אל הסכת, שהיא המלכות למטה,
 אמנם גם בה אותו הצל של נציצו דמשחתא
 שה"ס הסכך, כי גם בה יש ע"ס, והמלכות
 שלה עלתה ג"כ למקום בינה שלה, ובינה
 ותו"מ שלה נפלו לבי"ע, שמחמת זה לעת
 גדלות כשמחזרת בינה ותו"מ שלה לאצילות
 עולים עמהם גם ב"ע בדרך המדרגה, לאצילות
 ומקבלים ממנה המוחין דשבעת ימים, באופן
 ששורש הסכך הוא בבינה, ומשם הוא אומר,
 בסכת תשבו שבעת ימים, וז"ש (באות קל"ז)
 האי קרא על עלמא עלאה אתמר, אמנם
 אותו הצל והסכך נמצא ג"כ במלכות, וע"כ
 היא נקראת סכה בלי ו', שהכוונה היא על
 אותו הסכך של הבינה הנמצא במלכות.

קלז) וע"ד כלהו בסכת וכו': וע"כ
 בכולם כתוב סכת סכת חסר ו', שהכוונה היא
 על המלכות כנ"ל, ובמקום אחד כתוב, בסוכות,
 מלא. תאחד המלא, הוא להראות, שמי שיושב
 בצל

ובינה ותו"מ שלו נפלו לגוף, וכן כולם, (כנ"ל
 בראשית דף ד' ד"ה ביאור, ע"ש) שבוה
 נתמעטו כל המדרגות לז"ק בלי ראש. שמצב
 הזה מכונה נקודת החולם, ואח"כ לעת גדלות,
 ע"י הארת ע"ב ס"ג דא"ק חזרת ויורדת
 המלכות ממקום בינה למקומה, וכל חצאי
 המדרגות שנפלו ממדרגתם חוזרים למדרגתם
 והמדרגות נשלמות שוב בג"ר, (כנ"ל בראשית א'
 דף צ' ד"ה בגין ע"ש) ומצב הזה מכונה נקודת
 השורק. שאז אותם בינה ותו"מ שחזרו
 למדרגתם לוקחים עמהם למעלה גם התחתון
 שהיו שורים בו בזמן נפילתם, והתחתון מקבל
 מחמת זה המוחין דעליון, (כנ"ל בהקס"ז דף
 כ' ד"ה ואמא, ע"ש) ונמצא שבעת קטנות נפלו
 בינה ותו"מ דישסו"ת, שהם אמא, לזו"ן, ובעת
 גדלות, שבינה ותו"מ חוזרים למדרגתם לבינה,
 לוקחים עמהם גם זו"ן למקום בינה, ואז מקבלים
 הזו"ן המוחין דבינה. ע"י הכלים דבינה ותו"מ
 דבינה, שהיו אצלם בזמן קטנות, כמ"ש שם.
 ונמצא עתה, שזו"ן ראויים לקבל אור העליון
 של בינה וכן כל העולמות ב"ע הנמשכים
 מהם. ואז נתקיים העולם. ולולא עלית המלכות
 למקום הבינה, לא היה מציאות, שהעולם יוכל
 להתקיים. (כנ"ל בראשית א' ד"ה וכבר עש"ה).
 וזה אמרו (אות קל"ד) כד אתברי עלמא
 אתמר האי קרא, דהיינו בעת ששתף מדת
 הרחמים עם המלכות כדי שהעולם יוכל
 להתקיים. כד שרא חכמה לנפקא מאתר
 דלא ידיע ולא אתחזי, דהיינו בעת שעלתה
 המלכות במקום בינה דראש א"א, וגשאר א"א
 בכתר וחכמה, ובינה ותו"מ שלו נפלו לבחינת
 גוף שלו, ובינה זו שיצאה לחוץ מראש
 דא"א נתחלקה לשנים, הג"ר שלה נתקנו באורא
 עלאין, ונקראים חכמה, והז"ת שלה נתקנו
 בישסו"ת ונקראים בינה, וז"ש, כדין כדין
 חד משחתא, דהיינו המסך של המלכות
 שעלתה לראש דא"א, ובטש, דהיינו שהוציא
 הבינה דא"א לחוץ מראש, והחיא חכמתא
 (דפו"י דף קפ"ו ע"ב)

דמאן דיתבי בצלא דא, יתיב באינן יומין עלאין לעילא, * דקיימין על הא תתאה, לאנהרא ליה, לחפא עליה, ולאגנא ליה, בשעתא דאצטריך. קלח) ותו, כלהו אקרין סכות בשלימו, * וכתיב סכת חסר, דא עלמא תתאה, * דבעא בהני ז' יומין * קדישין, למיזן לשאר ממנן רברבן * דעמין, בעוד דאיהי נטלא חדוה בבעלה, ולא יקטרגון חדוותא, * בגין * דיתעדנן בהווא מזונא, קרבנין דלהון סגיאין יתיר משאר יומין, בגין דיתעסקון בהו, ולא יתערבון לבתר בחדוה דישראל. ומאן חדוה דישראל, * דא יומא * תמינאה דעצרת.

קלט) ות"ח, בעוד דאינן שאר ממנן חדאן, ואכלין בהווא מזונא דמתקני לון ישראל. אינן מתקני כורסיא לקב"ה מתתא, ולסלקא ליה לעילא, באינן זינין, * ובחדוה, ובהלולא, ולאקפא מדבחא. כדין איהי סלקא, ונטלא ברכאן וחדוה בבעלה.

קמ) ושאר חיוון רברבן ממנן * דעמין, אכלן ומדקן ורפסן ואתזנו. ואיהי נקטא נפשאן בענוגין לעילא, כמה דאתמר: כיון דנחתא, והא נקטא כל ברכאן וכל קדושין וכל ענוגין, וישראל כל הני שבעה יומין הוו משכין * לה באינן

הלופי גרסאות

ט ל"ג מן דקיימין עד לחפא. י וכד איהו חסר כתיב סכת. כ ל"ג דבעא. ל דשאר עמין. ט ובגין. נ דיתערבון ט ל"ג דא. ע ל"ג תמינאה. פ ובחידו. צ דשאר עמין. ק ליה.

בסוכות תשבו

הסולם

מאמר

ר"ח ושעיר לעזאזל, (כ"ל אות ק') ומסעם מיעוט הוה להוין שרי האומות, היא נקראת סכת חסר ו'. ומהו שמחת ישראל. זהו יום שמיני העצרת.

קלט) ות"ח בעוד דאינן וכו': ובהו וראה, בעוד שאלו שאר הממונים שמחים ואוכלים מזון ההוה שישראל מתקנים בשבילם, דהיינו ע' פורים באותו זמן, הם מתקנים כסא אל הקב"ה מלמטה, דהיינו שמתקנים המלכות להיות כסא להקב"ה, ולהעלות אותה למעלה, באלו ד' המינים, ובשמחת הוה, ובאמירת הלל, ובקפת המזבח, או היא, המלכות, עולה ומקבלת ברכה ושמחה בבעלה, ב"א.

קמ) ושאר חיוון רברבין וכו': ושאר החיות שהם ע' שרים הממונים על העמים, אוכלים ולועסים הדק והנשאר מאכילתם דרכו ברגליהם, וניחאנו. (דהיינו כמ"ש בחיה ה', בספר דניאל ז') דהיינו מע' פורים כ"ל. והיא, המלכות, לוקחת הנפשות ומעלה אותן לתענוג העליון, לז"א, כמו שאמרנו, כיון שירדה

בצל זה, של נציצו דמשחתא הנ"ל, הוא יושב באלו ימים עליונים שלמעלה, דהיינו חגית נהי"ם דבינה, העומדים על התחתונה, שהיא מלכות, להאיר לה, ולכסות עליה, כי אותו הסכך דבינה נמשך גם אליה כנ"ל בדבור הסמוך, ולהגן עליה בשעה שהיא צריכה.

קלח) ותו כלהו אקרין וכו': ועוד, יש לומר, שכולם נקראים סוכות במלואו, דהיינו הסכך דבינה והסכך דז"א, והכתוב, סכת חסר, זה הוא עולם התחתון, שהוא המלכות, שצריך בו ימים אלו הקדושים לזון שאר הממונים שרי העולם, שה"ס ע' פורים שמקריבים בו ימי הסוכות, שהיא צריכה להתמעט מאור ולעורר המוחין דשמאל, שהם האחוריים שלה, שמהם נזונים ע' שרים אלו, בעוד שהיא מקבלת שמחה בבעלה במוחין דפנים, וצריכה לזה, כדי שלא יקטרגו בעת השמחה, ונותנת להם להתעדן במזון ההוה, והקרבת שלהם מרובים יותר מבשאר הימים, כדי שיתעסקו בהם, ולא יתערבו אחר כך בשמחת ישראל. שהוא על דרך שנותנים להם חלק בשעיר (דמריי דף קפ"ו ע"ב) דף קפ"ו ע"א)

עובדין דקא עבדין ומקרבין בהדה, כדין נחתא לקרבא בבנהא, ולמחדי לון יומא חד, וההוא יומא איהו ר יומא תמינאה, בגין דכל ז' ט יומין אחרנין בהדה. וע"ד איהו תמינאה, ותמינא יומין כחדא. ובגין כך אקרי עצרת: כנישין. כנישין כלהו בהאי יומא. ואקרי שמיני, ולית שמיני אלא מגו ה שבעה.

קמא) כתיב ג יהי שם יי מבורך. מאי מבורך. א אבל רזא חדא ידע חד מחברנא, במדברא אחזיאו ליה בחלמא, ורבי יצחק כפתורא שמייה. מאי מבורך. שירותא קשה, וסופיה רך. מ"ב קשה, ודינא איהו ב ודאי. כגזונא דא, יומא דר"ה מ"ב, דהא במ"ב ג אתוון אתברי עלמא, וע"ד אתברי בדינא. לבתר רך, דועל דא תנינן, כל כל שירותין קשין, וסופא דלהון רכין. ביומא דראש השנה מ"ב ה קשה בדינא. ביומא דעצרת רך בחדוה.

קמב) ת"ח, מה בין דינא עלאה, להאי דינא. דינא עלאה שירותא וסופא קשה, ולית מאן דיקום ביה, וכל מה דאזיל אתתקף, ובתר דשאר, לא סליק

חלופי גרסאות

ר ל"ג יומא. ט ל"ג יומין. ת שביעאה. א מוסיף אלא כלא ידעי אבל. ב מוסיף ודאי, ולבתר רך. ג מוסיף

וברזא דמ"ב אתוון. ד כגזונא דא ביומא דראש השנה ולא גרסינן מן וע"ד עד ביומא. ה לא גרסינן קשה.

מסורת הוזהר

ג (איוב א) ב"א רלח ציו.

יהי שם ה' מבורך

הסולם

מאמר

למדנו כל התחלות קשות וסוף שלהם רכים. כי ביום ראש השנה, מ"ב, בדין קשה, ביום שמיני העצרת רך בשמחה. פירוש. הנוקבא כולה נבנה מקו שמאל, וכל תקונה היא להכלל בחסדים שבימין. וע"כ בראש הנוקבא, שה"ס מ"ב, עוד לא נכלל השמאל בימין, וע"כ היא קשה. שיש בה דינים דשמאל בלי ימין. וסופה, כבר נכללה כולה בחסדים, דהיינו ביום שמיני העצרת ואז הוא רך. וזו"ה יהי שם ה' מבורך, ששם ה' שהיא הנוקבא הנקראת שם תהיה מ"ב ר"ך. מ"ב יורה, על ראש הנוקבא שה"ס ראש השנה. שאז הוא קשה. רך, יורה, על שמיני העצרת שאז היא רך.

קמב) ת"ח מה בין וכו'; בוא וראה, מה בין דין עליון, דהיינו קו שמאל מבינה, שה"ס יצחק, שהוא אור זכר, לדין הזה של הנוקבא. דין עליון שבזכר, המאיר למעלה למטה, ההתחלה והסוף קשים, ואין מי שיכול לעמוד בדינים ההם, וכל מה שהולך ונמשך הוא מתחזק, ואחר שהתחיל, אינו עוזב אותו, עד שאוכל ומכלה הכל ולא נשאר כלום, אבל דין האחר שלמטה, דהיינו שבמלכות, שהיא אור נקבה המאירה מטה למעלה, ההתחלה קשה, דהיינו בראש השנה, וכל מה שהולך ומתפשט

שירדה והיא אוחות כל הברכות וכל הקדושות וכל התענוגים, שישאל המשיכו לה בכל אלו שבעת הימים, באלו המעשים שעשו והקריבו לה, אז ירדה להתקרב לבניה, ולשמח אותם יום אחד, ויום ההוא הוא יום השמיני, משום שכל ז' ימים האחרים עמה, כנ"ל, וע"כ היא שמינית, והיא שמונה ימים יחד, ומשום זה נקראת עצרת, שפירושו קבוצ, שכל ז' ימים מתקבצים ביום השמיני ההוא, ונקראת שמיני דהיינו שמיני העצרת. ואין שמיני אלא מתוך שבעה. וע"כ נקראת בשני שמות, נקראת שמיני להיותה שמיני לז' הימים, ונקראת עצרת, להיותה כולל בתוכה כל שבעת הימים יחד.

מאמר יהי שם ה' מבורך

קמא) כתיב, יהי שם ה' מבורך: מהו מבורך. אבל סוד אחד, ידע אחד מן החברים שלנו, שהראו לו בחלום, ושמו ר' יצחק כפתורא. ואמר, מהו מבורך. הוא, שהתחלתו קשה וסופו רך. כי מבורך, הוא אותיות מ"ב ור"ך, מ"ב, הוא קשה, והוא דין ודאי, כעין זה יום של ראש השנה, הוא מ"ב, כי במ"ב אותיות גברא העולם דהיינו בל"ב אלקים, ועשרה מאמדות, שהם מ"ב, וכן יש מ"ב אותיות מן ב' דבראשית עד הב של המלה ובוהו, וע"כ גברא בדין, ואח"כ רך, וע"כ (דפריי דף קפ"ו ע"א)

מניה, עד דאכיל ושצי כלא, דלא אשתאר כלום. אבל דינא אחרא דתתא, שירותא קשה, וכל מה דאזיל אתחלש, עד דנהיר אנפין, כגוונא ודנוקבא דחלש חילהא. קמג) אימתי אתער דינא דלעילא למשרי על עלמא. ביומא דטופנא. ועל דא לא אשתאר כלום בעלמא, בר ההוא תבותא דנח, דאיהי כגוונא עלאה, דסביל לההוא תוקפא. ואי לאו דזמין קב"ה, ואשתכח ברחמי על עלמא, כל עלמא אתאביד, דכתיב (ז) יי למבול ישב, וע"ד לא שריא דינא דלעילא על עלמא, דלא יכיל עלמא למסבל ליה, אפילו רגעא חדא.

קמד) אדהכי הוה ר' שמעון בכי וחד. זקפו עיינין, וחמו חמשה מאינון פרושים, דההו אזלי אבתריה, למתבע ליה. קמו. אמר ר' שמעון, מכאן ולהלאה מה שמך. אמר, נהוראי סבא, בגין דנהוראי אחרא אית גבן. אזלו ר' שמעון ואינון חברייא עמיה תלת מילין, אמר רבי שמעון, לאינון אחרנין, ז מה ארחא דא גביכו. אמרו, למתבע ליה להאי סבא, דמימיו אנן שתאן ח במדברא. אתא ר' שמעון ונשקיה, אמר ליה, נהוראי שמך, ונהורא ח אנת, ונהורא עמך שרי. קמה) פתח ר' שמעון ואמר, (ח) הוא גלא עמיקתא ומסתריתא. ידע מה בחשוכא ונהורא עמה שרא. הוא גלה עמיקתא ומסתריתא, קב"ה גלי עמיקתא

חלופי גרסאות

ו מוסיף דא דנוקבא; דא דינא דנוקבא. ז ומה. ח ל"ג במדברא. ט אנא. י ל"ג מן ידע עד קב"ה.

מסורת הזהר

ז (תהלים כט) ב"ב רי צ"ב. ח (דניאל ב) בא כג צ"ו.

ידע מה בחשוכא

הסולם

מאמר

מה שמך. אמר, נהוראי סבא. משום שיש נהוראי אחר אצלנו ע"כ קוראים לי נהוראי סבא. הלכו ר"ש והחבריא שלו עמו, שלשה מילין. אמר ר' שמעון לאלו אנשים האחרים, למה הוא הדרך הזה לכם. אמרו לו, באנו לבקש לזקן הזה, שיאמר לנו תורה, כי מימיו אנו שותים במדבר, כלומר, שהם תלמידיו שבמדבר. בא ו"ש ונשקו לאותו זקן. אמר לו נהוראי שמך, ואור אתה, והאור שורה עמך. כי נהוראי פירושו אור.

קמה) פתח ר"ש ואמר וכו'; פר"ש ואמר, הוא גלה עמיקתא ומסתריתא ידע מה בחשוכא ונהורא עמה שרא. הוא גלי עמיקתא ומסתריתא, היינו שהקב"ה מגלה עמוקות ונסתרות, שכל עמוקות הסתומים העליונים הוא מגלה אותם. דהיינו קו אמצעי המגלה העמוקות שבב' הקוין דבינה. ומה הטעם שגילה אותם. הוא משום שידע מה בחשך, דהיינו בחשך דשמאל, ששם נשקע אור החכמה, מטעם חסר חסדים, ואם לא היה החשך לא היה אח"כ מתגלה האור על ידי קו האמצעי, והוא יודע מה בחשך, דהיינו שכלל

ומתפשט הוא נחלש, עד שמאיר המוחין דפנים בשמיני עצרת. וזה דומה לנקבה, שכחה חלש. וכבר נתבאר לעיל (אות קכ"ה בהסולם ד"ה פירוש).

קמג) אימתי אתער דינא וכו'; שואל, מתי נתעורר הדין של מעלה, מזכר, לשרות על העולם, ומשיב, ביום המבול. וע"כ לא נשאר אז כלום בעולם חוץ מהתיבה של נת. שהיא כעין התיבה העליונה, שהיא המלכות, הסובלת לאותו תוקף הדין, שהיא אשא דסביל אשא (כנ"ל אות קכ"ה) ואם לא שהכין לו הקב"ה התיבה, ונמצא ברחמים על העולם, היה נאבד כל העולם. שכתוב, הוי"ה למבול ישב, ששם הוי"ה הוא רחמים. ועל כן מאז ולהלאה, אין שורה הדין של מעלה על העולם, כי העולם לא היה יכול לסובלו אפילו רגע אחד.

קמד) אדהכי הוה ר"ש וכו'; בתוך כך היה ר' שמעון בוכה ושמח. נשאו עיניהם וראו, חמשה אנשים מאלו פורשי המדבר, שהיו הולכים אחר הזקן לבקש אותו, לומר להם תורה. קמו. אמר ר' שמעון מכאן ולהלאה (דמ"י דף קפ"ו ע"א)

ומסתרתא, דכל עמיקין סתימין עלאין איהו גלי לון. ומאי טעמא גלי לון. בגין
דידע מה בחשוכא. דאלמלא חשוכא לא אתידע נהורא. ואיהו ידע מה בחשוכא.
ובגין כך גלי עמיקתא ומסתרתא, דאי לאו חשוכא לא יתגליין עמיקין ומסתראן.
ונהורא עמה שרא. מאן נהורא דא. נהורא * דאתגליי מגו חשוכא.
קמו) כ ואנן מגו חשוכא דהוה במדברא, אתגלי לן נהורא דא. רחמנא
ישרי עמך נהורא, בעלמא דין, ובעלמא דאתי. אזלי ר"ש וחברייא, אלין תלת
מילין אבתריה, אמר ליה, אמאי לא אזלי אלין עמך? כקדמיתא. א"ל, לא בעינא
לאטרחא לבר נש עמי, השתא דאתו נזיל כחדא. אזלו, ור"ש אזל לארחיה. א"ר
אבא, הא אנן ידענא שמיא, ואיהו לא ידע שמיא דמר, י אמר ליה, מניה ידענא
דלא מ לאתחזאה.

חלופי גרסאות

כ ל"ג ואנן מגו חשוכא דהוה. ל בקדמיתא. מ לאתחזאה.

דרך אמת י] שהרי הוא לא שאל שמי וע"י זה ידענא שלא להגיד אדם את שמו בלי שאלה שיסאלוהו מה שמו.

ידע מה בחשוכא

הסולם

מאמר

אחריו. אמר לו ר"ש למה לא הלכו עמך.
חמשה האנשים שלך מתחילה, אלא שבאו עתה.
אמר לו הזקן, לא רציתי להטריח לאדם
שילוו אותי, עתה שבא, נלך ביחד. הלכו.
ור"ש הלך לדרכו. אמר לו רבי אבא. הרי אנו
יודעים שמו של הזקן, והוא אינו יודע שמו
של אדוני. אמר לו ממנו אני יודע שלא
להתראות. שהרי לא אמר לי שמו מטרם
ששאלתינו.

שכלל אותו בקו ימין, ומשום זה גלה עמוקות
ונסתרות, שאם לא החשך דשמאל לא היו
נגלות עמוקות ונסתרות. ואז, ונהורא עמה
שרא. מהו אור הזה. הוא אור שנגלה מתוך
החשך, שהוא חכמה.

קמו) ואנן מגו חשוכא וכו': ואנו,
מתוך החשך שהיית במדבר נגלה לנו אור
הזה. הרחמן ישרה עמך אור בעולם הזה
ובעולם הבא. הלכו ר"ש והחברים ג' מלין
(דפו"י דף קפ"ו ע"א * דף קפ"ו ע"ב)